

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Még egyszer a mimikri.

Budapest, március 5.

(v.) A *mimikri* szálló-igévé lett. Azóta, hogy Beöthy Ákossal szemben erre a fiziologiai jelenségre hivatkoztam, egyre-másra elrémegnek, megtepedeznek, latra vetik, hol tulkönnnyűnek találják és valamennyien, kivétel nélkül — félremagyarázzák. Ma megint akadt valaki a képviselőházban, aki nagy hévvel belekötött ebbe az ártatlan szóba. Tudós professor Bedőházy volt ezuttal az ostromló. Tudós professor Bedőházy gyarapította a felhozott példákat a hermelinnel, mely fehér prémjét célszerűségi okból olykor barnára váltja. E kis zoológiai kirándulás után aztán nekem esett Bedőházy János uram és nagyon, de nagyon keményen bánt el velem. Hogy a magyar nemzet sohasem üzte a gyáva alkalmazkodás politikáját. Hogy már rég a világon se lennénk, ha ez lett volna a politikája. S hogy ezredéses fejlődésünk, ha a mimikri elvének hódol vala, ma ezt az újságot nem *Budapesti Naplónak*, hanem *Ofenpester Tagblatt*nak, az itt rezideáló kormányzó pedig *Reichsminister-präsident Koloman von Wind* volna. Ezeket az elmés dolgokat gyűjtötte Bedőházy uram egy érvatyuba, a batyut aztán szépen hozzávágta a fejemhez.

Én pedig ezennel kioldom a batyut, kiszedem belőle az érveket s a tudós professor zivres engedelmeivel kimutatom silány voltukat. Visszatérek oda, hogy a modern tudományos felfogás, mely a természeti erők egységének elvén épült fel, az emberről való ismeretét szervesen belekapcsolta a természettudományoknak az egész világegyetemet átfogó láncolatába. A nagy mindenség törvényei a porszemén épp úgy érvényesülnek, mint a sziklaóriáson, a fűszálon épp úgy, mint a fényőn, a csimason épp úgy, mint az em-

beren, az egyes individuumon épp úgy, mint az egész nemzeten, a népegyeneken épp úgy, mint az egész emberiségen. Ma a lélektan is természettudomány: egyik ága csupán a zoológia ama fejezetének, mely a *homo sapiens*t tárgyalja. És természettudomány ma már a história is, mert a népek társadalmi és politikai evolúcióiban a modern felfogás felkutatja és megismeri a nehézkedést, a hajcsövességet, a közlekedő edényeket, a centrifugális és centripetális erők, a magnetikus taszítás és vonzódás természeti törvényeinek hatását. Az oknyomozó történetírásnak kezét ma már az exakt tudományokból leszűrt empirikus szellem vezeti. S el lehet mondani, hogy a vegyész, aki lombikját nézi, az anatómus, aki bontókésével holttestekben vágkál, a csillagvizsgáló, aki a napfoltokra szegzi fűrészkező tekintetét, a geológus, aki elmult évszázadok hieroglifjeit betűzi ki ásatag kőzetekből: mindezek voltaképp ugyanazt a munkát végzik, mint a pszichológus, aki az egyéni lélek buvárlatával foglalkozik, vagy a hisztorikus, aki egy egész nemzet kollektív lelkét fejt ki a multak krónikáiból. Az emberről és a nemzetéről szóló természettudomány modern szelleme igenis közelebb jut a történelem nagy igazságaihoz s a belőlük fakadó nagy tanulságokhoz, mint az az elavult felfogás, mely az események felszínén könnyen siklott tova s az okozatoknak nem kutatva okait, emezeket legendákkal vagy apriorisztikus feltevésekkel helyettesítette.

A történelemnek, mióta természettudományyá emelkedett, nincsenek többé csodái. A maroknyi magyar nemzetnek Kelet és Nyugat mesgyéjén való ezredéses fennállása sem csoda immár többé, hanem tudományosan megokolható, természetrajzi törvények által létrehozott, szükségszerű jelenség. A látszólagos csodát alaposan megmagyarázza a mimikri. Igenis, az a mimikri, amely ellen

felzudulnak a félreértők s a melyet fitymálva gunyolnak a hozzá nem értők. Mit jelent a mimikri? Távoloról sem azt, amit Rakovszky István és Bartha Miklós után Bedőházy János is beleinterpretál. Nem a szolgai megalázkodást a hatalom előtt, nem a tulerővel szemben való meghódolást. Ilyet én sohasem mondtam s a természetrajz sem mond ilyet. Akár állat, akár ember, akár nemzet legyen az, aki meghunyászkodik, egyéniségének kiméletlen megvédéséről lemond, a rajta hatalmaskodni kívánót sorsa urául elfogadja: az menthetetlenül elveszett. A természet rendjében az egész vonalon küzdenie kell léteért annak, aki élni akar. Ha megadja magát, kitapossák a lelket belőle. Holott ha küzd, az övé lehet a győzelem. Talán elbukik a tusában, de pusztulnia amúgy is kellvé, legalább nem hagyta magát, s még kiöntött vérével is használt a fajfenntartás ekonomájának, mert megmutatta, hogy a megrontás ellentámadással jár.

A mimikri hát nem azt jelenti, amivé némelyek el akarják ezt a fogalmat torzítani. A magyar nemzet történetében mi volt az uralkodó vonás? Az, hogy mikor valamely hatalmasság ellene tört, ő mindig hozzásimult egyéb környezetéhez, amelylyel együtt elég erősnek tudta magát, hogy amazt lebirja. A császári és a pápai hatalom vetélkedése közben hol a császár frigyében állt a pápa ellen, hol a pápa oltalmában a császár ellen. Ama borzasztó korszak során, amikor a török hatalom Kelet felől s a germán nyomás Nyugat felől örölgötte népünket, mi hol a törökhöz simultunk a germán tulerő ellen, hol germán segítséggel vertük vissza az ozmanlit. Zápolya János, aki a szultánra támaszkodott a germán hatalom ellenében, Rákóczi Ferenc, aki Rodostóban leste a hazája felszabadítására szánt török hadak taborba szállását, Kossuth Lajos, aki Kutubiában hitte és re-

T Á R C A.

Dal egy gitarról.

Foszladozó húr egy megrozszant gitáron,
Min álomórán elborongva játszom
S a csöndnek hangján elmélázgatok.
Hát ezzé váltatok, dalok?

A zengő hurok mind hogy szétszakadtak,
Hogy vége lett a sok, sok büszke dalnak,
A fénylő színek mind, mind messze szálltak!
... Félék, már többé fel sem is találnak ...

Ti szép napok, hova illantatok,
Hogy biztos kézzel a hurokba vágтам
S jövő remények, fénylő csillagok
Ragyogtak fel az ujjongó dalában?
Azóta hajh! suhanva mult az élet,
Multában minden kincset elfecséreltet,
Mindegyik nappal elröpült egy álom,
Az álmok szárnyán száll, száll ifjuságom
S könnyezve látom,
Hogy rozszantál meg én szegény gitárom.

Egész dal többé sohasem lesz belőled
Es míg a multat teleszítotted
Tiszta, boldog, szerelmes énekekkel ...
— Mindezt feledd el!
Feledd el selymes, illatos haját,
Szava zenéjét, csengő kacaját,
Azt a bolondos, gyermekes szerelmet,

Ami játék, de örülésbe kerget,
Minek minden kis, villanó szépsége
Szívednek egy örök, nagy szenvedélye,
Amit megáldasz és megátkozol,
Amiért élsz s amért elkarhazol,
Mit szivedből kitepni nincs erőd.
Feledd, feledd el őt! ...

S a húr nagy gyöngén, szinte sírva rezdül
S a panaszos, bűgő hangon keresztil,
Mint sohajtás, úgy lopózik szívembe
Az ő neve!

Pásztor Árpád.

A vérvirág.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: *Saint Juirs.*

I.

— Halál fia vagy! — mondotta az orvos,
miközben erősen szembe nézett Anatollal.
Anatol hátra tántorodott.

Csupa jókedv volt, mikor eljött, hogy öreg barátjával, a mérgek tanulmányozásáról általánosan ismert Bardais doktorral az estét eltöltse. Anatol nagyon tisztelte öreg barátját, aki valósággal atyai jószággal bánt vele. Es most egyszerre, csak úgy hirtelen, minden előkészítés nélkül, egészen kiméletlenül ilyen rémes jóslatot hallt eőtől a szaktekinéltől.

— Szerencsétlen fia — kezdte újra az orvos,
— mit csináltál?

— Semmi különösét ... tudtommal — hebegte Anatol egészen zavartan.

— Emlékezzél csak vissza! Mondd meg, hogy mit ettéltél, vagy mit szívtál be?

Az utolsó szóra világosság támadt Anatol elméjében. Aznap reggel levelet kapott egy barátjától, aki éppen Indiában utazott. Ehhez a levélhez egy virág volt mellékelve, amelyet a barátja a Ganges partján tépett. Különös alaku vörös virág, amelynek illatát — most már egészen jól emlékezett rá — sajátságosan erősnek találta. Hamarosan elővette a tárcáját és megtalálta benne a levelet és a virágot, amelyet aztán átadott a tudós orvosnak.

— Most már semmi kétség! — mondotta ez. — Ez a *Pyramenis indica!* A halálhozó virág, a vérvirág!

— Hát csakugyan azt hiszi?

— Fájdalom, egészen bizonyos vagyok benne!

— De hiszen ez lehetetlen. Hisz még csak huszonöt éves vagyok. Csupa életet és egészséget érzek magamban!

— Hány óraker kaptad ezt a veszedelmes levelet?

— Ma reggel kilenc óraker.

— Helyes. Holnap reggel ugyanabban az órában, ugyanabban a percben, amint mondogt, teljes egészségben valami szívszorulást fogsz érezni és mindennek vége lesz!

— Es önnök semmiféle orvossága, semmiféle módja nincs arra, hogy ...?

— Nincs! — felelte az orvos.

Es arcát tenyerébe rajtve, szívében teli fájdalommal a karosszékebe roskadt.

Öreg barátja nagy felindulásból Anatol megértette, hogy csakugyan vége van. Ugy rohant el a házból, mint valami grült. A homlokát verejték borította el, agya lázasan dolgozott, teste

mélte a török barátság akciójába lépését: egyazon történelmi tünetnek voltak a kifejezői. A Nyugat ellen a Keletben bigakodtak valamennyien. Az ellentáborok pedig, melyek mind a három korszakban a nyugati kapcsolathoz vélték az önálló nemzetiség feltételeit feltalálhatni, plasztikus világossággal mutatják be a megfelelő ellentünetet. De van még meglepőbb példája ennek a természetrajzi alkalmazkodásnak. Zápolya Bajor és Franciaország felé is szötte a szálakat. Rákóczi Ferenc a rodostói magányba csak akkor vonult, mikor már belefáradt volt a francia udvarnál való meddő hitegetésbe. Kossuth Lajos pedig a megfordított sorrendet követve, a szultán oltalma alól Párisba, Londonba és Turinba vándorolt, sőt követit Berlinbe is küldte, hogy támasztékok és szövetséget találjon az occidentális népeknél roszságból sanyúlódó hazája felszabadítására. Ime a mimikri, a szó természetrajzi értelmében, amelyben én reá hivatkoztam.

Mit jelent hát a mimikri? Nem a leszerelést a tulerő előtt. Hanem a hozzásimulást ahhoz a környezethez, mely a jelentkező tulerővel szemben oltalommal biztat. Nem a gyáva lemondást jelenti, hanem a megkonstruálását egy olyan okos harc lehetőségének, mely győzelmet ígér. Őseink igenis következetesek voltak a cél tekintetében, mely a nemzeti individualitásnak minden áron való fenntartása volt. De hogy következetesek lehessenek a célban, szükségképp inkonzekvensznek kellett lenniük az eszközökben. Ők nem azt mondták, hogy inkább elpusztulunk, de a törökkel vagy a némettel nem megyünk. Hanem volt rá gondjuk, hogy mindkettővel egyszerre bajuk ne legyen s az egyiknél a másik ellen mindig találjanak segítséget. Akkor aztán vitézül kardot rántottak, oroszlanmódra harcoltak, betöltötték a világot halálmegetvő szilaj bátorságuk dicsőségével s végig száguldtak vérszattarta harcmezőkön, miglen erejükből tartott.

A természetrajzban is ezt jelenti a mimikri. A vad, mely környezete színét felveszi, nem lapul meg ijedten a vadász puskasöve előtt. Odasimul a rőghöz, vagy a lombhoz vagy a sziklához, hogy elkerülje az egyenlőtlen harcot. De ha meg nem téveszthette a vadászát, hát megküzd vele.

A magyar nemzet annak köszönheti ezredéves fennállását, hogy csakis az elkerülhetetlen háborukba ment bele: azokba,

amelyekben becsületét és szabadságát, létének e két impenderábilis feltételét kellett megvédenie. S hogy az elkerülhető háborukba el tudta kerülni, azt a mimikri tette. Tudós professzor Bedőházy János, tessék ezt valahára megérteni.

A belügyi tárca.

Budapest, március 5.

Holnaptól kezdve az ülések tíz órától háromig tartanak. Így határozta el a mai ülés végén egyszerű szavazással a t. Ház.

Ma még csak két óráig folyt a tanácskozás. Mindig a belügyi kormányzat körül, de már sokkal érdekesebben. Rokonszenves figyelmet keltett mindjárt az első szónok is: Bössörmenyi Sándor. Igazi magyar hang szözlő szavaiból s olyan ember meggyőződéssel, aki a tekintetes vármegye levegőjében nőtt fel, az állami adminisztráció lelkes hívének vallotta magát. Ugyanarról a témáról hasonló szeretettel s még sokkal szélesebb alapon nyilatkozott egy másik új ember: a szabadalvüparti Domahidy Viktor. Az ő beszédének hatása egyetemesebb volt s a szónok rokonszenves egyéniségének még az ellenzék is szívesen adózott figyelemmel. Beszéde után seregestül gratuláltak neki a képviselők. Még egy harmadik beszédnek is sikerült ma az általános figyelmet és érdeklődést lekötönie. Ezt Ugron János mondotta, aki a belügyi költségvetést támogatván, három nagyjelentőségű kérdésre hívta fel a törvényhozás figyelmét: a közigazgatási tisztviselők fizetésének kérdése, a szociális reformok állandó fejlesztésére és a székely kérdés megoldására. Mindhárom kérdés olyan, hogy pártkülönbség nélkül minden törvényhozó teljes rokonszenvét bírja s így csak természetes, hogy az érdekes beszédet a szónokot mindenfelől elismeréssel jutalmazták. A szélsőbalról Bedőházy János és Bizonny Ákos beszélt a belügyi kormányzat hibáiról. A szélsőbal mindkét beszédet helyeselte.

Az ülés végén Chernel Gyula interpellált a nagytatádi fősolgabíró fejelemi ügyében. Széll Kálmán miniszterelnök nyomban válaszolt és választás a többség megyugyvással vette tudomásul.

A kereskedelmi minisztériumban történt változásról ma is sok szó esett a folyosón. De bejelentésre került a változás az ülésben is. És a változással van kapcsolatban az a bejelentés is, hogy az egyes tárcák költségvetésének szokott sorrendjében egy kis módosulás lesz: a belügyi

tárca után a földművelési tárcát tűzik napirendre. Csak asztán kerül sorra a — kereskedelmi tárca költségvetése, melyet a t. Házban már Horváthy Nándor, az új kereskedelmi miniszter fog képviselni.

A képviselőház ülése március 5-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Széchenyi Gyula, Csók Ervin.

(Az új kereskedelmi miniszter.)

Elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, melyben tudatja, hogy ő felsége Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszteri állásától saját kérelmére felmentette és a miniszterelnök előterjesztésére Horváthy Nándor országgyűlési képviselőt kereskedelmi miniszterré nevezte ki. (Élénk éljenzés.)

A költségvetés.

Bössörmenyi Sándor: Midőn a miniszterelnök urnak magas szinten álló programját, mely a legaktuálisabb kérdéseket magában foglalja, teljes egészében magamévá teszem és annak támogatására vállalkozom, annak egyik legjelentékenyebb, az egyént legközlelebből érintő programponjtja, az állami adminisztráció kérdéséhez kívánok én is felszólalni azért, hogy azt mély tisztelettel megszorgalmazzam, illetőleg felkérem a belügyminiszter urat arra, hogy ama törvényjavaslatokat, melyek ezzel szoros kapcsolatban vannak, lehetőleg egyszerre és lehetőleg minél előbb a Ház asztalára letenni, illetőleg azt sürgősnek tekinteni méltóztatnék. (Helyeslés a középén.)

Kedvezőbb helyzet az állami adminisztráció megteremtésére alig volt s alig lesz, mint a mostani, még pedig azért, mert ennek a törvénynek keresztülvitele pénzügyi szempontból is lehetséges már ma, amennyiben az állam pénztári készletei, másrészt a konvertálásból esetleg származó haszon ennek a többletkiadását feltétlenül fedezhetnék. Másrészt politikai szempontból is kedvező azért a helyzet, mert a mélyen tisztelt függetlenség párt is, amely a Szapárylex idejében ezt a kérdést annyira döngelte, annyira akadályozta, legutóbbi felirati javaslatában csak azt kívánja, hogy eme törvényjavaslatok lehetőleg egyszerre legyenek a parlament tanácskozásainak tárgyalva.

A belügyminiszter ur mindjárt hivatalba lépése után, egyrészt az ellenzék támadása következtében is, amely mindig a közigazgatás korrupciójáról beszélt, vizsgálat tárgyává tette a vármegyék közigazgatását, azért, hogy az a korrupció tényleg létezik-e. A miniszterelnök urnak azon ténye a midőn közhelyesléssel találkozott, eredményében is minden körülmények között dicsőrelet érdemel, amennyiben úgy a pénzkérdés, mint az egyöntelű ügyment tekintetében a vármegyékben a lehetőség szerinti legnagyobb eredményeket érte el.

Mint minden jónak, ennek is megteremtő egy tulzása az által, hogy a legerélyesebb tisztviselőktől elosapott korrumpált körjegyzők, korrumpált és kétes egzisztenciájú irnokoknak, direkt a belügyminisztériumhoz intézett és az illetők kompromittálására előző feljelentései is vizsgálat, sokszor fejelemi eljárászt maga után vonó vizsgálat tárgyává tette. Mi volt ennek eredménye? Hogy éppen azok a tiszt-

gépiesen mozogt előre. Így tévelygett Anatol az éjszakában, a nélkül, hogy tudta volna, mi történi vele, s azt sem vette észre, hogy az utak egyre pusztabbá, egyre néptelenebbé válnak! Sokáig futkosott már össze-vissza céltalanul, végre nagy fáradtan egy lóóra hanyatlott.

A pihenés jól esett neki. Addig úgy érezte magát, mintha fejszével agyba kölintották volna. Kábulása most oszladozott és zavaros gondolatain uralkodni kezdett végre.

— Helyzetem — így fogott hozzá az elmékedéshez — akár a halálaitélté, sőt annál is rosszabb, mert az legalább kegyelmet remélhet... De igaz! Mennyi időm is van még az életre?

Megnézte az óráját.

— Három óra? Itt az ideje, hogy lefeküdjem. Lefeküdni? Alomra fordítam utolsó hat órámat? Nem! Bizonyára sokkal fontosabb dologom is van! De hát mi legyen az?... Hitemre! Majd elfelejtettem. Hiszen meg kell csinálnom a végrendeletemet!

Egy éjjeli korcsma volt a közelben, oda tért be Anatol.

— Pincér, egy üveg pezsgőt és tintát! Mig a pincér előt, Anatol egy iv papírcst készített ki az asztalra. Aztán megivott egy pohár Cliquot-t és gondolkodni kezdett.

— Kire hagyjam hátezer lívrenyi évi járadékot? Nincs sem apám, sem anyám... és ez még szerenese is rájuk nézve! És azok között, akik közel állanak hozzám, sem ismerek senkit, csak Nicette-et!

Nicette a kis unokahuga volt a Bretagneból, egy nagyon bájos, tízennyolc esztendő leányka, szőkehajú, nagy fekete szemű. Arva volt, mint jómagam s ez a közös balsors már korán titkos, benső vonzalmat keltett bennük. Végző akarataival tehát csakhamar készen lett. Nicette legyen az általános örököse.

Erre aztán még egy pohár pezsgőt ivott.

— Szegény Nicette — gondolta magában —

ugyanasok szomorú volt, mikor legutóljára látam. A gyámja, aki egyébbel se törődik, mint fuvólhángszer-osztályával a konzervatóriumban, fűven csak azt követte el, hogy eljegyezte egy durva fickóval, egy nyomorult verekedővel, akit megvet. És annál is inkább gyűlöli, mert ha jól megértettem kétségbeesését és bánatát, — mást szeret. De ki legyen ez a szerencsés? Nem tudom. De akáki legyen is, mivel az ő választottja, bizonyára méltó is hozzá... Ez az édes, jó, szép, kedves kis Nicette igazán megérdemelné, hogy a férjek mintaképét kapja meg. Ah! Ő lett volna csak igazán nekem való feleség, ha... Gyalázat őt arra kényszeríteni, hogy életét egy parlami ember mellett töltsen el. Miért is nem védelmeztem őt meg?... Holnaptól kezdve meg is teszem!... Jaj, de hiszen holnap már egészen késő... Rögtön kell valamit tennem! Látogatásra ugyan kissé szokatlan az idő, de tekintve, hogy őt óra mulva halott vagyok, bizony nem sokat törődöm az illendőséggel és a bevett szokásokkal. Tehát előre! Eiletem hátralevő része Nicette-é legyen!

II.

Hajnali négy óra volt, mikor Anatol Nicette gyámjánál becsöngetett. Bouvard ur, pamutsapkával a fején, ijedten nyitott ajtót.

— Mi baj van hát? Csak nincs tűz?

— Nincs tűz, kedves Bouvard ur — felelte Anatol — csak egy kis látogatás az egész.

— Ebben az időben?

— Bármikor kellemes önt látnom... De ni, hiszen én nagyon szellősen van öltözve, Bouvard ur. Feküdjék vissza az ágyába!

— Jó jó, majd lefekszem. De ha nem eszlodom, önnek valami nagyon fontos mondanivalója lehet.

— Mindenesetre nagyon komoly a dolog! Kedves Bouvard ur, önnek le kell mondania Nicette hugomnak Čapdenac ural való házasságáról.

— Soha, uram! Soha!
— Pedig le kell mondania, egész egyszerűen!
— Elhatározásom erős. Ez a házasság meglesz!

— Majd meglátjuk... És most, hogy tudja véleményemet a dologról, nem akarom tovább tartóztatni.

— Ön igazán szeretetreméltó, csakhogy én épp oly jó vagyok, mint amilyen nyakas Bouvard ur. Engem az ön viselkedése éppenséggel nem zavar... Maradok!

— Am maradjon, ha kedve tartja, folybá veszem, mintha itt se volna és egyetlen szót sem szólok többé önhöz.

És Bouvard ur a falnak fordult, miközben így dörmögött:

— Hát hallott már valaki ilyesmit? Békés embereket így megzavarni! Megfosztani őket az álmutól, hogy efféle otobaságot fecsegjenek nekik.

De hirtelen felpattant Bouvard ur. Anatol ugyanis felkapta a professzor kurtjét és teli tüdővel fújta kezdte. Pokoli hangok kerültek ki a hangszerból.

— A diszkürtöm! Tanítványaim ajándéka! Hagyja mindjárt békében azt a hangszer!

— Kedves Bouvard ur — felelte Anatol — ön olybá vesz, mintha itt se volnék. Hát én is úgy teszek, mintha ön itt se volna és szórakozom addig, amíg ön visszajön.

És fújta a kurtjót! Hej, micsoda hangok voltak azok!

— Fel fogják mondani a lakást, ez lesz a vége. A háziumar nem tűri, hogy éjjel után kurtjót fujjanak a házában.

— Bizonyára nem barátja a muzsikának — mondta Anatol és fújta a kurtjót.

— Kérem, hagyja abba.

— Lemond?

— Miről?

— Arról a házasságról.

viselek, akik a korrupció túrni nem akarták, akik akkor a körjegyző, az inok elesapása által tisztítani akarták a járásokat, éppen azok lettek legnagyobb részben éveik tartó bázisának kivéve, úgy, hogy az illető tisztviselők bizalmatlanok lettek és ezt a belügyminisztérium megyei osztályának animozitását tekintették. Ez, valamint az a tény szült a bizalmatlanságot, amelyet már Boncza Miklós is képviselőtársam is említett hogy tudniillik mielőtt a tisztviselők el volnának itélve, mielőtt hibájuk bebizonyítottának, a vizsgálat teljes anyaga, amely tulajdonképpen csak a belügyminisztérium megyei osztályában és magánál az illető vármegyénél van meg, máris a lapokba kerülnek, ahol az ki lesz színezve s így nagyvita kerül a közönség elé. Ha valamely tisztviselő a túlterheltség következtében, vagy másnak rendeltetéstől, mielőtt más hibájából bizonyos szabálytalanságba esik, eselők a fejelem vizsgálat alapján nem tisztázódik a dolog, nem tartom helyesnek, hogy az publikáltassék. (Helyeslés jobboldal.) Olyan hivatalos titoknak kellene az ilyeneket tekinteni, amely minden adminisztrációnál előfordul és amely csak akkor publikálható, amikor az a dolog már bebizonyított.

Az a szerencsétlen 1883-ik évi XV-ik törvény-cikk szabályozván a vármegyék dotációját, természetesen dolog, hogy a vármegyék ezen az alapon kérelmének a hivatalnokai és előadói személyzetüket. És ebből származik az a sok baj és a sok panasz, amely a vármegyeyi közigazgatás ellen korszakon forog. Elég t. képviselőház, e mellett megemlítem, hogy az 1883-ik évi XV-ik törvénynek nemcsak hogy csekély dotációt állapított meg hanem az óriási mértékben aránytalan is. Jász-Nagykun-Szolnokmegyében ezer lakosra 207, Máramarosban 246, Szatmárban 264, Aradban 278, Nyitraiban 271 forint esik minden ezer emberre, míg Kolozsban 304, Temesben 300, Fehérmegyében 344, Győrme gyében 477, Esztergom vármegyében 477, Liptóban pedig 591 forint jut ugyanennyi lakosra.

Hódolok a miniszterelnök ur jó szívének, hogy felismerve a bajt, már a múlt esztendőben is a kivételes javadalmazású tisztviselőket anyagi helyzetének javítására, illetőleg deputatumaiknak pótlására bizonyos összeget engedélyezett és hogy a jelen költségvetésben is egy bizonyos összeget, mondjuk 300.000 forintot vett le erre a célra. De t. képviselőház, ez mind kevés. Magyarország választott közigazgatási tisztviselői kara megetté már a saját vagyontól, az állam kenyere helyett, az állami funkcióknak teljesítése közben. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezen tisztviselői karon, amely évtizedek óta szolgál azért, mert vár és reménykedik, hogy az állami adminisztráció behozatalával az ő helyzetén segítsen, valóban segíteni is kell annyival is inkább, mert az állami adminisztráció behozatala esetében annak nagy részére szükségünk is lesz, mintgogy nincsen növédkünk, mert nem teremtettünk magunknak új tisztviselői kart, azt pedig egyszerre a föld alá előhozni nem lehet. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Másrészt az emberi érzés is feltétlenül parancsolja, hogy ennek a tisztviselői karnak a sorsán már egyszer segítse legyen. (Helyeslések.)

Amennyiben teljesen osztom a miniszterelnök urnak intencióit az állami adminisztráció megteremtése körül és mert óhajtom és kívánom, hogy az ő intencióit szerint legyen ez a törvényjavaslat megteremtve bizva a kormány működésében is, a belügyi költségvetést általánosságban, de részleteiben is elfogadom. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon. A szónokot többen üdvözlék.)

— De uram, nem tehetem.
— Akkor hát!...
És Anatol futja a kürtöt.
— Capdenac rettenetes ember. Ha elkövetem vele ezt gyalázatot, megöl.
— Ez az egész? No, majd eligazítom a dolgot, csak esküdjék meg, hogy abban az esetben, ha megszerzem Capdenac urtól a visszavonulást, a hugom szabad.
— Igen uram, esküszöm.
— Bravó! Birom a szavát!... És most meg fogja engedni, hogy távozzam. Igazi Hol is lakik az ön Capdenacja?
— Rue de Deux-Epées 100.
— Odasietek. A vizontlátásra!
— Na ez egyenesen a farkasverembe megy, — gondolta magában Bouvard ur. — De legálább jó leckét kap, s azt ugyancsak megérdemli.

III.

Anatol ezenközben rohant az emberéhez. Körülbelül hat óra volt. Csöngetett.
— Ki az? — kérdezte egy erős hang.
— Nyissa ki az ajtót! Nagyon fontos közlendőm vannak Bouvard urtól.
Egy retesz tolódtól el, majd kulcsesikorgás hallatszott, még pedig gyors egymásutánban három zár pattant vissza.
— Ez az ember ugyancsak jól bezárkóztott, — gondolta magában Anatol.
Végre megnyílt az ajtó s Anatol egy nagy bajuszszerű és szakállal került szembe. Annak az embernek a hálóköntöse azonkívül tele volt agatva fegyverrel.
— Amint látja; mindig készen vagyok. Ez az én jelszavam.
Az előszoba falai is alig látszottak ki a fegyverzetektől. A kis szalon is csupa fegyver: yatagánok, mérgezett nyilak, kardok, puskák és revolverek. Valóságos arzenál, elég arra, hogy valami győztes lelket megijesztenek vele.

Bedőházy János kifejezi elégedetlenségét a kormányzati politika iránt, amely szellemével elárastja a közvéleményt s kiéli a nemzeti érzést. Ezután Vészt támadja, akinek mimikri-eiméletével nem ért egyet, mert azokat, akik jutalmért az udvarhoz szították, csak nem lehet a közvélemény mintaképül tekinteni. Ha oly nagy lett volna az alkalmazkodás, akkor most nem volna Széll Kálmán és Budapesti Napló, hanem Ofen-Pesther Zeitung és Exzellenz von Wien uralkodna. Ezután kritikát mond a 85 éves rendszer felett s azt tartja, hogy az egy burkolat abszolútizmus rendszere. El rendszerben nem érvényesülhet a nemzeti akarat. Nem fogadja el a költségvetést. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Domahidy Elemér: A költségvetés tárgyalásának tartalma alatt igen sok utalás történt vármegyeyi közigazgatási viszonyainkra és igen sok oldalról panaszoltattak a vármegyeyi közigazgatási tisztviselőik által kikövetelt visszaélések. Ezen visszaélések miatti panaszok jóvoltosságát részben magam is elismerem, viszont ismerem az embereknek azon tulajdonságát is, amelyről fogva sokkal inkább hajlandók a sötét dolgokat még sötétebb színekkel kiíteni, a rosszakat még rosszabbnak feltüntetni, mint ellenkezőleg, míg az én szerény nézetem szerint ezen felhozott atrocitásoknak egy igen nagy része tulzolt annyival is inkább, mert azt tapasztalatlából tudom, hogy a panaszok urak rendszeres figyelmen kívül szokták hagyni az audiatort el altera pars elvét (Ugy van! Ugy van!), amelynek elkerülésével pedig, t. Ház, valakinek eljárása felett objektíve ítéletet mondani, vagy éppen péleát írni talán nem is lehet. (Helyeslés a jobboldalon.)

A vármegyeyi életben azt tapasztaljuk, hogy a vármegyeyi tisztviselőik legnagyobb része ezen állását, vagy ügyes korteskedési tehetségének, vagy rokonszenves megnyerő egyéniségének, de leginkább kiterjedt rokoni összeköttetéseknek köszönheti és csak legritkábban esetben találunk olyan tisztviselőket, akik saját rátermettségüknek és saját érdemeiknek tulajdoníthatják megvalósításukat. (Ugy van! a jobboldalon.) Anomáliák ezek kétségtelenül. Az gondolom, hogy ezeknek megszüntetésére együttesen, közös akarral kell törekednünk. Ezen anomáliák megváltoztatására pedig ez idő szerint egyéb eszköz rendelkezésünkre nem áll, mint az, ha közigazgatásunkat az egész vonalon államosítjuk (Helyeslés a jobboldalon.) és a tisztviselői állásokat kinevezés után töltjük be. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ami magát az egyszerűsítési törvényt illeti, kütdomósu, hogy ez hivatva van közigazgatási szervezetünkben igen sok felesleges munkát, igen sok ugynevezett sallangot kiküszöbölni és éppen azért ezen törvény egészbeli végrehajtásától e tekintetben sokat is remélhetünk. Másrészt, lehetővé fogja tenni ez a szakszerű eljárás közigazgatási működésünkben. Az eddig életbeléptetett jogorvoslat máris igen nagy mértékben rendezte a felelbiteli eljárást.

Közigazgatási rendszerünk szabályozására vonatkozó újabb törvények közül alig van egy is, melynek végrehajtásánál a közigazgatási hatóság működési köre igénybe ne vétetnék. Így például az állami anyakönyvvizetésre, az esküdszéki bíráskodásra, a büntetési és vétségek előnyomozására vonatkozó törvények végrehajtása mind igen nagy mértékben megbővítették a közigazgatási hatóságoknak ügy- és hatáskörét. De felette nagy teherrel jár t. képviselőház a ma már igen sok irányban kiterjesztett statisztikai adatok gondos összegyűjtése és azoknak a kellő időben továbbítása.

— Ejj! — gondolta Anatol — mit kockázatok? Legföljebb harmadfél órát! Tehát rajta!
— Mivel szolgálhatok? — kérdezte Capdenac.
— Uram, ön feleségül akarja venni Nicette kisasszonyt?
— Ugy van.
— Ön nem fogja feleségül venni.
— Ejnye menyörgős adta! Ez igazán nem rossz. És ki akadályoz meg engem ebben?
— En!

Capdenac mustrálgatni kezdte Anatolt, aki ugyan nem volt valami nagy, de annál elszántabbnak látszott.
— O, fiatal ember! — mondta végül. Önnek szerencséje van, hogy jókedvemben talál. Használja is fel. Tudja-e, hogy én már húszszor verkedtem és hogy elég szerencsétlen voltam ellenfeleim közül ötöt megölni, a többi pedig megsebesíttem? Nos, hát én részvételt vagyok az ön ifjúsága iránt. Még egyszer mondom, távozzék! — Mindezek után — felelte Anatol — én csak azt látom, hogy méltó ellenfelek vagyunk. Minden pillanatban készen vagyok arra, hogy ilyen rettenetes emberrel megmérkőzzem. Ime, vegyük le a kandallóról azt a két kardot, vagy azt a két szekerét, vagy azokat a lovaskardokat! Vagy akár azokat a lándzsákat! Vagy ha úgy tetszik, azokat a görbe yatagánokat! Ön nem határozza el magát?... Hát mit csinál?
— Az ön anyjára gondolok és az ő faldalmára.
— Nincs már anyám... Karabélylyal, pisztolylyal, vagy revolverrel akar véredekni?
— Fiatalember! Ne jászerekedj lőfegyverekkel!
— Talán fel? Hiszen ön reszket!
— Reszketni? En? A hidegtől reszketek!
— Akkor hát vagy vprekedjék meg velem, vagy mondjon le Nicette kezéről.
— Nagyrabesülöm az ön bátorságát. És bátor emberek értsék meg egymást! Akarja, hogy bevalljak önnek valamit.

És ha mindezekhez hozzászámítjuk szorosran közigazgatási téren alkotott újabb törvényeink szaporulatát és az ezek végrehajtásával járó nagymértvű ellátottságot, azt tapasztaljuk t. Ház, hogy az 1866. évben megalkotott, jelenlegi törvényhatósági tisztviselői állások ez idő szerint is csak minimális mértékben szaporodott személyzete, a legjobbak akarat mellett, a legkészségesebb, a legteljesírmertesebb eljárás mellett sem képes a vele szemben támasztott igényeknek eleget tenni. Mert, t. képviselőház, a jelenlegi vármegyeyi lelkiismeretes és szorgalmas közigazgatási tisztviselőik is csak erőmegtérsítéssel és nagy, megerőltetett munkával képesek csak részben is eleget tenni a velük szemben támasztott követelményeknek.

A megyeyi tisztviselőik kinevezése ellen igen gyakran halljuk hangoztatni azt az ellenérvel, hogy az által tag tér fog nyitni a protekció érvényesítésére. Kérdem a t. Házról, van-e valakinek kifogása az állami hivatalnokok kinevezése ellen? Nem-e a legnagyobb körültekintéssel, óvatossággal, nem-e az érdekeknek kellő mérlegelésével töltöttek be az állami tisztviselőik megváradott állásait? (Közbekiáltások a szélsőbaloldalon. Nem bizony!)

Azt is halljuk indokul felhozni a kinevezési rendszer ellen, hogy az autonómia esonkittatnék meg lényegesen a közigazgatás államosítása, ióképpen a megyeyi tisztviselőik kinevezése által. Hiszen ez is kiegyenlített fog nyitni azon rekompenzáció által, amelyről fogva a vármegyeyi autonómia ellenőrzési jog az eddigiénél sokkal nagyobb mértékben szándékolattik kiterjeszteni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Nagy és nehéz feladatok várnak a törvényhozásra közigazgatási viszonyaink rendezését illetőleg és ezen nagy és nehéz feladatoknak nemzetünk javára, országunk boldogítására és a Ház csak azon esetben lesz hivatva eleget tenni, ha ezen kérdések tárgyalásánál a szigorú objektívitás terén lép és azon meg is marad. A belügyminisztérium vezetásával megbízott miniszterelnök ur ezen helyének eltagolása alkalmává megtartott programbeszédre keretében részletesen kifejtette közigazgatási irányban követendő magartását és midőn itt a Ház osztatlan helyeslése közben kijelentte, hogy e tekintetben a gyakorlati élet bajainak eltávolítására iekteti a főúnyit, ezen kijelentése, ezen nagyjelentőségű nyilatkozata az ország lakossága által nagy megnyugvással fogadtatott. Hogy a miniszterelnök ur ezen irányt meg is tartja és hogy az állam pénzügyi helyzetének korlátai között közigazgatásunk rekonstrukciójára és javítására őszintén és odaadólag törekszik, azt bizonyítja az a sok üdvös és nagyfotonságú törvényjavaslat, amelyet működése ideje alatt már a Ház asztalára letett. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Államiságunk alkotó csaknem minden intézményünkkel szervei összeköttetésben van ez a kérdés és ezen száznak az lesz igazi nagy, providenciális államterfia, aki ezt a kérdést a kellő tapintattal, a kellő érzékkel, helyesen lesz képes megvalósítani.

Miután pedig a mostani kormány minden telenkedésével beigazolja azt, hogy nagy erkölcsi és szemlel erejű fogva erre képességgel bír; miután a jelenlegi kormány tisztviselői által a szükséges ellenőrzés gyakorlására, valamint az egyes helyeken felmerülő konkrét esetek és kifogások azonnali megvizsgálására olyan nagy súlyt helyez, általában pedig a belügyi kormányzat terén feladatának magaslátán áll: iránta való bizalmammal fogva a belügyi lárcara vonatkozó költségvetést elfogadom. (Élénk helyeslés a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

Élnék: Az ülést lefüggeszti.

— Szóljon!
— Egy idő óta magam is gondoltam arra, hogy ezt az eljegyzést felbontsam, de nem tudtam, hogyan csináljam meg a dolgot. Nagyon szivesen állanék tehát a rendelkezésére, de be fogja látni, hogy én, Capdenac, nem juthatok olyan helyzetbe, mintha a fenyegetések miatt vonultam volna vissza. De hát ön fenyegetett.
— Kétséggyel visszavonom a fenyegetéseimet.
— Ez már beszéd.
— Lesz szives a lemondását írásban is megadni nekem.
— Annyira megkedveltem önt, hogy semmit sem tudok öntől megtagadni.

IV.

Zsebében a fontos írással Anatol Bouvard urhoz sietett vissza. Nyolc óra tájban ért oda. Becsöngetett.
— Ki az?
— Anatol!
— Menjen aludni! — kiáltotta dühösen a professor.
— Megvan Capdenac ur írásbeli lemondása. Nyissa ki az ajtót, vagy bezom!
Bouvard ur kinyitotta az ajtót. Anatol átadta neki az írást, aztán Nicette szobája felé ment és az ajtón át beszélt.
— Kuzin, keljen fel, öltözködjék fel gyorsan és jöjjen ki!
Néhány pillanat mulva ott termett Nicette, frissen mint a hajnal.
— Hát mi az tulajdonképpen?
— Hogy mi? — mondta Bouvard — az, hogy a maga unokabátyja tökéletesen megbolondult.
— Jó, hát megbolondultam — gondolta magában Anatol — de Nicette mégis be fogja látni, hogy az én megbolondulásom jól jelent neki. — Hangosan folytatta: — Ez éjjel két dolgot értem el, kedves kis hugom: Capdenac ur lemondott a

(Szünet után.)

Bizonnyal Ákos tiltakozik az államosítási törekvések ellen. Államosították az állategészségügyet, az emberegészségügyet, egyéb államosítás pedig a külsőben van. Az állam különleges közegei segítségével meg a társadalmi dolgokban is érezteti hatalmát. A köznevelésben megtiltotta egy szolgabíró, hogy egy közbeszéd utcaján pipáljanak. Nagyon elhibázott és ehamarabbodott dolgot csinál a miniszteriumból kiküldött biztos is s ennek jelentései alapján oly leiratokat küldöz a belügyminiszter az agyonvizsgált megyékhez, mintha fegyverekkel beszélne.

Visszaautasítja Bösözrményi azon állítását, hogy a függetlenségi párt a közigazgatás államosításába belenyugszik. A párt csak a közigazgatás megjavítását követeli, de nem az államosítást. (Helyeslés a szélsőbalon.) Azelőtt ez ügyvédekől követelték, hogy mindenhez értsenek, most a jegyzőktől a mindentudók. Hosszasan foglalkozik a belügyi tárca kérdésével, végül kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Ugron János el fogadja a költségvetést. Részletesen foglalkozik a költségvetés egyes tételeivel s azt látja, hogy az egyes tételeknél lehetett volna megakartást eszközölni, más tételek előnyére. Kevesit a köztisztviselők omen telve 98 ezer koronát s kívánja, hogy ez az árvek és özvegyek segítségére fordítsák első sorban.

Ezeknek a szegény szerencsétleneknek, a nép összeségének egészségére a szociális kérdések sorában a legelső. Azután jön a többi és kell is, hogy jöjjön, mert tagadhatatlan, hogy a jövő a szociális eszmé. (Igaz! Ugy van!)

Es ha a szociálmunkás olyan, mint a krisztusi eszme, a szeretet, ha annak nemzeti tartalma van, ha az nemzeti eszmével egy mederben halad, azzal kapcsolatos. ha a nemzeti eszmével egyenlő alapon van és ennek talajából meríti jogait és erre épít, akkor a jövője biztosítható van. (Igaz! Ugy van!)

Ha a szociáldemokrácia nem az utcai néptömegek szervezésével operál, hanem a nemzet egészével a hazaszeretettel, a higgadt megfontolással, ha abban minden osztály, minden érdek, minden teletkezt, főur és kismeser, kereskedő, iparos, munkás és földműves magasabb nemzeti demokratikus egységben összelior, akkor a demokráciának győzelme bizonyos, mert mindnyájan demokraták vagyunk. (Igaz! Ugy van!)

De, amit a kemény körül visszapattanó göly megütött a szegény törököt, aki gyűlölségből a Kunizs Pál síremlékére ráült épp visszapatant és visszapattan az illetőkre a nemzeti öntudat sziklájáról minden osztálygyűlölettel siető nemzetközi szociálista lövedék, amely a nemzet egységét akarja megbomlasztani. (Igaz! Ugy van!)

Egy szociális és nagyfontosságú kérdés már régóta vár megoldásra és illő, hogy a legilletékesebb helyen a Ház színe előtt, mint külön és önálló kérdés felszínre kerüljön. (Halljuk! Halljuk!) A legszűkebb magyar táj, a végveszéllyel küzdő, hazaszerető, derék, vitéz székely nép régóta várja az alkotmányos Magyarországtól ezérves áldozatait, küzdelmeit és szolgálatait a viszonzást. Hiszen jelenlegi súlyos helyzetbe nagyrészt az egységes nemzeti állam, az új alkotmányos Magyarország érdekében került.

A székely kérdés tagadhatatlanul közgazdasági kérdés és szerény nézetem szerint legelső sorban ezen tárca keretébe tartozik, mert a vezetés és irányítás kizárólag a köztisztviselői kar feladata kell, hogy legyen. A székely kérdést tisztán állami szervezettel, állami apparátussal a székely népek már csak a multviszonyai folytán kilejtődött bizalmatlan természetű miatt sem le-

kezérel és az ön kitűnő gyámja belegeyezett abba, hogy ahhoz menjen feleségül, akit szeret . . .

— Csakugyan, kedves, jó gyámom, csakugyan megengedi, hogy feleségül menjek Anatólhoz?

— Ah! — kiáltott fel Anatól nagysokára. — Mert hiszen én magát szeretem, édes, szeretett Anatólom.

Ebben a pillanatban hirtelen azt érezte Anatól, hogy a szíve hevesen összeszorult. Nicette váratlan vallomásán való öröme okozta ezt? Az a szívszorulás volt-e ez, amelyet az orvos megjósolt? A halált jelentette-e ez?

— Oh én boldogtalan! — kiáltotta — ő szeret! Megvillan előttem a boldogság és én nekem meg kell halnom, annélkül, hogy az enyém volna. Lázasan fogta meg Nicette kezét és elmondott neki mindent. Beszélt neki a levélről, a virágról, annak az illatáról, amelyet belehelet, öreg barátjának szavairól és mindarról, amit sikerült neki kivívnia.

— Es most meg kell halnom!
— De hisz az lehetetlen! — sikoltotta Nicette. — Ez az orvos bizonyosan téved. Ki is az az orvos?

— Olyan ember, aki sohasem téved. Bardais doktor.

— Bardais! Bardais! — szölt közbe hirtelen Bouvard, s hangosan felkacagott. — Ide hallgasson, mi van az újságomban: „Dr. Bardais hirtelen megőrült. Az ő mániája tudományos természetű. Ismeretes, hogy ő kiválóan mérgeanyagokkal foglalkozott, s most azt hiszi, hogy mindenki, akivel találkozik, meg van mérgeve és ezt meg is mondja ismerőseinek. Ma éjjel vitték el dr. Blane magánintézetébe.” . . .

— Nicette!
— Anatól!
Es a fiatalok egymás keblére borultak.

het megoldani, a székely társadalom munkásságát és segélyét kell igénybe venni és csak így biztos a siker. Es a társadalom e munkásságában a hajdan vezérszerepre hivatott és kipusztult középosztály helyett a közigazgatási tisztviselői kell, hogy átvegyék. Mert a székely középosztály, sajnos már elpusztult, mert ezt érte legelső sorban és legközvetlenebbül az előbb jeltett káros hatás. A középosztály igazán — amint azt Vázsonyi Vilmos t. képviselőtársam mondotta — már csak tiszteletemelőt rom, de ezeket a romokat maga a székely nép nézi és látja a leglátóbb érzéssel, mert hiszen azon épületeket egykoron a maga tisztán demokratikus szervezeteiben — mert tisztán demokratikus szervezete volt a székely társadalom és alkotmányuk — saját elhatározásából önmaga emelte fel, hogy az az összesség védője legyen és hogy abban minden igaz ügy ottalmar talájon.

T. Ház, a székely-kérdés legfontosabb része kétségkívül a kivándorlás kérdése. Maga a Románischer Lloyd százezerre teszi a Romániában kintlevők számát.

A székely nép szorgalma, munkássága és főleg intelligenciájánál fogva igen szép eredményre teszert Romániában. Ugy, hogy nagy részük kis vagyongalval tér haza. Nem olyan szomorú és veszélyes a dolog, ahogy azt az igen t. ellenzéki szónokok festik, akik rossz közgazdasági és kormánypolitikát akarnak belőle kimagyarázni, mert hiszen a székely, különösen a rossz termésű években keresi lel Romániát, ahol felvív munkával többet keres, mint otthon egy egész esztendőben. De van ennek a dolognak egy árnyoldala is. T. Ház, az, hogy a székely nép munkássága szorgalma, tehetsége, kiváló ipari izlése, kereskedelmi szelleme és üzleti leleményessége, mert hiszen ötven százalékos üzleti leleményességgel tartja fenn magát, itthon nem érvényesülhet, nem a nemzeti vagyonszódás forrásul szolgál. Itthon belteresebb gazdálkodás nem létesülhet és a tartentartó székely nemzeti öntudatában megfogalmazva megromlott erkölcsökkel tér hazáiba vissza. A székely nép erkölcsi süllyedése Romániában tudható be, mert itt is beigazodódik, hogy a Nyugatra kivándorlott nép izlése javul, az ottani finomultabb szokásokat veszi fel, a Keletre kivándorlottakra azonban a kelet mai erkölcsi, az élvhajhászó élet hat. Bár vissza se térne a székselységnek ez a része, mert ha az erkölcsi süllyedés ragálya itthon még tovább terjed, az egész székselység menthetetlenül oda van.

A nemzeti kérdésnek sulypontja Erdély és ott ennek a kulcsa a székely nép szelleme és anyagi ereje. Ennek a kérdésnek megoldására határozottan a székely nép van predesztinálva és el lehet mondani, hogy a székely nép, amelynek tagjai úgy is mint munkások, eselédék, kiskereskedők, fuvarosok és iparosok századokon át behálózták csaknem egész Erdélyt, a nemzetiségekkel való érintkezésben nem azt keresi, „a mi elválaszt bennünket idegen ajku testvéreinktől, hanem a mi egyest, a közösönös jó tulajdonságokat véve az érintkezés alapjául beigazolta azt, hogy egymásra vagyunk utalva, beigazolta azt, hogy a magyar nyelv, mint közösönös érintkezési nyelv tudásának szükségességét a maga tapintatosságával, a maga praktikus észjárásával a nép körében már meg is odtotta a nemzeti ségi kérdést. Ott a nép körében sehol nem ismerik a fajgyűlöletet, az nemzetiségi igazságokkal fel nem telhető, mert nem érti, hogy mért gyűlölje azt, aki a szomszédban lakik, akivel oly gyakran érintkezik. Es ha az erdélyi részi magyar intelligencia — tán szabad itt megfordítanom Rákosi Viktor igen t. képviselőtársamnak tételt — a nem magyarajku intelligenciával további közelebbi társadalmi érintkezést keres és ebben az érintkezésben követi a népnél már helyesnek bizonyult módszert, ha a közigazgatás, mint egységes szerv, következetesen azon cél felé halad, hogy a hegedő sebeket tapintatosan kezeljük, hogy egyesek hibájáért nem támadunk meg egy egész ajt, hogy annál, aki talán hozzá közeledni akar nem helyes uton és módon, de közeledni akar — bocsánatot kérek a triviális kifejezésért — nem törekünök okvetlenül sőtét pontokat találni multjában, amelyeket talán eikövetett, de amelyeket közeledésével expialni akar: legkésőbb ez a kérdés rövidesen meg lesz oldva.

T. Ház! Nem önhibája miatt sújtja tehat a székselyt annyi baj; igaz, hogy szegény a székely nép, de hát nem volt gazdag a multban sem. A hun uralom bukását követő népirot harokk tusáiban terméketlen sziklaberecei közé vonultak a hun utódok, csak a hazaszeretben, az áldozatkészségben, s dicsőségvágyban voltak gazdagok és így teljesítették nagy nemzeti missziójukat egy ezredven át. Hogy pedig ezt a nemzeti missziót a jövőre is teljesíthesse, szükséges, hogy az a darabka földje, amely a székelynek ugyan keveset jövedelmez, de amelyhez szíve hozzá van növe és amelyhez esodás szeretettel ragaszkodik, amelyhez annyi szép rege fűződik, ki ne sikoljon a lába alól és akkor az a föld, amelyet ezer éven át a hazának megtartott, Erdély magyarsága, veszélybe nem kerül. Lédiggi erejét kéri a székely és nem önmagát kéri, mert az ezer éves küzdelemnek végén önhibáján kívül kimerült ereje és elesett.

Önkhöz fordulunk tehát most Magyarországi képviselői és kormányai és fordulunk a magyar közéletéhez. Jöjjenek és emeljenek lel, adják vissza a székelynek eddigi erejét, hogy újra missziójának élhessen és akkor, amint a multban mindig megielett feladatának, meg fog felelni a jövőben is és ha újra erő lesz a keze akkor Erdély ezentul is szilárd véd bástyája marad Szent István koronájának. (Élénk helyeslés és élénzés a jobboldalon. A szónokot számosan üdvözlik.)

Élnök: A vita folytatását holnapra halasztja. S egyben indítványozza, hogy a belügyi költségvetés után a vallás- és közoktatásügyi s aztán ne a kereskedelmi tárca, hanem a földművelésügyi kerüljön sorra. (Helyeslés.)

(Interpelláció.)

Chernel Gyula a következő interpellációt intézi a belügyminiszterhez:

Ehén Sándor nagy-attádi főszoigabíró fegyelmi ügye már két éve vizsgálat alatt van, de még ma sem lett benne határozat hozva, van-e tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy ez ügy oly soká húzódik és miért?

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőhöz! (Halljuk! Halljuk!) Bár nem tudtam, hogy a t. képviselő ur ebben az ügyben interpellációt intéz hozzám, az ügy mégsem idegen előttem, mert az adminisztrációs ügyek intézése közben véletlenül épp a legközelebbi napokban intézkedtem ebben a kérdésben, és így, bár az akták nincsenek itt, emlékezetből elmondhatom, mi az intézkedés lényege (Halljuk! Halljuk!)

Ez az ügy már megfordult előttem egyszer, tudniillik akkor, mikor a képviselő ur letelezése folytán felül kellett vizsgálni Somogyvármegye közigazgatási bizottsága feyelmi bíróságának végzését. Akkor a közigazgatási bizottság elítélte a főszoigabíró 300 korona pénzbüntetésre helytelen és szabályellenes rendelkezését. Az akták a vizsgálóra vonatkozólag bizonyos hézagokat tüntettek fel. Különbösen arra vonatkozólag kívántam bővebb nyomozást és vizsgálatot megejteni, hogy a pénz mikor szolgáltatott be és micsoda célra fordított. A pótvizsgálat megtörtént, annak alapján a feyelmi bíróság meghozta ítéletét és a főszoigabíró szabályellenes pénzkezelesért újból 300 korona pénzbüntetésre ítélte. A t. képviselő ur újból megielegezte hozzám az ügyet és így az a belügyminiszterium feyelmi bizottságának felülvizsgálata alá került. Az ügy referáltolt nekem.

Kétségtelenül igen vastag, súlyos köteleesség-mulasztás és súlyos szabályellenesség esete lorog fenn, amennyiben az a főszoigabíró a pénzkezt becsedte és azokat kellő időben be nem szolgáltatta. Tény azonban az is, hogy beszoigálatta, hogy az a pénz el nem veszett, hanem értékpapirokban be lett szolgáltatva és így a kirendelt célra lett fordítva. (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez a tényállás. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldól)

Ennek folytán indítatva éreztem magam azon szabályellenes eljárást el nem nézni, (Helyeslés a jobboldalon.) hanem, dacára a Somogyvármegye feyelmi bírósága által hozott határozatnak, megdupláztam azt a büntetést, amelyet a főszoigabíróra kiszabott. (Élénk helyeslés jobboldól. Mozgás és zaj a bal- s szélsőbaloldalon.) Hivatalától való elmozdítására ítélti őt nem éreztem magamat indítva, mert mala fides bebizonyítva nem volt. (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk helyeslés jobboldól.) Nagyon súlyos dolog az, t. Ház, a hivatalvesztést valakire kimondani (Ugy van! a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) ha nyilt és valóságos, kétséget kizáró bizonyítékok nem lorognak fenn. (Ugy van! jobboldól. Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Erre pedig a pótvizsgálat bizonyítékokat nem szolgáltatott. Ha a pótvizsgálat arra bizonyítékokat szolgáltatott volna, hogy itt rosszhiszemű fraudulozus eljárás esete lorog fenn, akkor legyen róla meggyőződve a t. képviselő ur, hogy én, aki igen sok tisztviselőt itétem hivatalától való elmozdításra (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) ebben az esetben is, dacára annak, hogy Somogyvármegye feyelmi bírósága két ízben való ítékezésében nem látta fenforogni ez esetet, ha én fenforogni látmam volna azt, kasszátam volna az ítéletet és a hivatalból való elmozdítás súlyos büntetését mondam volna ki. (Élénk helyeslés jobboldól. mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) De ezt sem véltim kimondhatni, mert előttem bizonyítékok nem voltak s mert elvégre is az egy súlyos, nagy büntetés, amelynek kiszabását csak világos és határozott bizonyítékokra lehetne alapítani. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Zajos ellentmondások a szélsőbaloldalon.) De hiszen én súlyosabbnak ítétem ezt esetet, mint ahogy Somogyvármegye ítékezett; megdupláztam a bírságot. (Helyeslés jobbról.) hogy kimondtam rá azt a morális verdiktot, amelyet ilyen szabályellenes eljárások felett kimondani köteleességemnek tartok. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Kérem, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Élénk helyeslés jobboldól. Hosszas mozgás és nyugtalanság a bal- és szélsőbaloldalon.)

Chernel Gyula nem veszi tudomásul a választ, mert az említett főszoigabíró mári ötször volt feyelmi alatt. (Nagy zaj a szélsőbalon.) De nem bántják őt, mert jó kortes a választásokon.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőhöz! (Halljuk! Halljuk! jobboldól. Zaj a szélsőbaloldalon. Az elnök csegett.) Legyen róla meggyőződve a t. képviselő ur, — és erre itt szavamat adom a képviselő urnak; mondam is már neki privátim, a midőnem engem egy vagy egy félórával ezelőtt informált — hogy mostanig nem tudtam, kinek a pártján volt a főszoigabíró, kién nem; még nevét sem tudtam annak a főszoigabírónak, csak az esetet tudom. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldól.) En azon akták alapján ítékeztem, amelyek előttem teküsznek. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj. Azt, hogy az a tisztviselő már ismételve el volt marasztalva, igenis én is súlyosító körülménynek vettem, (Ugy van! Ugy van! jobboldól.) hiszen megdupláztam a vármegye ítéletét. (Élénk mozgás és ellentmondások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldól.) Az elmarasztalt ítélet tehát a főszoigabíróra nagyon súlyos. (Ugy van! Ugy van! jobboldól.) Ha bebizonyítva látmam volna (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csegett.) azt a ítéletét, hogy ő mala fides-szel, fraudulozus cselekményt, sikasztást követett el, igenis elmozdítottam volna állásától. De ezt okmányilag bebizonyítva nem látmam. (Zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Az pedig lelkiismeretbe vágó dolog, a legsúlyosabb büntetést mondani ki valamely tisztviselőre. (Ugy van! Ugy van! Elénk helyesítés jobbjelől. Mozgás a szélsőbaloldalon.) De annyira graváló az a verdik, hogy azzal ki van mondva az, hogy ő kétségelment a legsúlyosabb mulasztásokát követte el és a legsúlyosabb pénzkézelési kötelességmu asztásokkal járt el ebben az ügyben. (Ugy van! Ugy van! jobbjelől.) Ez a graváló marasztalás tehát, amely megduplázza azt a sommát és így a megyei verdikent tünemő szigorral járt el, kellően megövezte őt. Elénk helyesítés jobbjelől. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

A Ház a választ tudomásul veszi.

(Az ülések meghosszabbítása.)

Elnök felteszi a kérdést, hogy elfogadj-e a Ház a miniszterelnök indítványát, amely szerint az ülések a költségvetés tárgyalásának idejére egy órával meghosszabbítsanak. Egyszersmind jelenti, hogy Nessi Pál ellenindítványt nyújtott be, mely szerint az ülések 9 órakor kezdődjenek.

A Ház a miniszterelnök indítványát fogadja el. **Elnök** az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Plósz Sándor kiténtetése. A királyi dr. Plósz Sándor igazságügyi minisztert — amint már jeleztük — az első osztályú vaskorona-renddel tüntette ki. Az erre vonatkozó királyi kéziratot a hivatalos lap mai száma közli. A legfelső kézirat így szól:

Kedves Plósz! Az igazságügy terén tett kiváló szolgálatai elismeréséül önnök I. osztályú vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1902. évi március 4-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Széchenyi Gyula, s. k.

Az igazságügyminiszternek a magyar jogtudomány, a törvényalkotás és az igazságszolgáltatás körül szerzett maradandó érdemei mindenkor igazolták tennék azt a fényes elismerést, amelyben most a korona részesítette; de különösen aktuális és megokolt ez a kiténtetés most, mikor Plósz Sándor életének legnagyobb munkája elkészült. A polgári peres eljárás reformjának korszakalkotó tervezetén még jóformán nem száradt meg a tinta, mikor az uralkodó kegyének látható jele hirdeti, hogy a trón magasságában is méltányolják azt a hatalmas munkásságot, amelyet az ország közvéleménye halás tisztelettel kísér. Plósz Sándor kiténtetésében tehát a nemzeti közérdelet talál szerencsés visszhangra. Aminek természetes következménye, hogy a miniszter nagyszámú személyes és politikai barátainak és tisztelőinek körén túl, országszerte is lelkes örömet okoz az igazi nagy érdemeknek ez a megjutalmazása.

*

A kiténtetés alkalmából ma déli 12 órakor Mohay Sándor államtitkár vezérlete alatt az igazságügyi minisztérium hivatalnokai kara tisztelteti Plósz igazságügyi miniszterét. Mohay Sándor lelkes, meleg szavakkal üdvözölte a minisztert, akit a terembe lépéskor viharos éljenzéssel fogadtak. Plósz Sándor meghatottan mondott köszönetet és kijelentette, hogy a kiténtetés egy része voltaképpen a hivatalnokai kart illeti, melynek támogatására továbbra is igényt tart.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyben folyó ügyeket intéztek el.

A választó-lajstromok. Az országgyűlési képviselőválasztásoknak jövő esztendőre érvényesül birandó névjegyzékének összeállítására vonatkozólag a Pol. Ért. jelentése szerint Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter körrendeletet küldött az ország összes központi választmányaihoz, mely szerint a választókerületek összes választóinak névjegyzéke a központi választmány székhelyén, az egyes községek választóinak névjegyzéke pedig a kihagyottak névjegyzékével együtt az illető községben május 5-től husz napig közszemlére muhatlanul kiteendő. A reklamációk május hó 15-ig, az észrevételek pedig ugyane hó 16—25-ig fogadandók el. Ugye a reklamációk, mint az észrevételek felett a körrendelet szerint a központi választmány július hó 20-ig köteles határozni.

A számszámadási bizottság ülése. A képviselőház számszámadási bizottsága ma délután Benke Gyula elnöke alatt ülést tartott, melyen a kormányt Széll Kálmán Mihály vallás- és közoktatásügyi államtitkár, a számszámadást pedig Rakovszky István elnök Dárday Sándor alelnök és Szukováthy István számszékeli taná-

csos képviselte. A bizottság Bethlen István referálása s Széll Kálmán államtitkár, Rakovszky elnök és Dárday alelnök felvilágosításai alapján elintézte a vallás- és közoktatásügyi tárca 1900 évi zárószámadásait, melynek megvitatásában kivülök még Széll Géza, Kreszmárik János és Nagy Sándor vetek részt.

A szolnoki választás. Szolnokon ma volt a pótválasztás, amely Kiss Ferenc képviselő lemondásával vált szükségessé. Az új jelöltek Kiss Ernő (szabad-eivü) az elbbit képviselő fia és Kreutzer Balázs, szolnoki lakatosmester, aki az általános választások idején szabadelpvüparti programmal volt Kiss Ferenc ellenjelöltje. A pártok elvonulásából mindjárt látni lehetett, hogy erős küzdelem lesz. A szavazást a Kispárt kezdte meg. Déli félkettőtől 450 választó szavazott le Kiss Ernőre. Az elenzték kiogásója Gruber Károly választási elnöknek azt az intézkedését, hogy először egyfolytában szavaztassa a Kiss-pártot. A képviselőház ülése alatt Kossuth Ferencet telefonon arról értesítették, hogy Horváth Gyula országgyűlési képviselő, aki mint a függetlenségi Kreutzer-párt bizalmi férfia, a választási elnök egyes intézkedései ellen felszólt az elnök kiutasította a teremből, és amikor Horváth nem volt hajlandó távozni, hanem hivatkozott mentelmi jogára, Gruber egy csendőrnök intett, hogy vezesse ki a képviselőt. A csendőri vonatkozott az elnök parancsát teljesíteni, mire Gruber behívatta a csendőrhadnagyot és ennek útján érvényt szerzett parancsának. Kossuth erről nyomban értesítette Széll Kálmánt. Szabadelpvüparti jórásból kapott értesülésünk szerint ez az eset nem egészen így történt. Horváth Gyula ugyanis nem mint bizalmi férfia, hanem mint az Ébredés című hetilap szerkesztője, hírlapiról igazolványtal ment be a választási helyiségbe. Az igazolványra rá volt írva, hogy az nem jogosít a teremben való állandó tartózkodásra, hanem csak a szabad közlekedést biztosít. A Horváth Gyulát az elnök ismételteln elkérte, hogy ne időzök a helyiségben és mikor az ismételt figyelmeztetés sem használt, akkor utasította ki. A választás különben rendben folyt és a hangulat egészen nyugodt. Szolnokon este nyolc órakor feladott távirat a következőket jelenti: Eddig Kissre 1765 szavazatot adtak le. A Kreutzer-párt most szavaz: Eddig 986 szavazott, de még sok Kiss-párti szavazó van tartalékban. A szavazás reggel 4—5-ig fog eltartani.

Ejjeleli tizenegy órakor Kissnek 320 szavazattöbbsége van. A szavazás reggelig fog eltartani.

A diósádi mandátum. A képviselőház ötödik bíráló-bizottsága ma délután Münnich Aurél elnöke alatt folytatta a Gabányi Miklós diósádi mandátuma ellen beadott panasz tárgyalását.

Miután Münnich Aurél elnök az ülést megnyitotta, Isseküts György előadó folytatta a panaszosok tanuinak valamásáról felvett jegyzőkönyvek felolvasását. A valamások során élénk derűtséget keltett az egyik tanu valamása aki a Gabányi-párti terrorzsmuását esteivel elidője, hogy ő, aki Sámuel Lázár adta szavazatát világos nappal három pontot kapott, de hogy kitől, azt kimutatnia nem sikerült. Számos tanu vaiotta, hogy a választási akushoz Diósadra elindultak ugyan, de utközben a községekben olyan fényesfogó magatartást tanusítottak Gabányi hívei, hogy ismét visszatértek lakóhelyükre és nem szavaztak le.

A panaszosok tanuinak valamása után a védők tanuinak valamásait olvasta fel az előadó. Ezek a tanuk is megegyeznek abban, hogy Sámuel Lázár nagy népszerűségnek örvendett, bukást pedig annak tulajdonították, hogy a kerület ellenzéki érzelmi és a többség minden becsülése mellett sem szavazott a kormányparti jelöltre. A védők tanui tagadják a terrorizmust s azt vallják, hogy az egész választás példás rendben folyt le.

A jegyzőkönyvek felolvasása után az elnök a tanácskozási folytatását holnap délután három órára halasztotta.

Petlők. Az Ajtics-Horváth Dezső vágvecei képviselő mandátumát megtámadó peticióra vonatkozólag ma hirdette ki a királyi Kuria II. választási tanácsa ítéletét, amely szerint a Kuria a petíciót elutasítja, mert nem lát benne olyan feltétlen semmségi okot mely a bizonyítási eljárásnak alapja lehetne.

A Luby Béla csengeri képviselő ellen beadott petíciót a kérvényezők annak idején visszavonták. Ma Daróczy István és társai dr. Ragályi Lajos budapesti ügyvéd után újabb petíciót nyújtottak be Luby mandátuma ellen a királyi Kuriahoz.

A függetlenségi párt érkekezete. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma délután 5 órakor Kossuth Ferenc elnöke alatt érkekezetet tartott. Az érkekezeten üdvözölték Kossuth Ferencet s örömlöknek adtak kitezést, hogy egészsége ismét helyreállt. Ezután a György Elek halálával megüresedett igazságügyi-bizottsági tagságára Barla Odónt jelölték. A jelölés után Barla Odón a 10 dimvelesügyi tárca költségvetését ismertette ála átomosságban és részleteiben. Hozzászóltak Barabás Béla, Kossuth Ferenc, Marjai Péter, Lengyel Zoltán és Eötvös Bálint. Az érte-

kezet a költségvetést nem fogadta el, mivel a kormány általános politikájával nem ért egyet. A költségvetés általános tárgyalásánál való felszólalásra Papp Eleket kérte fel a párt. Ezek után Lengyel Zoltán bejelenté, hogy Szilágyvármegyében a vármegyei függetlenségi párt és központi bizottság megalakítása tárgyában k rlevelet küldött szét Indítványozza, hogy a párt az ország minden vármegyében indíton hasonló szervezési akciót s erre a párt összes tagjait kérje fel. Az indítványt helyesléssel fogadták. Lengyel Zoltán bejelentette még, hogy szombaton a Kossuth-szobor ügyében interpellálni fog.

A képviselőház könyvtára. A képviselőház könyvtári bizottsága tegnap délután öt órakor gróf Apponyi Albert elnökével ülést tartott, amelyen a képviselőház könyvtárának az állandó országsházban való elhelyezéséről és az ezzel kapcsolatos munkálatookról intézkedett.

Az új kereskedelmi miniszter.

Budapest, március 5.

A hivatalos lap ma tette közzé azokat a királyi kéziratokat, amelyek a kereskedelemügyi tárca vezetésében történt változásról szólnak. Az első kézirat Hegedüs Sándort felmenti a miniszteri állástól és egyttal az első osztályú vaskorona-renddel tünteti ki, a második Horánszky Nándor kinevezését tartalmazza. A királyi kéziratok így szólnak:

I.

Kedves Hegedüs! Midőn Önt kereskedelemügyi magyar miniszteri állásától saját kérelmére ezenel fölmentem, Önnek eddigi buzgó és kiváló szolgálatai elismeréséül I. osztályú vaskorona-rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1902. évi március 4-én.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

II.

Kedves Horánszky! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt kereskedelemügyi magyar miniszteremmé ezenel kinevezem.

Kelt Budapesten, 1902. évi március hó 4-ikén.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

Horánszky Nándor, az ujonnan kinevezett kereskedelemügyi miniszter, ma megjelent a kereskedelemügyi minisztériumban, ahol Hegedüs Sándorral, a távozó miniszterrel, hosszasan értekezett. Ezután a távozó miniszter az új miniszternek bemutatatta az elnöki osztály főnökeit, Vertessy Kálmán miniszteri tanácsost és dr. Hollán Sándor elnöki titkár.

Hegedüs Sándor ezután az új minisztert dr. Nagy Ferenc államtitkárhoz kísérte, aki alkotmányos szokás szerint átadta a lemondási kérvényét a távozó miniszternek. Horánszky Nándor az államtitkárral hosszabb beszélgetést folytatott, amelynek eredményeként Nagy Ferenc az új miniszter kérésére visszavonta lemondási kérvényét és továbbra is megmarad államtitkári dűlásában.

Az új kereskedelemügyi miniszter eskütele, valamint a távozó miniszter bucsutisztelegése holnap délelőtt az általános kihallgatások előtt lesz.

Hegedüs Sándor holnap délben 12 órakor bucsuzik el a kereskedelemügyi minisztérium tisztviselői karától. Az ujonnan kinevezett kereskedelemügyi miniszter pénteken délelőtt 11 órakor fogadja a kereskedelemügyi minisztérium tisztikarát és ugyanakkor elfoglalja hivatalát. Mind a két alkalommal Nagy Ferenc államtitkár fog a tisztviselői kar nevében szólni.

Horánszky a Házban csak holnapután fog megjelenni, hogy ott is elfoglalja helyét.

Horánszky Nándor életrejai adatait röviden a következőkben ismertetjük:

Horánszky Nándor 1838-ban Egerben született. Iskoláit a bölcsészeti tanulmányokkal együtt szűlvárosában végezte, a jogot pedig Budapesten hallgatta. Majd bírói gyakorlatra lépett s 1861-ben, midőn a királyi tábla ura alkotmányosan szervezte lón, ugyanoda fogalmazónak nevezették ki. Ugyanezen évben megnyervén az ügyvédi oklevelet, Szolnok városa részéről az ottani törvénytárházhoz jogtanácsosá választották meg, amely állásáról a provizorium beköszöntével lemondott. Ezután mint önálló ügyvéd kezdett működni s a város érdekeinek és a nevelésügy előmozdítása körül szerzett érdemeiért a katolikus autonómia gyűlésbe képviselővé, 1872-ben pedig országgyűlési képviselővé választották. 1881-től kezdve 1892-ig az esztergomi kerületet képviselte. 1892-ben s azóta két ízben a szépsii kerületben választották meg. A nemzeti párt elnöke volt. A főváros törvényhatósági bizottságának tagja. A Ház pénzügyi bizottságának

több országgyűlésen át tagja volt, legutóbb pedig elnöke lett a közigazgatási bizottságnak.

Horváthy Nándornak kereskedelmi miniszteré váló kinevezésének hírére Esztergom város közönsége általános lelkesedéssel fogadta.

A város közönsége nevében, amely tudvaleg három ízben adott mandátumot Horváthy Nándornak, ma Vimmer polgármester, Eggenhofer József, Kobek István országgyűlési képviselők, Uszatek Antal hercegprímási uradalmi felügyelő, Geiger Ferenc főkapitány tisztartó és Gorzó igazgató-íomérnök által álló küldöttség üdvözölte Horváthyt. A küldöttség vezetője Frey Ferenc országgyűlési képviselő a város nevében köszönetet mondott, hogy Horváthy Nándor akkor sem feledkezett meg Esztergom városáról, régi kerületéről, mikor onnan politikai szempontok másfelé vezérték. Horváthy Nándor megleg nagyon köszönte meg Esztergom városának tisztelgését és arra kérte a küldöttség egyik tagját, Vimmer polgármestert, hogy adja tudtára Esztergom város közönségének a tanúsított figyelemért hálás köszönetét és üdvözlését.

Kolozsvártól táviratozzák: Hegedüs Sándortól ma délután a következő távirat érkezett Dorgó Alberthez, az I. kerületi szabadelvűpart élnekéhez:

Nagyságos elnök ur! Tisztelettel jelentem, hogy miniszteri állásomól lemondottam. Lemondásom 6 ós. és kir. apostoli felsége által legkegyelmesebben elfogadott. Lelkiismeretem sugja, hogy ezzel kötelességet teljesíttem, azon politika iránt, melynek szolgálatában állok. Bár távozásom ideje és körülményei hátrányosak reám, mert nagyon kis részét valósíthattam meg annak, mit előkészítettem és terveztem. De az egyéni ambíció kielégítését épp úgy alá kell rendelni a közérdeknek, mint minden egyéni előnyt. Midőn ezt a lépésemet tisztelt elnök urnak és szeretett választóimnak jelentem, egyúttal kérem mindnyájukat, hogy azt a bizalmat, melylyel eddig kegyesen megajándékoztak, jövőre se vonják meg tőlem. Legfőbb vágyam, hogy erre minden minőségben és működésben méltó legyenek. Maradok a kerület hű képviselője és a város igaz fia
Hegedüs Sándor.

Hegedüs lemondása Kolozsvár, hol egyhangulag választották meg és pártkülönbség nélkül tisztelik és szeretik, őszinte sajnálatot keltett. A párt intézőbizottsága holnap gyűlést tart, melyből rokonszenvének és bizalmának akár kifejezést adni szeretett képviselője iránt.

Egy bécsi lap Hegedüs Sándor lemondásának okára nézve mindenféle kalandos kombinációba bocsátkozik. Ezzel szemben tartozunk konstatálni, hogy a miniszterválasztás okát mi is megirtuk, léghivatatosan is jeleztük s minden más kombináció merében alaptalan.

Hegedüs Sándor beszámolója.

Budapest, március 6.

Terjedelmes kimutatást kaptunk ma Hegedüs Sándor miniszteri munkásságának főbb eredményeiről. A kimutatás előrebocsátja, hogy Hegedüs Sándor 3 évi miniszteri működése nehéz viszonyok és a legrosszabb gazdasági állapotok közé esett. Ez a körülmény a társadalom közreműködését, a vállalkozás és tőke segítését minden kormányakóitól elvonta és ennek rendelkezésre felelt csekély eszközöket juttatott. E nehézségek dacára Hegedüs tevékenysége folytán a következő főbb intézkedések jöttek létre:

Az állami közutak terén a legnevezetesebb kezdeményezés a második és harmadik alföldi tranzverzális közút előmunkálatainak megkezdése. Egy csomó közutat államosítottak; terbe vették a közúti törvény államosítását; munkába vették a közutak útrészvényezését. A hidépítések közül említendő az eskürtéri hid munkálatainak csaknem teljes befejezése, a Margitszigetre vezető hid megépítése, a szentes-osongrádi Tisza-hid megkezdése, a maria-rudnai és károlyvárosi kőostori vashidak befejezése, a 7-5 milliós hidépítési hitel programjának megállapítása és ennek keretében a barcsi nagy Dráva-hid építésére vonatkozó intézkedés.

A tengerészeti igazgatás körében az Indiába és Japánba való kikorkivitel számára az osztrák Lloyd rendes kiviteli járatainak évi száma 12-ről 27-re emeltetett, ezenfelül cukorkivitelünk számára külön járatok is biztosítottak. Fiume és Velenzo között egy 3-ik heti járat rendeztetett be. Az Adria-társaság részére a kereskedői körök érdekében üzletszabályzat adattott ki.

Az 1901. évi VII. törvények szerint az Adria-társasággal új szerződés kötöttet, a társaság 8 új gőzös beszerzésére és 59.180 tengeri mértőldet képező új járatok teljesítésére köteleztetett.

Az 1901. évi X. törvényekbe iktatott szerződéssel a magyar-horvát társaság szolgálata jelentékenyen kiterjesztetett.

A tengeri szabad hajózás fejlesztése érdekében

új törvényjavaslat dolgoztattott ki és abban az óra eóra szolgáló hitelek az eddigi 200.000 koronáról évi 500.000 koronára való felemelésre terveztetett.

A folyamhajózási szolgálat terén az aludai Vaskapuzabályozási munkák teljes befejezésével 1899-ben külön rendeletekkel szerveztetett az aludai m. kir. hajózási hatóság, s életbe lépett az aludai zuhatagokon a kalauzi intézmény, az aludai hajózási rendtartás s a vaskapui hajózási díjszék.

A vasutügyekre nézve főbb adatok a következők: Hegedüs Sándor miniszterisége alatt 1899-ben 5877 km., 1900-ban 1875 km. s 1901-ben 1703 km. vagyis a 3 év alatt összesen 9454 km. vasut adottat át a közforgalomnak. E vasutat ugyan jórészt már ó előtte kerültek engedélyezés alá, viszont az utóbbi időben előkészített számos h. é. vasutjog már a jövőben fog testet ölteni.

Az államvasutak saját vonalain a hasznos beruházások, tökéletesbítések s javítások ürvendtes mérvben haladtak.

Az 1900. évi folyamán a bosnyák vasúti hálózat kiegészítésének kérdésében sikerült a Szerajevótól az ország-határszélig terjedő folytatolagos vasutvonalonak és pedig a bosna-bród szerajevói vasutvonalhoz hasonló módon keskenyvágyúny vasutként való kiépítését keresztülvinni; sikerült elérnie e mellett azt is, hogy a vasutvonali irányú és alapítványi olyképp terveztetett, hogy a pálya idővel szélesvágányúvá bármikor átalakítható lesz. Tekintettel egyúttal arra, hogy az osztrák kormány Boszniának a spalatói kikötővel leendő közvetlen összeköttetése érdekében a bugojnosaranoi vonalak kiépítését is követelte, mely vonal ugyszólván kizárólag osztrák érdekeket szolgál a magyar kormány ezen vonal kiépítéséhez hozzájárulást ahhoz kötötte, hogy a magyar jogalmi érdekeknek megfelelő doboj-samaci vasutvonallal és pedig szélesvágányúval a bugojnosaranoi vasutvonallal egyidejűleg létesíttessék.

A székely vasutak kérdése annyira elő van készítve, hogy azok most már akadály nélkül megépíthetők.

A torontói h. é. vasutak és a torontálvármegyei utalap pénzügyi viszonyai rendeztetek.

A tarjapolitika terén a következők említendők: A Levantora irányuló cukorkivitelünk érdekében többféle kedvezményt adattott.

Ezenkívül a hazai cukoripar megszilárdítása céljából 1890-ben tűzevi időtartamra engedélyezett díjkezdvénynek a szerződési időtartam letelte után továbbra is fenntartattak.

Oly célból, hogy a Fiumén át a vámkülföldre irányuló lisztkivitel az örleisi forgalom megszüntetése dacára is lehetőleg az eddigi mérvben fenntartható legyen. 1900. január hó 1-6-ól kezdve ug a budapesti mint a vidéki malomokból Fiumén át a tengeren-túra szállítandó lisztre a korábban fennállotaknál sokkal messzebbem szállítási díjkezdvénynek engedélyeztetek ezenkívül a szárazföldi kiviteli irányokon át a vámkülföldre irányuló lisztkivitelre is érvényesítették megfelelő díjkezdvényeket.

Oly célból, hogy a hazai szénbányászat javára az 1900. évi ausztriai bányásztrajk kellőképpen kihasználható legyen, a magyarországi szénbányákból Ausztriába szállítandó szénkivitelünkre igen kedvező tariták engedélyeztetek.

Ugyancsak a hazai szénbányászatunk érdekeinek támogatásaképpen engedélyeztetek egyes hazai szénbányákból Fiuméba szállítandó szénre is szállítási díjkezdvényeket.

A külkereskedelem szolgálatában teljesen ujonnan szerveztetett a M. Kir. Kereskedelmi Múzeum, mel et egészséges üzleti alapra fektettek; szerveztetett a külföldi szaktudósítói intézmény. Igen biztató kísérlet történt a Kínába való kivitel szervezésére. A mai viszonyok mellett legfontosabb akotás az új autonóm vámtarifa, mely nemcsak teljesen készen áll, hanem némely differenciális tételek kivételével az osztrák kormánytól teljesen le is van már tárgyalva. Rendeluti intézkedéssel életbe léptettek a közbenő áru-ormalmi statisztika iránt Ausztriával kötött egyezményt. Újászerveztetett a statisztikai állandó értékmegállapító bizottság.

A posta, táviró és távbeszélő intézmény körében három év alatt feállítottat: 197 új postahivatal, 112 új táviróhivatal, 177 új távbeszélő-hivatal és 16 városban új távbeszélő-hálózat. A táviró-hálózat 5492 kilométerrel, a távbeszélő-hálózat 43.940 kilométerrel lett kiterjesztve. A magánkézen volt távbeszélőhálózatok megválása bejeleztetett, a székesfővárosi táviróvezetékének kábelcsatornába helyezése elrendeltetett és különböző műszaki berendezések létesültek. A vidéki postaszolgálat tökéletesbítésére több intézkedés történt.

Életbe lépett a washingtoni nemzetközi postaszerveződés és új postaszervezők költeték Oroszországgal, Svájjal és Romániával. A forgalomnak átadattak a közvetlen london-budapesti budapest-szerajevói és budapest-szófiai táviróvezeték; az olasz kormányval pedig megindultak a tárgyalások egy Budapest és Róma közt létesítendő közvetlen táviró- és távbeszélő-vezeték építése iránt Fiumén át, innen pedig tengeraltali kábelon Anconán. Törvényjavaslat készült a távbeszélő-tariták országos egyöntúti rendezése és általános leszállítása érdekében.

Ipari közigazgatás és belkereskedelem terén számos reformot készítettek elő. Az ipartörvény módosítása iránt a munkálatok folyamatosan vannak. A betegsegélyezési törvény módosítása, valamint a kereskedelmi alkalmazottak jogállati viszonyairak szabályozása már ugyszólván teljesen elő van készítve. Az ipartörvény 51. §-a szerinti tömeges és gyors vásárlásra ingerelő módon folytatott elarusítások esetében követendő eljárás szabályozták, a hálópálya vagy lavina-rendszer utján való eladások által előkevetett visszaéléseket tiltották. Az ipari tulajdonjog reformjára su y előkészítetett. A mintas- és védjegyjog reformja céljából törvényjavaslatok készitettek, valamint a tisztességtelen versenyről is. A szabadalmi ügy reformja céljából az

előmunkálatok megindittak. A óégügyek nyilván-tartására megfelelő intézkedések tetettek. Ezzel kapcsolatban a kereskedelmi hitelbiztosítási ügye is fejlesztetett.

A kereskedelmügyet érdeklő törvényhozás reformja és kiegészítése tekintetében a tára részt vett az igazságügyminiszter ebéli működésében; ezt illetőleg megemlítendő az ingó dolgok és értékpapír részletjegy-letről, a magánbiztosítási vállalatokról s a polgári perrendtartás reformjáról valamint a kereskedelmi üzletek osalárd átruházásáról szóló javaslatok.

Megindittatott a tárgyalás a kereskedelmi törvény reformja tekintetében is.

Egyes fontosabb kereskedelmi és kögazdasági kérdéseket illetőleg ezeken kívül egész sor rendelkezés történt, a megrendelések gyűjtésére vonatkozó törvény megalkottatott és életbe lépett.

Az ellenértés áramlatok világos megbírálása végett a fogyasztási szövetezeket működése tekintetében s statisztikai felvételek rendeltettek el; hasonló statisztikai felvételek rendeltettek el azon kérdés elbírlására vonatkozólag hogy a belváromk mily befolyással vannak és mily mérvben folynak be hátrányosan az iparra és kereskedelemre.

A községi intézmény reformjára is megtételek az előtanulmányok.

Befolyás gyakoroltattak a tözségi forgalom céljaira szolgáló intézkedések javítására.

A fumei kávébehozatal nagy mérvben biztosítottat.

Az információs szolgálat a kereskedelmi muzeum körében szerveztetett.

Az iparkotatás keretében az iglói fa-, a temesvári és győri fa- és fémipari szakiskolákkal, a békes-csabai tanoncotthonnal és továbbképző tanfolyamokkal, valamint a Pozsonyban és év ószén létesítendő új gépipari szakiskola létesítésével, a különböző iskólakon 14 új szaktanfolyam szervezésével bővültek ki, mig teljesen újászerveztetett az ungvári agyag- és a budapesti mechanikai és órásiipari szakiskola.

Nagy lendületet vett az ipariskolák építkezése, mely célra három év alatt közel három millió korona fordítottat.

Az iparfejlesztés terén a következő jelentősebb intézkedések történtek: A közszállítások ügyre rendeztetett egyrészt a szorosabb értelemben vett állami szükségletek fedezésénél, másrészt a közös hadsereg szállításiánál, utóbbiaknál véglegesen biztosítottat a kvótás szerinti részletést.

Az állami kedvezményekről szóló új törvény alapján 1900 óta 133 új gyár létesült.

A kis- és nagyipar nagy arányban fejlesztetett. Míg 1889-től 1898-ig kisipari célokra mindössze 661.016 korona fordítottat, csak 1899-től 1901-ig 1.481.957 korona fordítottat a kisiparra.

It említtendők a közmuhelyek, minő Budapesten kettő van és vidéken is kettő, biztosítottat több mint 500 kisiparosnak és szövetkezetnek gépekkel való segélyezése, 104 kisipari hitel-, anyagbeszerzés- és termelőszövetkezet alapítása, melyek együttvéve 491.727 korona segélyt kaptak a három év alatt egyúttal 459.000 korona összhitel biztosítását nekik. Meghonosítottat a kisiparban a vándortaritói intézmény és a mestertanfolyamok intézménye.

Kieszközíteték a hadügyi és honvédelmi miniszterektől az, hogy a kisiparnak jutó katonai szállításokat ezután a kereskedelmügyi miniszter osztja szét; a székelyföldi szővő-házipar fejlesztésére Háromszék-megyében nagy vállalat létesített 500 szövőszékkel, — az agyagiparnak az egész országban való fejlesztésére központi mintaműhely állítottat, melyből az egész ország agyag-házipara egyrészen fog fejlesztetni; nagyobb arányú akció indult a ruhéknak megkiszárasztására, melyek együttesen 491.727 korona segélyt kaptak a három év alatt egyúttal 459.000 korona összhitel biztosítását nekik. Meghonosítottat a kisiparban a vándortaritói intézmény és a mestertanfolyamok intézménye.

Kieszközíteték a hadügyi és honvédelmi miniszterektől az, hogy a kisiparnak jutó katonai szállításokat ezután a kereskedelmügyi miniszter osztja szét; a székelyföldi szővő-házipar fejlesztésére Háromszék-megyében nagy vállalat létesített 500 szövőszékkel, — az agyagiparnak az egész országban való fejlesztésére központi mintaműhely állítottat, melyből az egész ország agyag-házipara egyrészen fog fejlesztetni; nagyobb arányú akció indult a ruhéknak megkiszárasztására, melyek együttesen 491.727 korona segélyt kaptak a három év alatt egyúttal 459.000 korona összhitel biztosítását nekik. Meghonosítottat a kisiparban a vándortaritói intézmény és a mestertanfolyamok intézménye.

Az ipari kiviteli érdekeinek előmozdítására ezenkívül jelentős kísérlet történt a Kínába, Dél-Afrikába, Mexikóba való nagyobb arányú kiviteli érdekében, külön-külön kereskedők kiküldése által, akik ott igen biztató összeköttetéseket létesítettek. Ipari akotás a zágrabi kereskedelmi és iparmúzeum létesítése, mely már egészen biztosva van. A különböző vidéki kiállításokat, mint amelyek igen hathatós iparpártolási eszköznek bizonyultak, csak mellékesen érintve, kiemelendő a hazai papír- és üvegyipar védelme, melynek révén ezen iparágak válságos helyzetükből kiségtettek. Előkészítés alatt áll az építő ipar szabályozása.

A statisztikáról szólva megemlítendő az 1900. évi népszámlálás előkészítése és keresztülvitele is, melynél az előző népszámlálásokhoz képest igen lényeges módosított eszközöket, különösen a foglalkoztatási statisztika tekintetében. Évtizedekre kibátó jelentőségű volt az a nagy statisztikai munkálat is, mely 1901-ben fejeztetett be előzetes munka után. A magyar korona országainak gyáripára az 1898-ik évben, egy 20 kötetes munka, mely az ország gyáriparának ismertetését tartalmazza.

Az áruforgalmi statisztika fejlesztése érdekében kötetelt meg Ausztriával 1899-ben a közbenő áru-ormalgunk kölcsönös számbavételére vonatkozó egyezményt.

Az 1901. év folyamán újászerveztetett az áru-ormalmi statisztikai értékmegállapító-bizottság. A szociális statisztika egy igen fontos ága, a hivatali bal-

esetek statisztikája részben 1899-ben, részben 1901-ben szerveztetett.

A bűnügyi statisztika újjászerveztetett. Magyar halandósági tabulázatok szerkesztettek.

A szociális intézkedések terén bevált az ipari munkaközvetítő-intézet, melynek országos szervezete is elő van készítve. A balesetbiztosítás behozatalának előkészítésére szolgál a rendszeres balesetstatisztika, melynek első évi eredménye küön kötetben közre is bocsátott. A szociális téren egybegyűlő anyag rendszeres feldolgozására, a munkásviszonyok kutatására és részletes ismertetésére létesítették a szociális múzeum, mely most van berendezés alatt és a munkásvédelem hatékonyabbá tételére teljesen újjászerveztetett az iparfelügyelet, egyesítve ezzel a kazánvizsgálatot.

A párisi kiállítás ügyei gyorsan és kedvezően lebonyolítottak. Az összes államok közül Magyarország a legelső, mely külön kiállítási kormánybiztosságot feloszlatta és az ügyeket elintézte. És habár az ország nagy tulkiadásra volt elkészítve, ugy bonyolította le az ügyeket, hogy az egész párisi kiállítás tulkiadás nem lett több 375.900 koronánál, bele-számítva ebbe az összegbe a még az előző kormány által engedélyezett 200.000 korona póthatelt.

KÜLFÖLD.

Karagyorgyevicsék Szerbia területén.

Budapest, március 5.

Tegnap még csak annyit tudtunk arról az akcióról, amit Karagyorgyevics Péter, a szerb trónkövetelő Obrenovics Sándor ellen megindított, hogy Budapesten szerb nyelven szerkesztett újság jelenik meg a trónpretendens érdekeinek szolgálatában s ezt a lapot a határszéli városokból csempészik be Szerbiába. Ma pedig megjelent a Szerbiának nevezett puskaporos kamrában a Karagyorgyevics-bomba s amint az alábbi, Belgrádból érkezett tudósítás elmondja, két közönséges csendőr kötelelességtudásának és intelligenciájának köszönhető az, hogy már lángba nem borult ez a lobbanékony ország. Azaz hogy még egyben is. Az az ember, aki Karagyorgyevics Péter szolgálatában átment Szerbiába, ugy viselte magát, mintha csak azért ment volna oda, hogy meghaljon Karagyorgyevicsért. Elmulasztotta a legegyszerűbb óvatosságot is s nekifeszítve a mellét egy csendőrtiszt fegyverének, meghalt. Ezzel pedig nemcsak hogy nem tett szolgálatot a Karagyorgyevics ügyének, hanem föllármázta ura és urának minden akciója ellenében Szerbiát. A mai nap szenzációja különben ez:

Alavantics Ráde, Karagyorgyevics trónkövetelőnek párthive és rokona Mitrovicából, ahol utóbbi időben állandóan lakott, ma reggel 4 órakor néhány fölbérelt emberrel csolnakon Sabácsba jött. Utközben szerb tábornoki egyenruhát öltött és föl szólította a határőröket, hogy kövessék. Az örök semmi rosszat sem sejtve, az altábornokot a községvárhoz kísérték, ahol a tüzoltóságot alarmozta. Azután mindnyájan a csendőrkaszárnyába mentek, ahol Alavantics szintén riadót fuvatott. Két csendőrnek időközben sikerült a parancsnokot, Nikolics csendőrszázadost értesítenie az esetről, aki Alavanticsot igazolásra szólította föl. Erre Alavantics a századosra lött és könnyű sebet ejtett rajta. A csendőrpáncsnok is lött, mire Alavantics mellén találva holtan összerogyott. Alavantics kísérőit letartóztatták.

Belgrádból ennek a vakon megcselekedett puccsnak a megvilágítására a következőket jelentik:

Alavantics terve már-már sikerült volna, ha két csendőr meg nem tagadja az engedelmességet. Ezek ugyanis Alavantics tilalma ellenére kiugrottak a prefektúra ablakán. A többi csendőr erre le akarta löni a két szökevényt de ezek elmenekültek és Nikolics csendőrkapitánynak jelentést tettek az esetről. Nikolics gyorsan a prefektúra sietett és Alavantics elé állva, kérdőre vonta, hogy mi járaban van? Alavantics felelet helyett rásütötte fegyverét, de a golyó a csendőrkapitány tölténységkijáról visszapatant.

Erre Nikolics lött Alavanticsra és az egyik golyó annak a mellén, a másik a combján találta. Alavantics a földre rogyott és haldoklása közben bevallotta, hogy Karagyorgyevics Péter küldte át Szerbiába, akiért im szivesen fölálodta életét. Rövid haláltusa után kiszervedett.

Alavantics fölgöyverkezett hivatást nyomban letartóztatták és elvették tőlük a fegyvert. A bűntársak a következők: Stoerk György, Ekner Ferenc, Werner Pál és egy Ferenc nevű ember.

Ez a Ferenc valami magyar ember lehet. Ugy sejtjük, hogy a vezetéknevének hitték a keresztnevét, mikor elmondta, hogy hogy hívják

s ezért mondja a belgrádi jelentés egyszerűen Ferencnek.

Belgrád, március 5.

Alavantics Ráde, akit ma Sabácsban agyonlőttek, Mitrovicából nyomtatott proklamációt hozott magával, amelyben kijelentette, hogy a mai nappal átveszi a diktatúrát.

Ebben az ügyben a legszigorubb vizsgálatot indították meg. Az Alavanticsal Mitrovicából érkező emberek le vannak tartóztatva.

Belgrád, március 5.

A lapok felháborodással tárgyalják a mai sabaci csinyt, melyet szédalmas kísérletnek mondanak és hozzátézik, hogy kezdői legyenek róla meggyőződve, hogy Szerbia örökre elzárva marad előlük. Sabácsban nyugalom van. A tanács délelőtt egybegyűlt és elhatározta, hogy Sándor királyhoz hódoló feliratot intéz.

Belgrád, március 5.

A szkupstina mai ülésének bezárása előtt az elnök jelentést tett a sabaci eseményről. A szkupstina a jelentés után élenként éltette a királyt. A ház többsége nevében Petrovics Stanka, a kisebbség nevében Zsivkovics elítélte a szerb népek a dinasztiahoz való hűsége és odaadása ellen elkövetett merényletet. Az utóbbi kifejezte azt a meggyőződését, hogy a szerb nép ezután is, miként eddig, követni fogja királyát. E kijelentésre ujjlag éltették a királyt.

Zimony, március 5.

Alavantics, akiről megírtuk, hogy tábornoki egyenruhában engedelmességre szólította fel a helyőrséget s akit a csendőrkapitány agyonlőtt — a Milánperben el volt ítélve, majd később megkegyelmeztek neki. Az utóbbi időben Mitrovicában ügyvédi irnok volt. A felesége mitrovicai és ott is lakik. Zimonyban rendelte meg Alavantics a tábornoki egyenruhát és azt készpénzzel megfizette. Sokfelől azt állítják, hogy Alavantics embebeteg, másfelől azt beszélik, hogy Karagyorgyevics ügynöke és hogy a proklamációkon és kompromittáló iratokon kívül sok pénzt találtak nála.

A cenzuráról és a hivatalnokokról.

Bécs, március 5.

A képviselőház mai ülésére beérkezett irományok közt van Schönerernek a genfi *Beaurivage-hotel* megvételére vonatkozó interpellációja, amelyről lapunk más helyen szólunk. — A költségvetés folyótagos tárgyalása során *Opitz* az orvosok kedvezőtlen helyzetére utalva azt mondja, hogy az orvosokért semmit sem tesz a ház. A kormányának kötelessége volna segíteni a gyakorló orvosokon.

Koerber miniszterelnök a politikai közigazgatás ellen hangoztatott panaszokkal foglalkozik és kijelenti, hogy a hivatalnokai karban egy társadalmi osztályt sem részesít előnyben és nem mellőzheti a hivatalnokokat csak azért, mert nemesek. A miniszterelnök azután a politikai kerületek túlságosa nagy kiterjedésére és a hivatalnokok elégtelen számára utal. Ezen a bajon a kerületi főnökségek fokozatos szaporításával akar segíteni.

Kiemeli, hogy a tartományokból a kerületi főnökségek szemléiről érkezett jelentésekből megnyugvással konstatálható, hogy általában lényeges javulás állott be. Az egyesülési és gyűlékezési jog alkalmazása tárgyában elhangzott panaszokkal szemben konstatálja a miniszterelnök, hogy 1901-ben összesen 2248 gyűlést jelentettek be (Derűtség.) Ezekből 341-et eltöltötték és 98-at feloszlattak. (Schuhmeier: Ez is elég!) Ami a *színházi cenzurát* illeti, arra utal a miniszterelnök, hogy egy darab, amelyet a londoni cenzura eltöltött, legközelebb Bécsben színekül, amiből nyilvánvaló, hogy a cenzura Ausztriában nem olyan megosztott intézmény, amilyennek mondják. A miniszterelnök bejelenti, hogy most dolgozzák ki a tartományi főnökökhöz intézendő rendelkezést, amely felszólítja őket, hogy reformjavaslatokat terjesszenek elő s különösen arra nézve kéri ki véleményüket, hogy ajánlások volna-e, hogy valamely darab előadásának megtiltása előtt meghallgassák egy megfelelően összeállított *jurymet* a véleményét. (Helyeslés.)

Az *állategészségügyre* vonatkozólag megelégedéssel konstatálja a miniszterelnök, hogy az állategészségügyi viszonyok Ausztriában kedvezőbbek, mint bármely más országban, és kiemeli, hogy csak az állategészségügyi hatóságoknak és lakosságnak együttes közreműködése biztosíthatja a mezőgazdaság és állattenyésztés fontos érdekeinek megőrzését.

A miniszterelnök azután még több kérdést érint, majd azt mondja: Mi a legfontosabb kötelességtejesítést követeljük a hivatalnokoktól. Aki nem tartja ma-

gát ehhez, tudja, hogy mi vár rá. Nem akarjuk, hogy a lakosságnak kárt okozzon a hivatalnokok hanyagsága vagy felültelessége. Csöpp kedvünk sincs meg nem felelő vagy kötelelességről megelégedező hivatalnokokat itt védeni. A hivatalnokoknak a törvény értelmében kell az államot és a lakosság érdekeit szolgálni, tehát az esküfétel pillanatában lemondanak minden olyan tevékenységről, amely ezzel ellenkezik, így politikai érzelteik agresszív érvényesítéséről is. Legjobb volna a közéletre nézve és a hivatalnokok tekintélyére és méltóságára nézve, hogy csak kötelelességükre gondoljanak és semmi egyébre. Az állam sorsán bizonyára semmit sem változtatna, ha a hivatalnokok nem foglalkoznának politikával. (Helyeslés.) Különösen a nemzeti kérdés szabadulva meg ez által egy aggasztó tényezővel. De ha már kell, hogy a közigazgatási hivatalnokok politikai nézete legyen, akkor sem szabad azt — és ezt va amennyi hivatalnoknak mondombizhatarság végett — soha, semmiféle alkalommal, sem a hivatalban, sem a magánéletben agitációs módon érvényesítenie. A nemzetiségi részrehatatlanság és a politikai részrehatatlanság követelménye nemcsak a miniszterekre nézve áll, hanem minden hivatalnokra, le az utolsó gyakoronokig. Védelmünkre és gondviselőnkre csak az a hivatalnok számíthat, aki ebben a szellemben cselekszik. A hivatalnokai karral szemben támasztott követelések egyre nagyobbak és súlyosabbak lesznek és a miniszterelnök szivesen ismeri ezen a helyen, hogy a hivatalnokok nagy többsége teljesen tudatában van a hivatalal elvállalt kötelességeinek. (Tetszés.)

A miniszterelnök után *Schöffel* beszél, majd több helyreigazító felszólalás következik. Báró *Morsey* előadó zárószava alatt, amikor az előadó *Malik* tegnapi beszéde ellen tiltakozik, hosszantartó zajos közbeszólások között *heves szóváltás* támad a szónok és *Malik* között. Az előadó beszéde után partja és a keresztényzocialisták hosszasban tapsolnak.

A tartományok központi vezetésének és politikai közigazgatásának címét azután a határozati javaslatokkal együtt ellogadta a ház.

Az angol hadsereg reformja.

Budapest, március 5.

Az angol alsóház tegnapi ülésében két miniszter is tett kijelentéseket a délafrikai háborúra vonatkozólag: *Brodrick* és *Chamberlain*; de ezutal nem a háború atyjává volt az érdekesebb nyilatkozat, hanem a hadügyminiszter, aki egyébiránt az egész háború alatt meglehetősen passzív szerepet játszott, jóllehet a délafrikai harcokban előfordult minden hibáért — pedig a boerok a megmondható, hogy sok volt — őt tették felelőssé. A háború keserű tapasztalatai megoktatták az angol hadügyi kormányt arra, hogy a brit birodalom az eddigi katonai szervezet mellett nem állhat. A tervezet tervbe vett reformjait jelentette be tegnap *Brodrick* miniszter, védelmezve az angol hadsereget a fegyelme, szervezete és emberiségére ellen felhozott vádak ellenében. A kormány új hadügyi tervei az anyaország és a gyarmatok összes katonasága számára 1.870.000 font sterlingnyi (44.880.000 korona) budgetet kívánnak meg a nélkül, hogy a kötelező katonai szolgálat akár az anyaországban, akár a gyarmatokban (az utóbbiakban éppen nem) behozatnék.

A *alsóház* üléséről szóló tudósításunk a következő:

London, március 5.

Brodrick hadügyminiszter benyújtja a hadügyi költségvetést és ismerteti azokat a bajokat, amelyeket a váratlanul hosszú háború okoz. Bejelenti, hogy a délafrikai hadsereg számára 560.000 lovat szereztek be s ilyen óriási tranzakciónál természetesen, hogy hibák és tévedések is fordultak elő. A miniszter tagadja, hogy *Kitchenerrel* szemben fukarkodott volna. A hadügyminisztérium nemcsak teljesen fedezte a szükségletet, hanem a jövőre is gondoskodott. Új tervet dolgoztak ki a lovásárló osztály szervezésére vonatkozólag, amely ez által szorosabb összeköttetésbe lép a lótenyésztőkkel. Remélik, hogy a nyugodtabb időkben Kanadára és a birodalom más részeivel lehet majd közelebbi összeköttetésbe lépni a lovak beszerzése céljából, a kontinens beszerzési forrásaival is érintkezésbe akarnak e célból lépni.

Brodrick azután az újoncok kérdésével foglalkozik és azt mondja: 1891-ban az újonok száma 27.800 volt, míg az utolsó évben a háború okozta izgalom és a u oncokkal szemben támasztott kívánalmak leszállítása mellett sem lehetett 45.000 újoncnál többet összehozni. Ezek a számok azt bizonyítják, hogy Anglia elérte a mostani rendszer szerint való újoncok határát. Nincs kilitás a katonaság létszámának leszállítására, mert Indiának inkább több, mint kevesebb katonaságra van szüksége és mert Angliának hosszabb ideig lenn kell tartania Dél-Afrikában a szükséges haderőt. Ezutal a tényleges szolgálat három évig és a tartalékban való szolgálat kilenc évig tartani. Az India és a gyarmatok számára besorozott legénységnek, ha beválik, kétévi szolgálat után megengedik, hogy e helyett nyolc évet szolgáljon a zászló alatt és négy évet a tartalékban. A közkatonák szoldját 10 pennyről (egy korona) egy

shillingre (120 fillér) emelik. Azok a katonák, akik a nyolcórás tényleges szolgálatot választják, 1904. április 1-étől fogva másfél shillinget (180 fillért) kapnak. A hadsereg mostani létszámának megtartására 50.000 ujono szükséges. Azonkívül szükség van 160.000—1.750.000 lövési tartályra. A kormány tervének költségeit Nagy-Britanniára nézve évi 1.084.000 font sterlingben és Indiára nézve 788.000 font sterlingben irányozták elő.

A hadügyi költségvetés tárgyalása során *Humphreys Owen* határozati javaslatot nyújtott be, amely sajnálkozással utal a *délafrikai koncentrációs táborokban* uralkodó nagy halandóságra.

Chamberlain gyarmatiügyi miniszter rámutat arra, hogy a halandóság mily gyorsan csökkent. Ő is *sajnálna a nagy halandóságot, de annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy bármely más eljárás még nagyobb halandóságot vont volna maga után.* Nincs rá eset az egész világtörténelemben, hogy olyan nagy erőszaktekinteteket tettek volna a háború viszonyosságainak enyhítésére. A koncentrációs táborok költségei havonként 180.000 font sterlinget tesznek. Mikor a *guerilla*-harc megkezdődött, *Kitchener* azt az ajánlatot tette, hogy az asszonyokat a tanyákra hagyja és elesegél is elátja, ha *Botha* megengedi nekik, hogy legyenek a semlegeségi esküt. *Botha* visszautasította ezt az ajánlatot és a boerok mindvégig ragaszkodtak ehhez az *állásponthoz.*

A ház *Humphreys* batározati javaslatát 232 szavazattal 111 ellenében elveti.

Brodrick hadügyminiszter többek között előadja, hogy a milícia- és yeomanry-önkéntesek számára tartalékok akarnak szervezni, hogy gondoskodni fognak a tisztek jobb iskolázatásáról és módosítani fogják a legénység kiképzését. A *Németországban* *beszerzett* ágyúk bűmlátatlan működnek. Tűzelőgyorsaság és messzehordás tekintetében ezek az ágyúk a legnagyobb haladást jelentik az ágyúzás terén.

A gyarmati haderőt illetőleg azt a reményét fejezi ki a miniszter, hogy ha majd a gyarmatok államférfiai a koronázásra Londonba jönnek, a kormány meg fogja látni, mennyiben fogadják el a gyarmatok a kormány terveit és mennyiben hajlandók elvállalni azt a felelősséget, amely a birodalom egyes részeit szorosabban fogja egymáshoz illeszteni. A kormány előkelt szándéka arra törekedik, hogy a hadsereg még harcoképesebben kerüljön ki a háborúból, mint amilyen azelőtt volt. Ami az önkénteseket illeti a hadsereg nagyobb harcoképessége érdekében gondoskodni kell róla, hogy számuk ne csökkenjen. A miniszter végül *visszautasítja az angol hadsereg fejelemre, szervezete és humanitása ellen hangosított vádakat* és azt mondja:

Khinában csapatainkat, noha nagybárra indiai honfitársainkól állottak, szervezték, fejelem és katonai erények tekintetében egyetlen más állam ott lévő csapatai sem múltak felül. Nagyon nehezemre esett túrtörzsetem magam, mikor a kontinentális lapokban azt a szemrehányást olvastam, hogy katonáink zsoldért szolgálnak és nem érnek annyit, mint a sorásból kikerülő katonák. Nem hiszem, hogy azok az idegen katonák, akik *délafrikai* hadseregünkben voltak, ezt a *dárgalmat* aláírják. Akár bohozzuk valaha az anyaország védelmére a kötelező szolgálatot, akár nem. India és a gyarmatok védelmére, valamint a külföldön való expedíciók előjaira, mindig arra a hadseregre kell magunkat bízunk, amely nem áll össze katonákból, de a multban szerzett tapasztalataink igazolják azt a tételest, hogy *katonáink egyértékűek bármely szárazföldi hadsereg katonáival.*

Black azt kérdezi a kormánytól, hogy a boer vezérek száműzetéséről szóló proklamációt visszavonja-e vagy kivételt fog-e tenni azoknál, akik önként megadják magukat. *Chamberlain* tagadó választ ad.

Brüsszel, március 5.

Újabb jelentések szerint a nyomor a koncentrációs táborokban rettenetes. Az angol jelentések ugyan a gyermekhalandóság apadásáról szólnak, de ennek az oka, hogy a 2 és fél éven auli gyermekek már mind meghaltak és újak nem születnek.

London, március 5.

A *Times* értesítése szerint *Botha* most azon fáradozik, hogy *Oranjeba* jusson, ahol *Steyn* és *De Wet* tanácskoznak akar. Ezeket a tanácskozásokat, hír szerint, *Schalk-Burger* is részt fog venni.

A tegnapi lapok egy harrismithi táviratot közölnek, amely szerint *De Wet* a jobb karján megsebesült.

Loubet Oroszországban. A francia köztársaság elnöke a tavasszal viszonzni fogja azt a látogatást, amelyet *Miklós* cár Franciaországban tett. *Loubet* elnök tegnap este kapta meg a hivatalos meghívót, amelyben a cár arra kéri, hogy látogatásának, mely a cárnak *rendkívül kellemes* lesz, maga határozza meg az idejét. A nyájás hívásnak *Loubet* mihamarabb eleget fog tenni. A legközelebbi minisztertanácsban bemutatja a meghívást és elő fogja adni utazásának pontos programját. Az elnök valószínűleg május 27-én érkezik *Kronstadtba.* Ez az idő különben is a legalkalmasabb az utazásra, mert akkortájt a Balti-tengeren nincs már jég és így az elnök hajón teheti meg *Pétervárig* az utat. *Loubet* *Péterváron,* *Peterhofban* és *Krasnojé-Szeloban* mindössze négy napot fog tölteni. A visszautazás ideje előreláthatólag

május 31-én lesz. Az elnök kíséretével *Kronstadtban* ül hajóra és francia földön, *Dunkerqueben* száll ismét partra.

Páris, március 5.

Uruszov herceg orosz nagykövet *Miklós* cártól *Loubet* elnöknek szóló kéziratos levelet kapott, melyben a cár *újabb meghívja az elnököt oroszországi látogatásra.* *Uruszov* herceg a *Delcassé* külgügyminiszternél ma délután tartandó diplomáciai fogadáson fogja a miniszterrel egyetértőleg megállapítani azt a napot, amelyen a cár levélét *Loubet* elnöknek átnyújtja. Azt hiszik, hogy az elnök május 16-ikán *Kronstadtba* érkezik.

HIREK.

Ah! A falu...

A kíváncsiság nem hagyott nyugodni, hogy meg ne nézzem *Schiessl* Mártonné. Hogy ki az, úgy gondolom fölösleges elmondani. Három nap óta minden újság törvényszéki rovata az ő nevével van tele s szerelméről beszél az ország. Még ma is végtelenül szerelmes gyilkostársába, *Engler* Náciába.

Nemde ez a *Schiessl* úgy él képzeletükben, mint valami robusztus, piros képi, falusi sváb asszony, akinek mellén megfeszül a rékli; mikor jár, alatta szinte reng a föld és szeméből féktelen asszonyi kacérság csillog elő. Szerelmes szenvedélye nem ösmer határt s hogy *Engler* egészen az övé legyen, rávitte, hogy pusztítsa el urát.

S milyenforma lehet *Engler* Náci, a szerető, a gyilkos? Ugy-e, amolyan falurosza? Hetyke legény, sudár, mint a fenyő, kackiás bajszú és ügyes beszédű?

A népszínművekben ilyen a szerelmes pár! De menjenek el a Markó-utcai törvénypalotába és ott igazi hangján megszólal az élet. Kis, csömpás asszonyka ez a *Schiessl*. Összegémberegett, szép talán soha sem volt, pofacsontjai kiállók és szeme mélyen besüppedt, de benne valami démoni csillogás ég. Hangja lármás, éles. Tegnapp meg nevetett, de ma magába rogyott s mikor az egyik tanu valómás közben ezt a kifejezést használta, amint egykor ő mondta: — Is *Schad* nem mein junges Leben! — elfakadt sírva. Annál érzékletlenebbnek látszik *Engler* Náci, a pomázi *Don Juan*. Erős ember, homloka nyomott s arcáról alacsony ösztönök olvashatók le. Szűró szeme figyelve hallgat minden egyes szóra, egyetlen arcizma se rándul meg, de mikor az orvosszakértő arról beszél, hogy jusztifikációnál, akasztás alkalmával milyen nehezen áll be a halál, lábát idegesen maga alá huzza. Az akasztás néki kényes téma!

Érdekes, hogy a harminc év körül lévő gyilkos már öszbeasarodott. *Lombroso* hívei ezt is terheltsége javára írják. Ez es a két ember esztendőköz keresztül viszonyt folytatott egymással. Tudott róla egész *Pomáz*, tudott az öreg *Schiessl* is, aki ütötte-verte feleségét, hogy hűséget magának biztosítsa, de a női nemnek, mint nem egy pomázi asszony vallotta, nagy barátja volt s hol pénzzel, hol jó szóval kedveskedett a pomázi menyecskeknél. De hogy a menyecskek mily számítók, mutatja a következő párbeszéd, melyet egy tagbaszakadt sváb asszony mondott el.

A szőlőbe ment az öreg *Schiessl* eseresnyét szedni. Ott egyszerre átkarolta a szerelmes természetű férfi s azt mondta neki:

— Ha adsz egy esőkot, kapsz tíz forintot! Itt sűrű, mint az erdőben, senki sem látja meg.

— Fölszűntünk van a jó Isten! — mondta ájtatosan a menyecske, de rövid gondolkodás után így szólott: — S külbömben is maga csak bolondozik. Hol a tiz forint?

— Hát hiszen nincs is most nálam, — hangzott a replika — de itt a szekrénykulos, otthon annyi pénzt vehetsz magadnak, amennyit csak akarsz.

— Aha! Akkor meg azt fogja mondani, hogy megloptam — felelte az erényes pomázi *Metella*.

Egyáltalában mindegyik pomázi nő a legerélyesebben hangoztatta, hogy rajta nem lehet kifogni s erénye sérthetetlen. *Solyvár* a rózsalányok, *Pomáz* pedig a rózsaszasszonyok hazája.

Es fölvonult egymásután egész *Pomáz*, egy a jó falvak közül, ahol, mint a posták oly szépen dalolják, boldog és tiszta az élet, hol seleges fűvön a nyáj legel s tilinkón pásztorgyerekek fujja egyszerű énekét.

Ah! Az a jó falu. Megösmertük, hogyan száll a pletyka a felvégről az alvégre, láttuk, hogy a szűzi falun hogyan akadnak *Alfonz* urak, akik pénzért szeretnek és gyilkolnak és megösmertünk a falusi házassággal. Kifelé szenteskedő a nép, ünnepekor szent templomlátogató, de az apró házak tele vannak bűnnel s a korlátozott emberek állatias ösztönökkel.

*Schiessl*ék a vagyonos osztályt képviselik, van házuk, földjük, pénzüik. Milyen lehet hát a nyomor? Földön a tágas határban szóródik szét a nődmivelő nép, tiszta levegő lengi át munkájukat, de télen borzasztóak lehetnek a kis dohos házak, mikor suttymban surran a vágy, a bűn egyik házból a másikba és titkon megérlelődik a gyilkosság.

*Schiessl*ék is falusiak, de a többiek is azok.

P.

Budapest, március 5.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Február 28-án új előfizetés nyílt a *Budapesti Naplóra*. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király itthon.** A király ma délután két órakor *Gödöllőre* utazott és vadászat után este hét órakor visszatér a fővárosba. Holnap délelőtt általános kihallgatást ad a király.

— **Az orosz főudvarmester Budapesten.** *Bécsi* lapok írják, hogy *Galitzyn* Sándor herceg, a cár főudvarmestere tegnap *Budapestre* *Bécsbe* érkezett. *Minthogy Galitzyn* herceg a legnagyobb ismegtudásban járt *Budapestre*, ebből azt következtetik, hogy a királynál járt el valami bizalmas küldetésben.

— **Három király San-Remóban.** A párisi *Patrie* azt írja és pedig — amint ő mondja — egy előkelő politikai egynégyes információ alapján, hogy legközelebb találkozni fog egymással *San-Remóban* *Ferenc József*, *Edvárd* és *Viktor Emánuel* király. A hír valószínűtlen kissé, vagy legalább is nagyon készületlenül találja a politikát. A *Neue Freie Presse* azt jegyzi meg a párisi újság híre, hogy azt *Bécsben*, illetékes helyen nem erősítették meg. De meg se cáfolták.

— **Ebéd az udvarnagynál.** *Gróf Apponyi* Lajos magyar udvarnagy és felesége, született *Scherr-Thoss* *Margit* grófnő tegnap este nyolcadél órakor *Andrássy* uti villájában ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök és neje, *gróf Széchenyi* Gyula miniszter, *gróf Csekonics* Endre és neje, *gróf Esterházy* Mihály és neje, *gróf Károlyi* László és neje, *gróf Andrássy* Sándor és neje, *gróf Karátsorny* Jenő és neje, *gróf Zichy* Jenő, *gróf Hadik* Miksa, továbbá *Liechtenstein* herceg első főudvarmester, *Montenuovo* Alfréd herceg második főudvarmester, *gróf Paar* lovassági tábornok és *Boltvas* tábornagy főhadsegédek, *König* Károly osztályfőnök; a család tagjai közül még résztvettek *Teréz* és *Adél* grófnők és *Gyula* és *Henrik* grófok.

— **Gróf Festetics Rudolf ajándéka.** *Gróf Festetics* Rudolf, aki *Tolna* nevű yachtján majdnem egy évtizeden keresztül tett tudományos kutatásokkal egybekötött utazásokat Ázsia déli szigetein s e közben igen értékes néprajzi gyűjteményt állított össze, a mult napokban ajándékoztatta okiratban és személyesen is kinyilvánította *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt, hogy néprajzi gyűjteményét a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékolja felajánlja. *Wlassics* miniszter az értékes ajándékot a Múzeum részére elfogadta s a gyűjteménynek *Budapestre* való szállítása iránt azonnal intézkedett, egyuttal *Festetics* Rudolf grófhöz meleghangu köszönetlevelet intézett.

— **Santos Dumont Londonban.** *Londonból* jelentik, hogy *Santos Dumont* májusban vagy júniusban *Londonban* kísérletet fog tenni kormányozható lég-hajójával s néhányszor körül fogja hajózni a *Paltemplom* tornyát.

— **A Beauvillage-szálló.** Egy svájci szállodás előtt csak egy szempont van. A pénzszerzés szempontja. Ami egy egész nemzetnek fájdalmas emlék s az egész világnak alkalom a szánakozásra, az a svájci szállodának nem más, mint mutatvány, melyért belépti-díjat lehet szedni. A geni szálloda, melybe egy halálra sebezett, vérző királyt vittek s ahol egy világhístorias véres tett áldozatát helyezték ravatalra, a kíváncsiak előtt most már csak látványosság s a Beauvillage-szálloda tulajdonosa aprópenézre váltja föl azt a véletlent, hogy dicső királynénk az ő házában lehet le ki életét.

Ez a visszaélés és embertelenség arra indította most Schönereit, az osztrák képviselőház nagyméretű-párti tagját, hogy interpellációt nyújtson be a kormányhoz s tiltakozzék az ellen, hogy a Beauvillage-szálloda tulajdonosa házában történelmi nevezetességet üzleti célokra használja föl. Schönerer azt kérdezi interpellációjában, hogy hajlandó-e a kormány a szállodát megvenni s gondoskodni arról, hogy abban dicsőült királynénk emléke méltóképpen legyen megőrizve.

Genfből a következőket táviratozzák az interpelláció alkalmából: Közvetlenül a gyászos esemény után osztrák arisztokraták ajánlatot tettek a Beauvillage fogadó tulajdonosnőjének, hogy megvásárolják az épületet és üdülő betegek számára alakítják át, ahol első sorban katonatisztek és azoknak családtagjai találhatnak nyhálist, a halottaszobát pedig kápolnának építik át. A geni városi hatóság azonban kereken elutasította az ajánlatot, mert nem akarták megengedni, hogy Genfben osztrák alapítványi ház legyen és másként nem akarták megbélyegezni a várost azzal, hogy annak a szörnyű gyilkosságának látható emléke maradjon. Később osztrák főúri körökben mozgalom indult meg, hogy emléktáblával jelöljék meg az épületet, amelyben Erzsébet királyné meghalt, de a városi hatóság ezt sem engedte meg.

— **Királyunk és a pápa.** Gróf Szécsen Miklós osztrák-magyar nagykövetet a pápa pénteken ünnepélyes kihallgatáson fogadja. A nagykövet ez alkalommal átnyújtja a pápának Ferenc József király sajátkezű üdvözlő levelét.

— **Ebéd a vezénylő tábornoknál.** A budapesti vezénylő tábornok és Lohkovits Rudolfné hercegné ma este ebédet adtak, amelyre hivatalosak voltak: Liechtenstein Rudolf herceg altábornagy, 6 tetségségs első főudvarmestere, Széll Kálmán miniszterelnök, gróf Széchenyi Gyula miniszter, gróf Szapáry Gyula, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, gróf Paar Ede lovassági tábornok 6 tetségségs őrnagy, báró Berchtoldheim Antal lovassági tábornok, athenburgi Bolfras Arthur tábornagy, 6 tetségségs őrnagy, aradvári Könyv Károly osztályfőnök, dr. Kerz József udvari tanácsos, főúrsorvos, Köhler Viktor ezredes vezérkari főnök, fogarasi Tamásy Árpád alezredes, Höhnell Lajos lovag korvettkapitány, báró Altörjay Apór Sámuel őrnagy és st.-georgesi Gozani Artur márkai őrnagy szárnysegédek és Margutti Albert százados.

— **A Baldwin-féle északsarki expedíció.** A koppenhágai földrajzi társulatban Hougaard kapitány bejelentette, hogy a Baldwin-féle északsarki expedíció kormányosa, Lorth-Makkelsen Ferenc József-tőlről családjának 1901. augusztus 17-éről kelt tudósítást küldött. A tudósítás szerint az expedíciónak nagyon nehéz útja volt. Az Amerika-hajón minden rendben volt. A hajónak Ferenc József-tőlrel kellett volna telnie. Baldwin terve az hogy 20—20 angol mérföldnyi távolságban élelőfákat állítva előrehatol a 83. fokig és onnan elindul az egész expedíció 400 kutyával. Ha eléri az északi sarkot, akkor Gröndland keleti partját igyekszik elérni, ahol a múlt nyáron élelőfákat állított számára. Baldwin igyekszik fog lóggómbókh segítségével hirt adni magáról.

— **Megtámadott magyar attasé.** Konstantinápolyból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak, hogy Franz O. osztrák-magyar nagykövetség attasé tegnapielőtt, amint a Yildiz-kioszkba lovagolt, török katonák megtámadták és az attasé csak úgy menekült meg, hogy egy törököt, aki őt lováról le akarta rántani, kardjával leterített. A nagykövetség a török kormánytól lépéseket tett a megtámadásra. Utóbbi időben az ilyen támadások mindennaposak a török fővárosban.

— **A magyar himnusz külföldön.** A Journal de Budapest című francia heti újság szomorú statisztikát közöl arról, hogy a magyar himnuszot hány külföldi városban tévesztik össze fücszábnál fücszábnál indulókkal. Sőt összetévesztik az osztrák himnusszal, a Gotterhaltel is. A monte-caroi színházban nemrég magyar előképet rendeztek, amely a magyarok hódolását ábrázolta Mária Terézia előtt. A műsoron hirdették magyar nemzeti himnusz gyanánt — a jelenvolt magyarok nagy mebotránkozására a Gotterhaltel játszották. Dicséretes kivétel a francia köztársaság, amely gondoskodott arról, hogy az összes katonai zenekarok eljássanak a magyar himnuszra. Így a híres garde republicaine zenekara először játszotta 1889-ben a világhírlás magyar

látogatónak tiszteletére és azóta honosodott meg úgy, hogy Mentonban a 27-ik vadászrezd Erzsébet királyné emlékének leleplezése alkalmából szintén a magyar himnuszt játszotta. A Journal de Budapest Kölessey himnusznak irancia fordítását közölni fogja, hogy a külföldön minél számosab példányban elterjedjese.

— **Az Értesítőkhő alkonya.** A fővárosi községi iskolák rendeletet kaptak, hogy írják össze, hány tanuló hajlandó negyven fillérről megvenni az iskolai értesítőt, mert már az idén nem ingyen, hanem pénzért adják az iskolai értesítőt s csak annyi példányt nyomtatnak, amennyire előfizető akad. Ezzel a rendelettel az Értesítő megszünt hivatalos nyomtatvány lenni. Lett belőle olyan könyv, melyet megvesz az, akit érdekel, pénzét ad érte az, akinek kedve telik abban, hogy hoszszu, unalmas és — mondjuk meg nyíltan — fölösleges rubrikákat olvasson. Az Értesítő eme értékbeli süllyedését örömmel köszöntjük, bár még szivesebben vettük volna, ha ezeket a nyomtatványokat teljesen eltörölték volna a föld színéről. Azok, akik némi szűköségét látják az e fajta nyomtatványoknak, bizonyosan arra hivatkoznak, hogy az Értesítő hasznos tudnivalókat is mondott el az iskolába járó gyermekekkel megáldott szülőknek. Abból a szerkére menő Értesítőből, melyely az iskolai év végén elosztanak minket is, konstataljuk, hogy a szülők számára való tudnivalók harminc sorban pompásan lenyomatathók s még akkor is két mellékmondattal s egy hűvített mondatnak jut bennük hely. Ezt a harminc sort tehát rá lehet nyomtatni az iskolai bizonyítvány háttára. Ezért a harminc-soros mondanivalóért nem érdemes kétszáz oldalas könyvet nyomtatni.

A másik szempont, amely ezeket az Értesítőket régen feleslegessé tette, ez az indokolatlan versengés, mely az osztályzatok nyilvánosságából eredt. Szegény Pistike egész nyáron azon gondolkodott, hogy Lajoska miért kapott hármast a latin nyelvből, holott csak azon kellett volna gondolkodnia, hogy miképpen tegye jóvá azt a négyest, melyet ő neki adtak. Ebből az összehasonlításból először is azt állapította meg Pistike, hogy a tanár ur nem jól osztályozott, mert ő ugyan nem tud jól deklinálni, de Lajoska még úgy sem tud, mint ő. A második konklúzió pedig még enél is rosszabb volt, mert Pistike nem tehetvén föl a tanár urról ezt a járatlanságot, arra gondolt, hogy talán Lajoska papája gazdagabb, mint az őve s ezért nem bukkott meg Lajoska a latin nyelvből, holott ő is megérdemelte volna. Sőt Pistike még tovább ment a következtetésekben. Valami nagy gyerekhez nem illő gyűlöletet érzett Lajoska iránt s ez a gyűlölet ki is tört belőle s egy csunya utcai verekedésben fajult el.

Pistike itt megállt, de számosan járnak itt közöttünk, férfív serdült Pisták és Lajosok, akik a gyermek-lelkükben megfogamzott osztályzat-irigységet kihozták az életbe, sőt vannak olyanok is, akik még ma is meghunyászkodva beszélnek, ha Károlykával találkoznak, aki ugyan nagyon őrűsejű emberke lett, de már gyermekkorában tekintélyre vergődött az Értesítőben kinyomatott egyeseli révén.

A szerencsés reform kezdetét üdvözöljük a mai fővárosi rendeletben. A vidék iskolái, ha már mindenképpen ragaszkodnak az Értesítőhöz s egészen nem akarják abban hagyni, legalább ennyire kövessék a fővárost.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A Budapesti Újságírók Egyesülete segítő-alapjának igazgatótanácsa ma délután Czihlay Lajos elnöke alatt ülést tartott. Szatmári Mór főtitkár előterjesztése az igazgatótanács helybenhagyta a segítő-alap múltévi számadását és jövő évi költségvetési előirányzatát. A mai ülésen az igazgatótanács négyeszáz korona segélyköltséget és ötszázhatvanégy korona segélyt szavazott meg tagok és nemtagoknak betegsegélyezés és állásnélküliség címén.

— **Templom és kolostor a Sipka-szorosban.** Ennek az esztendőnek augusztusában, huszonegyedikén nagy egyházi és katonai ünnepség lesz a Sipka-szorosban. Akkor fogják teljes pompával fölavítani a templomot és kolostort, amelyet az orosz-török háború emlékére építettek oda. Oroszországból erre az alkalomra az egyház és a hadsereg sok kitűnősége érkezik oda. A cár megbízásából részt vesznek az ünnepen: gróf Ignatieff, aki az építési bizottság elnöke, Pobjedonoseff a szent szinódus prokurátorja, Sabler másodprokurátor, továbbá Ovsjanin, Gedeonoff, Leonatieff, Bogoljuboff, Stolepoff és más tábornokok. Oroszország ünnepéből kivési részét Bulgária is, amelynek kormánya és hadserege szintén képviselheti magát a felavatáson. Ugyanekkor nagy katonai gyakorlatok lesznek a Sipka-szoros környékén, amelyeken megjelennek az orosz tábornokok is.

— **Egy város öröksége.** Magdeburgból táviratozzák, hogy Könyg Karolina nevű özvegy asszony, aki a napokban halt meg, 400.000 márkát hagyományozott végrendeletében a városnak.

— **Umberto király összeesküvők áldozata lett.** Annak a földértésére, hogy Bresci a maga egyéni akaratát hajtottá-e végre, amikor merényletet követett el Umberto király ellen vagy pedig anarkhista összeesküvés eszköze volt — még mindig folyik a vizsgálat — és pedig első sorban Pattersonban, ahonnan a gyilkos elindult. A New-York Herald nemrégiben azt írta, hogy a vizsgálat kiderítette, hogy Umberto halálát összeesküvés határozta el. Ezt az értesítést megerősíti a Giornale d'Italia newyorki tudósítója is, aki hiteles forrásból merítve értesítést, részletesen így írja meg az egész összeesküvés mivoltát.

Négy hónappal Umberto király meggyilkolása előtt határozta el New-Yorkban a büntényt egy titkos összejövetelet, amelyet az anarkhisták kedveire helyeslegében, Luigi Pirrelli azóta már meghalt vendéglősnék Bleeker-Streeten levő vendéglőjében tartottak meg. Az eszme Malatestától eredt és ő elnökölt a gyűlésen is, amelyen kivül még a következő anarkhisták vettek részt: Gaetano Bresci, Guido Canova, Grazzini-testvérek, Blotto-testvérek, Luigi Raffuzzi, Salvatore Pallavicini, Vito Solieri, Pietro Papini, La Bianca, Antonio Sarnar, Luigi Granotti és Salvatore Quintavalle.

Hosszas vita után elhatározták Umberto király meggyilkolását és Bresci azonnal jelentkeztet, hogy ő hajlandó végrenajtani a határozatot. Társsai lelkesen megtapsolták elszántágáért és Malatesta utasította Bresci, hogy azonnal utazzék Európába. Segítőársakul a következő összeesküvőket jelölte ki: Salvatore Pallavicini, Luigi Granotti, Salvatore Quintavalle és Antonio Sarnar. Malatesta utasította őket, hogy egyenesen Párisba menjenek és ott várják be az értesítést, hogy mikor kell végrehajtani a gyilkosságot. A gyilkosság végrehajtásában a terv szerint Pallavicinnek közvetlen kellett volna segídenie, de ő Párisban meghalt és helyébe Granotti lépett.

A monzai gyilkosság elkövetésekor Granotti (a kereset szöke ember) tényleg Bresci mellett állt, de a nagy zűrzavarban sikerült elmenekülnie. A hegyeken át gyalog ment Svájcba, onnan pedig Franciaországban és Kanadán át az Egyesült Államokba szökött vissza. Sarnert és Quintavalle a büntény után nemskóra letartóztatták, de bizonyították híján később szabadon bocsátották. A Grazzini-testvérek Coloradóban telepedtek le, a Blotto-testvérek New-Yorkban pálinkamérők, ugyanintén a többiek is háborítlanul élnek New-Yorkban. Csakis Granotti tartózkodási helye ismeretlen. Azt hiszik, hogy álnév alatt telepedt le valahol. Granottit különben a milánói törvényszék in contumaciam életogytigliani fegyháza ítélte.

— **A rákbetegség gyógyítása.** A porosz képviselőház pénzügyi bizottságának legutóbbi ülésén a kormány képviselője jelentette, hogy a rákbetegség tanulmányozására kiküldött bizottság tizenkétezer esetről tett jelentést. A tudósok megállapították, hogy a rák nem öröklött, hanem fertőző betegség. A bajt nem növények, hanem csakis állatok, és pedig leginkább kutyák és macskák adják tovább. A Charité-kórházban külön osztályt fognak berendezni a rák-betegek számára. Két magánember százötvenezer márkát ajánlott föl egy kórház építésére rák-betegek számára. A kórházat valószínűleg Majna-Frankfurtban fogják fölállítani.

— **Jubilálós posta- és távirdekazelőnlők.** Április elsején 30 éves fordulója lesz annak az újtárnak, hogy a távirdek- és postakazelőnlők is alkalmaztak, az alkalmából özvegy Scheicher Ferencné posta-távirdek kezelő (VIII. ker. Csokonai-utca 8/B. l. em. 6.) felhívást intéz mindama posta- és távirdekazelőnlőkhez, akik 30 év óta szolgálnak, valamint a budapesti kazelőnlőkhez, hogy e szolgálati idő emlékére gyűljenek össze Budapesten a váci-utcai Gregoris vendéglőben (Tiszti-kaszimó). Scheicherné egy a tényleges szolgálatban levő, mint a nyugdíjas kazelőnlöket is felkéri, hogy elővetelöket március 25-ig levezöl-lapon tudassák vele.

— **A száműzött Fuad basa.** Fuad basát tudvalöleg egy névtelen levél alapján letartóztatta a szultán. Kiderült, hogy a levelet Ozmán basa fia írta s avval valóta Fuadot, hogy összeesküvés forral a szultán ellen. Most a szultán, úgy látszik, maga is fölismerte a helyzetet s arról biztosította Sinowjev orosz nagykövetet, hogy Fuad basának damaszki száműzetésében a hajásáda sem fog megöröbülni, sőt egy hadtest parancsnokságát fogják rábizni. Az ottomán-bank pedig a szultán megbízásából utasította a damaszki fiókot, hogy fizeszen ki Fuad basának ezer török fontot, mint a szultán ajándékát.

— **Lupus-kórház.** Bécsben Ottó főherceg védnöksége és Fürstenberg Miksa Egon herceg elnöke alatt bizottság alakult egy lupus-kórház alapítása céljából. A király 10.000 koronát juttatott a bizottsághoz és az uralkodócsalád tagjai is nagyobb összegeket adományoztak a jótékony célra.

— **A latin érettség.** Több ízben hangzott fel illetékes szakértők részéről, sőt az annak idején dr. *Wlassics Gyula* közoktatásiügyi miniszter személyes elnöklése mellett tartott érettségi vizsgálati szakértekezleten is kifejezett nyert az az óhaj, hogy az érettségi írásbeli vizsgálatokon az ugynevezett latin cenzura amely már nem lehet a középiskolai tanuló szellemi érettségének fokmérője, törlendő el és lépjen helyébe a latinról magyarra való fordítás. E kívánság bármily megokoltnak látszott is, a latin nyelvi oktatásnak más célokat kitűző régi tantervvel szemben nehezebben volt végrehajtható. Amint azonban az új tanterv kibocsátásával a latin nyelvi oktatásnak végső célja is módosult, önként következett be annak a szükség is, hogy a latin írásbeli dolgozat követelménye is megváltoztassák. Az új tantervnek a jövő tanévben az egész vonalon való átbeléptetésével a kérdés aktuálisá válik. Minthogy azonban a középiskolai törvény szerint az érettségi vizsgálatokra vonatkozó intézkedéseknél a két egyetem, a műegyetem és az egyházi főiskolák véleménye is meghallgatandó: *Wlassics Gyula* miniszter reformtervének végrehajthatása céljából nevezettek e tárgyban véleményadásra szólította fel. E vélemények már mind beérkeztek a minisztériumba. Ugy értesülünk, hogy a beérkezett vélemények közül csak 5 nyilatkozik a régi rendszer, a magyar-latin dolgozat lenntartása mellett, míg 32 vélemény a magyarból latinra való fordítás elbírását sürgeti. A miniszter ezek alapján — mint már megírtuk — a latin penzum elbírását elhatározta és az erre vonatkozó rendeletet legközelebb ki is fogja adni. Átmeneti intézkedésként azonban az idején írásbeli érettségi vizsgálatok a kalmával a jelelteknek kivételesen két tételt fognak kitűzni, egy magyar-latin és egy latin-magyar fordítást, melyek teljesen egyenlő értékűeknek minősítettek és amelyek közt a vizsgálatot tevők tetszésük szerint választhatnak. Megelőzéssel üdvözöljük *Wlassics Gyula* miniszternek az elhatározását, mely felszabadítja a latin nyelv tanítását azon kényszer alól, hogy az idő javarészt minden haszon nélkül tisztán grammatikai ismeretek begyakorlásával kelljen elcsérelni és módot nyújt arra, hogy a latin nyelv tanításának intenzívítása fokoztassék. A tanárok ugyanis több időt szentelhetnek magának az írónak ismertetésére.

— **Felülvezetés.** Az óbudai munkáskaszinó jótékonyúcai hangversenye alkalmából *Dobozcsy Sándor* országgyűlési képviselő ur 10 koronát küldött lapunkhoz a munkálatok és a kaszinói könyvtár javára. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Papp Lajos temetése.** *Fiuméből* táviratozzák: *Papp Lajos* a Kihinában elesett és *Lloyd*-gézzel hazaszállított haditengerészeti zászlóval a délután helyezett örök nyugalomra a fiumei temetőben, a közönség általános részvétel mellett. A koporsót tegnap este vitték a hajórol a katonai kórház kápolnájába, ahol ravatalra helyezték. Temérdek kocsort hoztak ide. Az elbunytnak atyja, *Papp Adolf* honvédtábornok a fálal és három leányával volt jelen a temetésen, melyre kivonult a helyőrség zenekarral a tengerészeti akadémia növendékei *Sachs Móric* ellentengernagy és a tanárok vezetésével. A szertartás katonai tisztelgések között ment végbe. A sirra emlékkövet állítanak.

— **A hirlepkedők böjti mulatsága.** A hirlepkedő hivatali tisztviselők régi jóhírű mulatságát az idén is lényes hangverseny előzi meg. Az estét vasárnap, március kilencedikén rendezik a *Royal* nagyteremben, hol ismét nagy számmal fog egybegyűlni a főváros előkelő közönsége, hogy meghallgassa az érdekes művészi előadásokban gazdag programot. Három kiváló cimbalomművész: *Sey Dezsőné*, *Lantos Ilona* és *Boross Paula* együttesen előadják *Erkel Ferenc Hunyady* Lászlójának overiúrját, *Bokross Margit* egy nagy tehetségű fiatal színésznő, *Heltai Jenőnek* *Liften* című bájos monológját mondja el, majd *Burrián Károly*, az Opera ünnepelt tenoristája énekében s *Földes Arnold* pompás gordonkajátékában gyönyörködhetik a közönség. *Bihari Akos*, a Vígyszínház művésze *Bárd Miklós* gyönyörű verseiből fog egynehányat elmondani. Nagy műveivel fog szerezni *Kacser Margit*, az Opera kitűnő művésznője, aki *Verdi* nagy áriáját *Ernánból* fogja énekelni. Végül *Göve Gábor* bíró ur és *Iulien* belijének egy kacagató jelente következnek, amelyet *Gárdonyi Géza* ír s a *Tarka Szinpad* rokonszenves tagjai adnak elő. A bíró *Faragó Ödön* jászsa, a többi szereplő: *Domokos Róbert*, *Gyárfás Dezső* és *Marton Mihály*. A hangverseny után tánc lesz, amelyhez a zenét *Banda Marci* és fiai szolgáltatják.

— **A tenorista ingombjal és háromszáz koronája.** Ezzel a címmel emlékeztünk meg mai számunkban egy pikáns esetről, amelylyel mostanság sokat foglalkoznak a főváros művészi körében. Az igazsághoz híven folytatónak regisztrálnunk kell, hogy *Burrián Károly*, az Operaház tenoristája tényleg rögtön visszaküldte a háromszáz koronát és pedig Székesfehérvárra, ahonnan gróf *Zichy Jenő*, aki időközben Budapestre utazott, még ma is kapta meg az összeget. *Burrián Károly* állításának igazsága tehát éppen oly kétségtelen, mint gróf *Zichy Jenő* jóhiszemősége.

— **Tauszky Miksa meghalt.** Mikor *Werkerle Sándor* miniszterelnök lett, egy speditőr is jelentkezett nála a többek között s nem tudjuk, hogy a legelőször volt-e az ajánlata a hurcolkodásra vonatkozólag, vagy nem, de 6 lett a győztes a többi pályázó fölött. Ifjúkori remiszencéiték elvenített föl tudniük a kegyelmes urnak, olyan intim részleteket a nagy kabát és az ezüst óra életéből. Amilyenekről csak az egyetemi polgár urfiak házi hordárjai tudnak s amelyekre egy kis jóleső melancholiával gondolt vissza megmondott férfikorában, a kopaszodás kezdetén ez ember. — Szépen fölívte különben az Isten mind a kettőnknek a dolgát mondta a speditőr. Kegyelmesség miniszterelnök lett, én pedig: Tauszky Miksa. Van-e, ki e nevet nem ismeri? — Nincs, budapesti ember legalább is nincs ilyen. Ujra meg újra látja az ember, nagy fehér betűkkel hosszú, barádra mázolt butoros-kocsikon, reklámokon, cégtáblán, s a kikötődő kicsi emberek szemében maga a jötevő reményesség kell hogy legyen ez a Tauszky Miksa nevezetű budapesti híresség. Nyilvánvaló bebizonyulása annak, hogy a kitartás, vállalkozási kedv és üzleti leleményesség révén nagyon is érvényesülhet a talentum. Tauszky Miksa ugyancsak alul kezdte. Hordár volt, aztán az összekuporgatott pénzeszkéjével vállalkozó lett egy konflis eréjű. Hogy azután mit csinált, azt nem igen tudjuk, de bizonyára nem hervetette a pénzeszkéjét és a forintok megsokszorozódta ennek az agilis embernek a kezében. Lassankint a legnagyobb vállalkozók közé küzdötte föl magát és bebizonyította, hogy az üzleti sikerhez nemcsak, hogy a klasszikus műveltség fölösleges, hanem még a kettős könyvtárhoz is kell érteni. Megy az üzlet magától, csak jó legyen a nyomdék, amelyen elindult. — Eppen csak az a hiba, hogy minden ember csak egy ember, még az ilyen páratlanul igazékony, agilis vállalkozó is, és ha jön a halál, azt semmiféle beraktározási meg kiraktározási ajánlattal nem lehet megakadályozni a munkájában. S néhány száz fuvarokocsi se elég ahhoz, hogy másfél transzferálja ezt a még Tauszky Miksánál is hatalmasabb speditőrt. Így esett meg az, hogy Tauszky Miksa még mielőtt lebonyolította volna a májusi fertályra eső fogalmat, tegnap este, rövid betegség után, hirtelen meghalt. Igazi budapesti figura vonult ki vele az élok sorából. Nem típus. Jó lenne, ha az lett volna. Az ilyen nagyon fölkapaszkodott kis ember nálunk nagyon kevés. Egyéniség azonban, aki még abban sem alakult hozzá a körülötté gépiesen, a maga szablonja szerint mozgó világhoz, hogy nagyvállalkozó korában lemondott volna a kicsinyes prélékedésről. Mint ahogy hordár korában valószínűleg sokat prélékedett a standon, úgy végigprélékedte az egész életet. Hol alperes volt, gyakrabban alperes, de néha felperes is s olykor az is megessett vele, hogy holmi elhamarkodott kijelentésekért becsületért, rágamazási prérékölést kellett kiizonykodnia magát. S rendezes sikerült a munka. Szép gyűjteménye volt már a mindenféle végzésből, ítéletről. A tegnapi végzést azonban már nem főlebezhetette meg.

— **Orvosok az egyesületek ellen.** A jözsefvárosi orvostársaságnak a betegsegélyző egyesületek ellen megindított mozgalma, melynek előmonkálatai serényen folynak. Éléken foglalkoztatja a budapesti orvosvilágot. Ez ügyben a jözsefvárosi orvostársaság a többi fővárosi orvostársaságok kiküldöttjeivel ma este a Jözsefvárosi Körben u ből ülést tartott, melyről csak a VII. kerület kiküldöttje hiányzott. A gyűlés abban állapodott meg, hogy a mozgalom további vezetését a budai orvostársaság indítványára következőben az Országos Orvos-Szövetség budapesti fiókjának azzal a kérelemmel adja át, hogy azt a választmány, minden folyó ügyet félretelve, sürgősen és soron kívül intézze tovább.

— **Halálozás.** *Cserépy Károly*, a Magyar Általános Hitelbank érdemes tisztviselője, folyó hó 4-ikén meghalt hetvenkét éves korában. Az elhunyt a szabadságharcot mint honvéduzartszki küzdötte végig és huszonhárom esztendő óta volt pontos és lelkesmeretes hivatalnok a hitelbanknak. Széleskörű rokonság gyászolja a megboldogut, akit holnap, esütörtökön délután 3 órakor kísérnek örök nyugalomra a Múrányi-úton 8-ik számú gyászházba.

Walter Eminek, a máv. főhivatalnokának *László* nevű fiacskája elhunyt Budapesten, hat éves korában.

— **Musolinó napja.** Az elfogott briganti, aki után egész hadseregeket mozgósítottak s aki nap-nap mellett friss tréfiakkal bolondította üldözőit, néhány nap múlva újra az érdeklődés középpontja lesz. Az utolsó nyilvános szereplése lesz ez Musolinónak, mikor bírái elő állítják. Utána már csak a pusztlús következik. A nagy napot, a főtárgyalás napját, lázas izgatottsággal várja Olaszország népe s főleg az asszonyok, akikből még most sem vesztett ki a romantika s a részvét az iránt, aki nyalka legény volt, ha egy kissé gazember is különben. A bíróságot már most ostromolják a szép olasz asszonyok s leveleket írnak a vádlott érdekében. Musolino tudja ezt s biztosra veszi, hogy nem lesz semmi bántódása. A főtárgyalás

előtt egy kérése van Musolinónak. Az, hogy ne kelljen rab-ruhában megjelenni bírái, vagy jobban mondva a közönség előtt. Közönség pedig lesz. Mint valami nagy látványosság, vagy nemzeti ünnep előtt, százával érkeznek az idegenek *Luccába*, ahol a főtárgyalást fogják tartani. A szállókban aranynyal fizetik a szobákat s nagy izgalommal várják, hogy minő évezetekben lesz része a modern idegeknek, mikor a törvénytészék részletesen jogja előadatni a briganti több rendbeli gyilkosságainak történetét.

— **Az amorikái örömmámor oszlása.** Ugylát-szik, teljesen elszlott Amerikában a *Henrik* herceg látogatásán fellobbant örömmámor. *Chicagóból* Berlinen át jelenti egy táviratunk, hogy a chicagói látogatás alkalmából egy lap kiszámította, hogy a herceg mindössze 12 órát és 7 percot töltött Chicagóban és a polgárságnak minden egyes perc 35 dollárjába került. Aztán felsorolja, hogy mi mindennek kellett az a rémséges sok pénz. Ilyen rövid idő alatt egy nagy diszlakomát, egy monstre-hangversenyt a német delegesületek közreműködésével, egy nagy bál; és még egy bankettet rendeztek a herceg tiszteletére s mindez egyetlenegy éjszaka történt. Másnap délelőtre maradtak a fogadottások, a látogatás Lincoln szobránál és a reggeli a Germania-klubban, amelyen egy-egy terítéknek 100 dollár volt az ára, jóllehet az egész csak 30 percig tartott. Ez a dollár-és pere-statisztika jellemzi Chicagóban a hangulatot, ahol már annyira megcsappant a lelkesedés, hogy ilyen nagyarányú és temérdek pénzt felemészítő ünnepeket rögtönöztek, csakhogy elpalástolják a lelkesedés hiányát. Érdekes, hogy mennyire féltek bizonyos körökben a chicagói látogatástól. Azt is rebesgették, hogy a herceg ellen merénylet készül. Wilkins rendőrönök a bálban sok titkos rendőrrrel együtt elvegyült a közönség soraiban s néhány rendőrtisztviselő folyvást a herceg mellett tartózkodott. A titkos rendőröknek töltött revolver volt.

A herceg milwaukeei ünnepléséről, amelytől erősen hangoztatott német jellege miatt az amerikaiak szintén nem lesznek elragadtatva, a következőt jelenti egy táviratunk:

Milwaukee ből táviratozzák: *Henrik* herceg tiszteletére a város díszet öltött. A herceg, aki délután négy órakor érkezett meg, tíz órakor folytatta útját Kelet felé. Hat órai tartózkodás alatt a herceg körülkocsizott a városban, még pedig először az üzleti negyedben. Az utcákon óriási embertömeg gyűlt egybe. A pályaudvar közelében a herceget a német aggharosok üdvözölték, akik sok városból sereglettek ide. A herceg ágyudörgés közt érkezett a túltömött kiállítási épületbe, ahol a *Deutsches Liedel* fogadták. Erre a polgármester üdvözlő beszédet mondott, melyben utalt arra, hogy *Milwaukee* lakossága legnagyobbra méretekből áll, kiemelte azt a beoltyást, melyvel itt a higgadt német elem a hevesvérű yankee felett bír és a legmelegebben üdvözölte a herceget. A német lakosság nevében *Drusler* volt kongresszusi tag beszélt, aki azt mondta, hogy a hazai emlékek kitörölhetetlenek. Beszédét így végezte: Ha majd királyi fenséged visszatér, hallja meg a árága haza az ön bizonyosságát, hogy mi soha nem felejtjük el, mely fából származunk. — A német veterán-szövetséghez tartozó 20 egyesület nevében *Court* kapitány beszélt. A kiállítási épületből a herceget gyönyörűen kivilágított városnát a *Piffer*-szállóba ment, ahol lényes bankett volt. A hercegre, az elnökre és *Vilms* császárra mondott felkészöntök után újabb felkészöntőt mondottak a hercegre, melyre válaszába a herceg azt mondta, hogy örömeire szolgál köszönetet kifejezhetni a *Milwaukee*ban tapasztalt szives fogadásért. Különös örömmel tölti el hogy a város, amint épp most hallotta, fejlődését legnagyobb részben a lakosság német elemeinek köszönheti. Ezt az elemet a legerősebb köteleknek egyikének tekintik Németország és az Egyesült-Államok közt. Végül a szép *Milwaukee* város boldogságára és további fejlődésére üritette poharát.

— **Házasság.** *Feischman* Dávid földbírtokos eljegyezte *Periblum* Róza kisasszonyt, *Periblum* Jakab takarékpénztári igazgató leányát Duna-Szerdahelyen.

Hegedüs Adolf fővárosi gyáros vasárnap, e hó 9-ikén vezetni oltárnó a Dohány-utcai zsidótemplomban *Brand* Hanna urhölgyet.

Grünwald Vilmos, a *Schreier* Viktor és társa budapesti cég beltárgya folyó hó 9-ikén tartja esküvőjét *Pászton* *Wah* Erzsikevel.

Klein Jenő eljegyezte *Szente Irén* kisasszonyt, özvegy *Szente* Jözsefné leányát Budapesten.

Förster Ernő Budapestről eljegyezte *Stern Olga* kisasszonyt Veszprémben.

— **A pestis.** *Melbourne* ből táviratozzák, hogy ott eddig egy pestis-esetet konstataáltak, amely egy *Sidney* ből érkezett gőzösn fordult elő. *Sidney*ben 46 pestis-eset fordult elő 14 halálalozással. A pestis-betegek közt van két ismert angol színésznő is: miss *Sallie Booth* és miss *Ada Lee*, akik vendégszerepléni mentek *Sidney*be.

— **Szengázmergezés.** Az éjszaka egy három tagból álló család csaknem áldozatul esett a kályhából kiléjlődött szengázgnak. A Zuglónban, a *Gyarmat*

utca 45. számú házban lakik *Schillerlein* Szidi 19 éves napszalamos két gyermekével, a kéteszandós *Jánossz* és a nyolcbónapos *Károlyka*. Tegnap este amikor felekedtek, *Schillerlein* erősen befűtötte szénrel a kályhát. Elszaka 12 óra tájban a három tagból álló kis családát az ott lakó egyik albérli eszméletlenül állapotban találta. A mentőket hívták, akik szén-gáz-mérgezészt konstatáltak és az elalélt embereket eszméletre hozták.

— **A fűző.** Még mindig nem került le a napirendről a fűzőkérdés és aligha is kerül le egyhamar. Mert a sok agításlásnak, óvásnak, intésnek mind ez ideig még nem lett az eredménye, hogy ez a toalet-cikk a lomfárba kerüljön és viszont, amíg meg nem törlik, mindig lesznek felszólalások a fűző ellen. Most egy bécsi lap mozgatta meg a kérdést s orvosokat, szobrászokat vallatott ki a fűző felől. Hozzászólt a dologhoz *Kraft-Ebbing* is, aki a következőket írta:

— A fűzőviselést a női öltözködés egyik legártalmasabb szokásának tartom. Csak meg kell nézni a boncoló-asztalon egy „agyonfűzött májat” s akkor belátjuk ezt. Hogy a fűzőt tulajdonképpen csak a női bájok feltüntetésére viselik, azt szerencsére a tisztesség asszonyok nem igen tudják.

Dr. *Charas*, a bécsi mentőegyesület főorvosa, aki csak nemrégiben is a magyarok figyelmét magára vonta a miniszterelnök operációja alkalmával, természetesen szintén heves ellenzője a fűzőnek.

— Csak azt hangsúlyozom, hogy a fűző ajúlásokat és sok más betegséget okoz és így gyakran sok élvezetnek a megromlója. A fűző üldözésére irányuló törekvéseket mi orvosok csak a legmelegebben támogatjuk.

A művészek természetesen az ő kárúkról szólnak, s nagy lemondással panaszkodják fel, hogy tulajdonképpen csak a fantáziájukban bízhatnak, mikor klasszikus női alakokat kell köbe vésnük, vagy ércebe önteniük. A modellek erősen el vannak nyomorítva.

— **Elgázolt ezredesné.** Tegnap délután a Kerespesi-ut és Múzeum-körút sarkán *Harka* Gábor kocsis a kocsijával elütötte *Petrás* János ezredes feleségét és ennek nővérét. *König* Jolánt, *Petrásné* sulyos sérülésével a lakására szállították, *König* Jolánnak nem esett komolyabb baja. A kocsis ellen vizsgálatot indítottak.

— **A virág-médium letartóztatása.** Egész Németországot élénken foglalkoztatja az a kacagtalan együgyű család, melylyel a berlini híres virág-médium hónapokig bolondította a fővilágosodott németeket. Hirt adunk már róla, hogy ezt a virág-médiumot tegnap letartóztatták s kiderítették róla, hogy spiritisztikus mutatóványai, álmai, melyekkel rózsát fakaszt a semmiből, közönséges világalosnál nem egyebek. A virág-médium, polgári néven *Rothe* Anna asszony, *Jeusch* nevű impresszáriója társaságában került a rendőrség elé. *Rothe* ur. a médium férje is élvezte egy darabig a rendőrség udvariasságát, de mivel kiderült róla, hogy ő ártatlan a felesége bűnös álmáiban, szabadon bocsátották.

A rendőrség már régóta figyelemmel kísérte a médium széanszeit s karácsony óta próbálgatta, hogy miként lehetne leleplezni azokat a családokat, melyeknek a Winterfeld-utcai ház volt színhelye. Az impresszárió azonban óvatoss volt, csak olyanokat tartott alkalmasoknak a széanszon való részvételre, akiket személyesen ismert, vagy akiktől előzőleg információt szerzett be. Ez az óvatosság annyira terjedt, hogy a végzetes széanszra megjelent *Kracht* és *Leonhardt* nevű rendőrszereket alig akarták beereszteni. A széansz nyolc órákor kezdődött s tízenegy ember volt jelen. Az impresszárió beszédét tartott, mely után *Rothe* asszony mormolva mondott el több miatyánkot s föl-hívta a jelenlévőket, hogy vele együtt imádkozzanak. A szobát ezenközben fényesen kivilágították s a család megkezdődött.

Háromnegyed óra múlva a médium mediális exaltációba esett s a semmiből apportált első rózsát egy vele szemben ülő urnak nyújtotta át. Ebben a pillanatban *Kracht* rendőrtiszt megragadta az asszony karját, a másik rendőrtiszt pedig a másik oldalon fogta meg. A közönség néhány tagja tiltakozott ugyan a beavatkozás ellen, de a rendőrök mitsem törődve ezzel, a szomszéd szobába hurcolták az asszonyt, ahol megmotozták. A médium bő ruhájában egy zsákot találtak, melyben százötven, különböző fajta virágot találtak. *Rothe* Anna ebből a zsákból hozta ki a virágokat azon a nyilvános keresztül, mely a ruhája oldalán volt.

A rendőrség nyomozása kiderítette azt is, hogy a virág-médium tavaly Párisban bolondította a francia arisztokráciát, ahol azonban mindvégig sikerrel zsebelte be a magas beléptidijákat.

— **Razzia.** Tegnap reggel a VII. kerületben razzia tartott a rendőrség, amelyen 132 embert fogtak el. Ezek közül 44-et igazoltak, 46-ot foglalkozás és lakáskeresésre utasítottak, 2-öt kórházba küldtek 40-et eltiloncoltak.

— **Egy kosár pezsgő.** Szegény *Doodica* már rég elrepült egy jobb világba, ahol nincsenek éles operáló kések testvére, a szerencsésebb *Radica* pedig egészen a gyógyulás útján halad, az ő ügyük körül mégis van még egy kis izgalom. Doyen tanárt, aki ugyanis a szenzációs mőtétet a számi ikreken elvégezte, néhány lap megtérta, hogy ezt az operációt nagy reklámcélokra használta. Ebben a megrovási kalandban különösen *Charles Laurent*, a „*Matin*” és a „*Francois*” tagja járt elől s erősen csapkodta, amiért sippal-dobbal dolgozott ebből az alkalomból. Főként azt vetette a szemére, hogy fotografusok, cinemalografusok is voltak jelen a nevezetes esemény, s hogy Doyen ugyszólván „nekik” dolgozott. Allandóan értekezett velük munkája közben s ennek illusztrálására egy kis dialógust is mutat be.

— Mennyi időm van még? — kérdezte a tanár.

— Ot perc — felelte a fotografus

— Helyes!... És most?

— Még két perc.

— Jó!... Befejeztem.

A *Français* ma érkezett számában *Laurent* kimondja a dologban az utolsó szót, s megismételvén kritikáját és megrovását, beszámol Doyen legújabb „csinyjéről”. A professor ugyanis a heves okékkre azzal felelt, hogy elküldte szerzőjüknek a névjegyet, de mellékelte hozzá egy *kosár pezsgőt*. Ezért megint kikapott a most már kétékedő tanár. Sajnálja, ugymond *Laurent*, hogy elmondván ezt a csinyt, megint csak Doyen reklámcélojait szolgálja, de hát ezzel ugy is vége az ügynek, ugy sem áll szóba többé ezzel a reklámhíssel és (itt egy végső megvető kijelentéssel könnyítet magán) — *sandwich sebészszel*. A kosár pezsgőt egyébként játékosan céla erre és erre a helyre küldte. *Punktum!* — Ugy mondják, hogy a Doyen ellen emelt vádak kissé tulzoltak, mert neki, mint egyik legkiválóbb gyermekorvosnak meg van már a megállapított nagy hírneve és tekintélye, ugy hogy nincs szüksége erőszakos reklámra. Arról azonban bizvaszt lehet vitakozni, szabad volt-e ilyen nagy fotografus-assisztenciával végezni ezt az operációt. Ha tisztán a tudományra s mai modern technikai vívmányokkal való szolgálása vezette Doyent a kinematográf belevonására, akkor még menthető, de ha Barnumot szolgálta s a kinematogramot az ő muzcumában mutogatják majd jó pénzért, akkor méltán háborodhatott fel *Laurent* a tudomány lealacsonyításán. Az esetet egyébként a párisi *viclapok* is felhasználták sokféleképpen és elég hatásos volt az a torznap, amelyen a fotografusok egész ütegei, messzelátós harctéri tudósítók és tevékenül üldökváncsi angolok jelenlétében történnik meg az operáció. Szóval, a tudósokat is érheti sok mindenféle váratlan kellemetlenség. Doyennel, aki merész beavatkozással legalább *Radica* életét mentette meg, még csinyján bannak. *Pasteur* például külön megfizetésért érte. Ot irigy orvosok majdnem becsukatták, mikor az első beoltásait végezte. Az elnök kegyelme mentette meg a fogságtól.

— **Öngyilkos kereskedő.** Ma reggel a Központi szálloda negyedik emeletének egyik szobájában az egy besztezeri kereskedő föbelötte magát és azonnal meghalt. A bejelentőlapra *Mayer* Józsefnek írta magát. Levelet hagyott hátra, amelyben azt mondja, hogy gyógyíthatatlan idegjaiban kergette a halálba. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. Az öngyilkosnak, akinek a személyazonosságát nem tudták megállapítani, a személyleírása a következő: termete közép, jót táplált, haja, szemöldöke fekete, bajusza, szakála őszes fekete, rövidlátó. Fekete lakkcipőt, sűrűre jaquet öltönyt és sötétkék téli kabátot viselt.

— **Életuntak.** *András* Juliánna 18 éves cseléd a Hernád-utca 8-ik számú ház harmadik emeletéről az udvarra ugrott. Életveszélyes sérülésekkel a Rókusba vitték. — *Ozveggy* *Bönsner* Sebestyenné, született *Bakos* Teréz 63 éves cseléd a Régioposta-utca 6. szám alatti lakásának második emeletéről leugrott. Nyomban meghalt. Holttestét az orvostani intézetbe vitték. — *Laci* *Károly* 21 éves cseléd Luja-utca 16. szám alatti lakásán gyulaoidatot ivott. A mentők a dologkórházba vitték.

— **Elfogott gyilkosok.** *Tolesván Peremcski* *András* és *Szalanci* *János* napszalamos vadállati kegyetlenséggel meggyilkolták *Iván* *András* iparossegédet és őráját és pár forintját elrabolták. A rablógyilkosokat elfogták.

— **Az osztályorsorsjáték húzása.** Az osztályorsorsjáték mai húzásán százezer koronát nyert 43185, harmincezer koronát 82804, huszezer koronát 58791, tízezer koronát 56068 44558, ötezer koronát 51880 4010, kétezer koronát 96923 91608, ezer koronát 92858 80574 63063 74960 54244, ötszáz koronát 92753 67636 63609 11295 13090 20470 74784 94587 96584 75405 54312 87965 53757 85499 60091 9789 23644 87924 82335 15836 32919 50665 21485 36376 43834 43889 2208 54552 95021 68785 80901 70960 67505.

Az osztályorsorsjáték tegnap végében V. osztály húzásán a 43185 számú sorsjegyet az első főnyereménynek 100.000 koronával sorsoltották ki. Ezen sorsjegyet négy negyedes részben Nyulási Béla sorsjegyzetében Kassa, Fő-utca 12. lett eladva.

(x) **Fratelli Deisinger** küld Finnéből 4/4 kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolva.

(x) **Gebauer Károly** es. és kir. szabad. első hazai ércokoporsó- és gyászokosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

Az erényes Edvárd.

— Az ismert ó-angol ballada nyomán. —

Edvárd angol király nagyon fölháborodott a pikantériákon, amelyeket a modern színpad nyújt és így szűrt környezetéhez: Vissza kell térnünk az erény útjára. (Londoni hír.)

— Szemed könyvtől miért csepeg, Edvárd, Edvárd?

Oly bús mért vagy magad? Oh!

— Egy operettnél voltam én,

Igen, igen,

Egy operettnél voltam én,

Azért kell most zokognom. Oh!

Meg nem rikát az operett, Edvárd! Edvárd!

Meg nem rékat az operett,

Szívedben más a baj. Oh!

— Ledér, írvol az operett,

Igen, igen,

Ledér, írvol az operett,

Es meztelen a ballet. Oh!

— Van más ballet s ez vén volt szegény

Edvárd Edvárd!

Van más ballet, s ez vén volt szegény,

Más bú nyom szívedben. Oh!

— Az emberek megromlanak,

Igen, igen,

Az emberek megromlanak,

Es vége a morának. Oh!

— De mit beszélsz, de mit beszélsz,

Edvárd, Edvárd?

De mit beszélsz, de mit beszélsz,

Gondolj csak Oteróra! Oh!

— Hajóra kelek, elutazom,

Igen, igen,

Hajóra kelek, elutazom,

Es megyek Oteróhoz. Oh!

— Nem áll, hogy a morál kibál, Edvárd, Edvárd!

Nem áll, hogy a morál kihal,

Hanem te vénülisz már el. Oh!

— Ah tévedés, nem vénülök,

Igen, igen,

Ah tévedés, nem vénülök,

Tanúm Otero erre. Oh!

— S ha ő se lenne már tanúd.

Edvárd, Edvárd?

S ha ő se lenne már tanúd,

Majd akkor mit mondasz te. Oh!

— Askor Otero a hibás,

Igen, igen,

Akkor Otero a hibás,

Mert léha és trivól lett. Oh!

(G-ly)

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Filharmonia.** Ma este rendezte a *Filharmoniai Társaság* utolsó hangversenyét ebben a szezonban és ez alkalomból ismét meg kell emlékeznünk azokról a kiváló érdemekről, amelyeket az előkelő művésztiszt a főváros zenélete körül szerzett. — A mai műsor első száma *Mozart*: d-dur szimfoniája (45.) volt, ez a bájjal és költészettel telki kompozíció, amelynek előadásában filharmonikusaink remekeltek. — Megsonkított alakban, illetőleg körülbelül egy negyedére redukálva került előadásra *Glazounov*: *Keleti Sütje*, egy kitűnően instrumentált, hangulatos, exotikus zamatu lírai festmény; ugy végjük azonban, hogy az ilyen megosonkítás egyaránt méltatlan a szerzőhöz és az előadó művészekhez. — Gyönyörűséggel hallgattuk *Bach*: (f-dur) brandenburgi koncertjét, amelyben kíséret mellett ugyszólván hangszeresek a szóló hegedű (*Grünfeld*), oboa (*Knyswyk*), furvola (*Burose*) és trombita (*Böhme*). — Az est egyik szőlistája *Benidner* *Nándor*, a jeles fiatal zongoravirtuoz volt, aki művészi komolyságról és ambíciójáról tett tanúságot, amikor választása *Beethoven* es-dur hangversenyére esett. *Beethoven* leszűrt költészele nem a forrongó ifjúság számára való és a mes-

megbízták az előkészítő-bizottságot egy ilyen alkalmas egyéniséggel a kismelésével. A kiállítás magyar csoportja terveinek a bemutatására került a sor. Ezt a külső keretet is megjelölnék találtak a kiállítók és méltónak a többi nemzet csoportjainak berendezéséhez, bár a külföld nem kimélt költséget abban, hogy Turinban minél lényesebb mezbem jelenjen meg. Mindezekért a óltudatos előkészítőket a kiállítók köszönettel szavaztak az előkészítő-bizottságnak. A turini nemzetközi kiállítás mulhatatlanul április hónap 26-án nyílik meg. A kiállításra szánt magyar munkák ennél fogva legkésőbb március 26-ig kilendők be az iparművészeti társulathoz, az iparművészeti múzeum Üllői-uti palotájában lévő helyiségekbe, ahonnan a társulat a tárgyakat gondosan zárt vagonokba helyezve, Turinba küldi. A kiállítási tárgyakat a déli vasút ötven százalékos szállítási kedvezményben részesíti.

□ Feloivasás. Az iparművészeti muzeumban e hó hetedikén, pénteken délután öt órakor dr. Szerecsényi Miklós tart feloivasást *A művészi munka életviteléről a múltban és a jelenben* címen.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Letartóztatott panaszos. Néhány év előtt komoly pénzzavarban volt dr. Dobrin Tivadar budapesti ügyvéd s mivel nem tudott a baján másképpen segíteni, uszorosokhoz fordult kölcsönért. Ekkor ismerkedett meg Heisler Lipótt ügynekkel, aki vállalkozott rá, hogy ötezer forintot szerez neki, de csak úgy, ha valamely tisztességes üzlet közbe rejtheti az uszort. Volt Heislernek valami értéketlen szabadalma, azt harmincezer forintért elajánlotta a megszorult ügyvédnek s kötelezte magát arra, hogy a vételár fejében fizetendő váltóösszegből ötezer forintot készpénzben visszafizet neki. Dobrin megvette a szabadalmat, átadta az ügyneknek a váltókat, de pénzt nem kapott egy fillért sem. Az ügynök pedig a felesége nevére forgatta a váltókat s Dubrint beperelte. Ez körülbelül három esztendővel eze őtt történt. Dr. Dobrin azóta teljesen önkrement, s Bécsbe költözött. Itthagya hiteltelést s egy kellemetlen büntetőpört, melyet Kern Géza, barátja indított ellene váltóhamisításért. Egy ötezerforintos váltóról van szó, melyet dr. Dobrin állítólag a Kern nevére hamisított. A vizsgálat megndult, de Dobrin akkor már állépte volt a hátrát s az idéző végzés, melyet a vizsgálóbíró küldött neki, azzal az értesítéssel ment vissza, hogy a vádlót ismeretlen helyre költözött. A törvényszék ennek következtében kiadta Dobrin ellen a közöszoiveletet. Dr. Dobrin tegnap Budapestre érkezett, hogy leszámoljon Heisler Lipóttal, akit a büntetőtörvényszék az ő panaszára csalásért vád alá helyezett s akinek ma kellett volna törvényi állania az ítélőtanács előtt. A törvényszék azonban, alighanem az élelem ügynök révén, megtudta, hogy dr. Dobrin Budapesten van s a rég közölt embert tegnap este leartóztatta. A mára kiűzött tárgyalás tehát eme közbejött akadály miatt elmaradt. Dobrin védője, dr. Szendrői Ignác ugyanis azt jelentette a tanácsnak, hogy ügyfele a vártalan baleset következtében olyan izgatott állapotban van, hogy képtelen a tárgyaláson megjelenni. Dr. Perényi vizsgálóbírónál dr. Dobrin azt vallotta ma, hogy a váltót magától Kern Gézától kapta.

Az asszony és kocsisa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 5.

A tárgyalás ma, harmadik napján, ismét az energikus kezű, világos látású Rónay Kamil vezette a tárgyalást. Semmi nyoma a tegnapi ernyedtségnek, a tárgyalás nyugodt mederben folyik. Az elnök kérdései erősen kidomborítják a szociológiai háttér, megösmérjük azt az erkölcsi világot, melyben ez a büntény fogantatott. Ma a védelem is teljes mértékben hozzá jutott jussaihoz. Az elnök erősen megvédelmezte dr. Lugmayert, kit Schiessl Antal tiszteletreméltó intencióból, de teljesen alaptalanul meggyanusít azzal, hogy a tanukat kifogásolta. A védőnek, mondotta az elnök, nemcsak joga, de kötelessége volt, hogy magát informálja a hely színén és kérdéseket intézzen egyesekhez a büntényre vonatkozólag.

A vádlottak közül Schiessl né a komor hangulatba mélyed, többnyire sirt, s általában alig figyelt a körülötte történetekre. Silányabb fajtájú lelkijereje teljesen kimerülnek látszott. Engler is buta közömbösséggel meredt maga elé.

A tárgyalásról a következő tudósítást adjuk: A tárgyalás elején Schiessl Antal vasúti tisztviselő a meggyilkolt fia izgatott hangon előadja, hogy Horváth tanu, aki tegnap magát Pomáz mindentudójának mondta, je tünően a terhelt javára vallott, azért vallott így, mert a védőügyvédnek, dr. Lugmayernak a nagybátyja s szeretné, ha a rokona első debjije az esküdtészek előtt jól sikerülne. Ezért ő és maga Lugmayer védő is tanuknál írták némelyiknél élnapokat töltött, informálta őket (Mozgás).
Az elnök: Kik azok a tanuk?
Schiessl Antal: Engler János, özvegy Szolárikné, Engler Ignác, Zvek Ferencné.
Az elnök egyenkint kihívja a megnevezett tanukat, akik mind azt vallják, hogy Horváth is, Lugmayer ügyvéd is járt náluk, tudakozták, informá-

ciót szereztek be, de egy szóval se mondták, hogy miképpen vagy mit vallanak.

Az elnök: A törvényszék helyt adott Schiessl Antal kérésének, újra kihallgatták, de semmi szín alatt meg nem engedhetem, hogy itt egy tisztességes embert, a védőt uralt meggyanusítsa. Ezt meg nem engedem. Ujjon le!

Dr. Szikszay Sándor törvényszéki orvos előadja, hogy Schiessl boncolását ő teljesítette dr. Alhódi Antal körvrossal. A halott nyakán a fojtogatásnak kétségtelen nyomait: az ujjaknak megfelelő véralátútsókat találtak, azonkívül konstataáltak, hogy fulladás volt a halál oka, melyet részint a fojtogatás részben a vízbe fulladás idézett elő oly módon, hogy a fojtogatás következtében Schiessl tetszalott lett és azután a kutba dobatva, ott végképpen megfullad.

Lényegileg ugyanézt mondja dr. Alföldi Antal pomázi körvross, ki szintén részt vett Schiessl Márton holttetésének boncolásában.

A délutáni tárgyalás elején dr. Andránszky Jenő törvényszéki orvos mint elmesakértő, előadta, hogy Schiessl né hiszterikus természetű asszony, aki mint ilyen legkönnyebb minden külső behatásra. De ez a hisztéria távol áll attól, hogy elmezavar lenne vagy öntudatlansággal járna. Az esküdték felvilágosítására példának okáért felhozta azt, hogy, mint közudomású dolog, van egy súlyos formája az elmebetegségnek, a nagyzási hőbort, amikor a beteg magát Istennek, királynak, felsőbb lénynek tartja, igazán elmebajos és szabadakarata nincsen, viszont vannak közöttünk sokan, akikről mondjuk, tudjuk, hogy nagyoznak, magukat tökéleteseknek tartják, önhittek a nélkül, hogy azért elmebetegek volnaak. — A Schiessl né hisztériája is ugy itelendő meg a hisztériás elmezavarral szemben, mint ez a nagyzása nagyzási tövezsmekkel járó elmebetegséggel szemben. Ez a hisztéria, amely könnyebb elhatározásra bírhatta a vádlottat, a bíróság által esetleg figyelembe vehető, de Schiessl né akarataknak szabad elhatározási képességét nem akadályozza.

Dr. Lugmayer védő több kérdést intéz a szakértő orvoshoz.

— Mondja meg kérem, hogy hisztéria miben nyilvánul különösen Schiessl nénél. Nincs-e az ő viszonyában is szerepe a hisztériának?

Dr. Andránszky: Említettem, hogy könnyebben határozta el magát valamire, mint más. Egyéb belolyással nincsen. A gyenge jellemű férfira rámondjuk, hogy neurasténias, a neveletlen gyerekre, hogy ideges, a kikapós, kiesapongó asszonyra, hogy hisztérikus.

Dr. Németh Ödön törvényszéki orvos három hónap vizsgáta Schiessl né elmebeli állapotát s nála a hisztéria tüneteit észlelte. Veleménye szerint elsőrendű vád ott sem jelenleg nem szenedes s a büncelemekny idejében sem szenedett elmezavarban vagy öntudatlanságban, azonban hisztériájánál, ideges ingerlékenységénél fogva a vágyakkal, szenvedéyekkel, ösztönökkel szemben csekélyebb erkölcsi ellenálló képességgel bír, mint a teljesen normális idegrendszerű egyén s ez az állapota higgadt megfontolási képességet csökkentette s a büntettr való elhatározását megkönnyítette a nélkül, hogy akarataknak szabad elhatározási képességet kizárta volna.

A perbeszédekre és a verdikhozatalra ma sem került a sor. Az esküdtbírósg ugyanis a kérdések szövegezésével nem tudott hamarosan elkészülni, s nem akarta a különben is fáradt esküdtéket hajnalig ott tartani. A felteendő kérdések megszövegezését nemcsak a perrendtartás intézkedései komplikálták ebben az esetben, de az is, hogy az ügyész Schiessl néra vonatkozólag megváltoztatta a vádat. A vádiratban felbujtással és bünsegédkezéssel volt vádolva, most pedig tetelenség miatt is vádat emelt ellene. Ez tehát súlyosbítása a vádnak, mely a perrend szerint jogot ad a vádlottnak a tárgyalás elhalsztását kérni. A további komplikáció az, hogy a szakértők olyan nyilatkozatokat tettek Schiessl né elmeállapotára, mely az előre megfontoltságot teljesen kizárja s így az esküdtbírósg ehhez képest kívánta a kérdések megszövegezését alkalmazni.

A perbeszédekre holnap délelőtt kerül a sor.

Nyiltér.

Az új magyar szabadalom szerint készülő, hazai gyártmányu

„DURABLE“ gázizzótetek, (harisnyák), melyek lényegre és tartósságra hasonlíthatatlanul nagyobb az eddigi gyártmányokénál, igen olcsón kaphatók. **Úgy és stótküldési fötelep: VII., Kazinczy-utca 53. Telefon: 10-76**

A harisnyák lényegrejelő meggyőződtetni a VI., Teréz-körút 24. sz. „EDISON“ kávéházban, mely ezon izlésestokai van világitva.

Figyelemzteljük a t. c.

CIGARETTAZÓKAT

hogy a közkedveltségnek örövendő szabadalmazott

„CLUB“

szivarkapapírnak utánzati vannak forgalomban. A valódiaknak födölájpain a következő

FRANCIA szöveg van.

Pajdalmas, kinos és kellemetlen, ha teste bárhol viszket vagy sörörös vagy bőrkéteseg vagy kipállott és kibeszedett. Mindezen bajok teljes megszűntetésére elég egy tégely **Erényi-féle „Ichtio-Salicyl“-t** venni.
Ára 3 korona utasítással. Székküldi: Erényi Gyógyszerész, Szabadalás. Főraktár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógytár, Váci-körút 17.

Munkatársakat keresünk

s alkalmat nyujtunk tisztességes, ambiciózus és erélyes fiatal embereknek, hogy maguknak állandó és jövedelmező poziciót teremtsenek.

„NEW-YORK“

életbiztosító-társaság

több mint 600.000

— kötvény-tulajdonost számlál, —

kik több mint

6738 millió kor. biztosítottak.

A magyar társadalom legjobb rétegeiből körülbelül

5000 ember

váltott „New-York“-kötvényt

60 millió korona összegben.

Biztosítási módozataink a legelőnyösebbek!

Kötvényfeltételeink a legliberálisabbak!

Magyarországi képviselőség:

Budapest, „New-York“-palota.

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos,

rendel neml betegségek ellen

délutól 9-9-ig, este 6-8-ig.

Budapest, Erzsébet-körút 12. főlemelet.

(Az e rovat alatt közzételtek sem tartalmért, sem alakjért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

A cukorkonferencia.

Brüsszel, március 5. A cukorkonferencia, melynek zárülését először holnap délelőtre tervezték, délután 4/6 órakor egybegyűlt. Több megbízott megjegyzései után, melyek a konvenció bizonyos záradékainak értelmezésére vonatkoztak, Khevenhüller-Metsch osztrák-magyar követ szólalt fel s utalt a konferencia sikereire. De Smet de Nayer elnök köszönetet mondott a megtisztelő szavakért és kijelentette, hogy a létrejött konvenció a nemzetgazdasági tudomány legracionálisabb elvein alapuló nemzetközi szolidaritás műve. Miután gróf Khevenhüllernek is köszönetet mondtak, a megbízottak este 8 órakor aláírták a konvenciót, mely a mai napról van keltező.

Brüsszel, március 5. A zárőgyózkönyv aláírásának elhalsztását az okozta, hogy Németország képviselője kifogást tett ama határozat ellen, amely szerint a ratifikálási szerződést valamennyi kormány 1903. február 1-én tartozik életbeléptetni. Ezzel a határidővel szemben a német delegátus azt inditványozta, hogy a terminus 1902. november 1-e legyen! A konferencia ezt az inditványt elvetette és a német kormány képviselője ennek következtében Berlinbe utazott, hogy gróf Bülowval tanácskozzék. Még mára visszavárják a német delegátust, akinek inditványja a cukorkonferenciára nézve nem jelentőségű.

Bécs, március 5. A Slavische Correspondenz jelent: Az ifjuosehek, a konzervatív nagybirtokosság és a cseh agráriusok parlamenti bizottságainak közös értekezletén Bernatshy pénzügyminiszteri tanácsos a eukoripart és a mezőgazdaság védelmére teendő intézkedésekről beszélt a brüsszeli konvenció életbeléptéséig terjedő átmeneti időre és az életbeléptést követő

időre vonatkozólag. A fejtegetéseket általános helyesléssel fogadták. Beható vita után elhatározták, hogy a miniszterelnökhöz és a pénzügyminiszterhez küldöttséget menesztlenek és telkérlik őket, hassanak oda, hogy az átmeneti idő viszonyaira alként számoljanak, hogy az egész gazdasági életet tenyegető katasztrófa elkerültesse és hogy hiyanak össek anketét a cukoripar, a mezőgazdaság és a cukorkereskedelem érdekelteit körből. Állandó bizottságot választottak, melynek feladata lesz, hogy a cukoriparra és a mezőgazdaságra vonatkozó összes kérdésekben megfelelő indítványokat terjesztzenek az illető pártklubok elé.

Bécs, március 5. A képviselőházban ma Csehország, Morvaország és Szilázia répatermelő vidékeinek képviselői értekezletet tartottak melyen *Bernatsky* udvari tanácsos felvilágosításokat adott a dolgok jelenlegi állásáról, mire éreke volt a keletkezett, melynek folyamán minden oldalról hangoztatták a répatermelők érdekei energikus megővésének fontosságát.

A pápa a párisi plébánosokhoz.

Róma, március 5. A pápa ma délelőtt számos francia barátoktól fogadták, köztük *Richard Coullie*, *Longenieux* és *Mathieu* bírnokokat, továbbá öt püspököt és a párisi plébánosokat. *Richard* bírnok feliratot olvasott fel, melyre ő szentsége meghagyásából Bisletti főkamaraás válaszolt. Azután *Richard* bírnok bemutatja a plébánosokat, akikhez a pápa élénken a következő szavakat intézte: Az összes itt jelenlévő párisi plébánosok egyszer az apostoli áldást fogják osztani hűveikre. Midőn ezt megteszik, szóljanak egy szót az egyetértés és egység érdekében, hívják fel hűveiket, hogy az összes katolikusok egyek legyenek, hogy *Franciaországot felszabadítsák*. Munkálkodjatok, hogy lerázzátok a szabadkőművesség igejét. A pápa áldásának és a plébánosok szavának sikerülni fog ezt elérni, a mi szívünk leghőbb óha a.

A német vámtarifa.

Berlin, március 5. A birodalomgyűlés vámtarifavámja a 10. tételt, amely szerint a csiszolatlan rizs vámjára 4 márká, változatlanul elfogadta. A 161. tételt, amely a csiszolt rizs vámját 6 márkában kívánta megállapítani, 12 szavazattal 11 ellenében 4 márkára szállította le a bizottság. A 15. tételt, amely szerint a lenmag és kendermag vámjára 0,75 márká és a 164. tételt, amely szerint a lenmagolaj vámjára 4 márká, változatlanul elfogadták. A bizottság ülésén az előző bejelentette, hogy a birodalomgyűlés elnöke megtagadta a záróindítványok kérdésének a plénum elé terjesztését. A bizottság elhatározta, hogy abban állapodik meg, hogy a házszabályokra vonatkozó megjegyzéseknek és az indítványozók felszólalásainak mindig a záróindítványok fölött való szavazás előtt van helye. *Posadowski* miniszter egyetértésre intette a bizottság tagjait és azt ajánlotta hogy óvakodjanak a további buzavonástól. A tanácskozást holnap folytatják.

Berlin, március 5. A vámtarifa-bizottságban ma is órák hosszat folyt az igazgató vitakozás a házszabályok alkalmazása felett s a szociálisták ékelen lár-matól csaptak, mert az elnök nem engedte meg *Stadthagennek*, hogy a házszabályokhoz szóljon. A botrány olyan nagy lett, hogy a miniszterek és a kormány képviselői, akik eddigelé nyugodtan nézték az időecserélést, ma úgy látszik megállapodás szerint *Möller* kivételével valamennyien elhagyták a termet. A házszabályok alkalmazása tekintetében gróf *Ballestrem* birodalomgyűlési elnököt kérték fel békebíróul, de az elnök elhárította magától ezt a szerepet, később a miniszterek visszatértek a terembe és *Posadowski* békére intette a bizottságot s fig. elmozdította a vita elnyújtásának káros következményeire.

A dán nyugatindiai szigetek eladása.

Kopenhága, március 5. A folkethingben a miniszterelnök javaslatot nyújtott be a dán nyugatindiai szigetek eladása tárgyában *Dánia és az Egyesült-Államok* között létrejött szerződés jóváhagyása dolgában.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 5. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A buza kedvező irányzata ma hanyatlásnak indult. New-York csekély javulást jelelt, Budapest azonban az enyhe időjárás következtében gyenge magatartást avizált s erre itt ismét realizációs kedv állott be, a mihez hozzájárult az is, hogy a mai 1000 méteremzásványi csekély felmondás könnyen talált elhelyezést. Buza 10 f. vesztett, egyebekben jelentéktelen üzlet mellett az árak tartottak, különösen tengeri, amely oiké 2 fillérral javult, ellenben rozs és zab 2 fillérral hanyatlott.

Kötettek: buza tavaszra 9,38—9,30, május—júniusra 9,40—9,34—9,35, rozs tavaszra 7,61—7,65, május—júniusra 7,60—7,63, zab tavaszra 7,87, tengeri május—júniusra 5,52—5,53.

Jegyezték: zab május—júniusra 7,92—7,94,

repe augusztus—szeptemberre 12,85—13.—. Zárlatok maradtak: buza tavaszra 9,24—9,25, május—júniusra 9,30—9,31, zab tavaszra 7,79, tengeri május—júniusra 5,51, rozs tavaszra 7,62—7,64.

New-York, március 5. (Terményárfák.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9.— (9.—), márciusra 8,98. (8,82). Júnusra 8,84 (8,70). New-Orleansban helyben —. (8,7^{1/2}). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7,20 (7,20). Stand white Philadelphában 7,15 (7,15). Refined in Cases 8,30 (8,30). Credit Balances at Oil City 1,15 (1,15). — Zsír: Western steam 9,00 (9,70). Rohe és Brothers 9,75 (9,85). — Tengeri irányzata: tartott. — Májusra 67.— (66,7^{1/2}). Júliusra 66.— (66.—). — Szept-re 64,9^{1/2} (64,9^{1/2}). Buza irányzata tartott. — Piros ószi helyben 85,9^{1/2} (86,1^{1/2}). Márciusra 82,7^{1/2} (81,7^{1/2}). Májusra 82,4^{1/2} (82.—). Júliusra 82,1^{1/2} (81,7^{1/2}). Szept-re 81,4^{1/2} (80,9^{1/2}). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1,4^{1/2} (1,4^{1/2}). — Kávés: Iair Rio 7. sz. 5,7^{1/2} (5,9^{1/2}). Márciusra 5,40 (5,25). Júnusra 5,70 (5,55). — Liszt: Spring Wheat clears 2,85 (2,85). — Cukor: 3,1^{1/2} (3,1^{1/2}). — On: —. (25,65). — Réz: 12,4^{1/2}—12,1^{1/2} (12,4^{1/2}—12,1^{1/2}). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 5. (Terményárfák.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. — Májusra 76,9^{1/2} (76,9^{1/2}). Júliusra 76,9^{1/2} (76,9^{1/2}). — Tengeri irányzata tartott. — Májusra 61,7^{1/2} (61,7^{1/2}). — Zsír: Márciusra 9,12 (9,20). — Májusra 9,27 (9,25). — Szalonna short clear 8,60 (8,60). — Sertéshús: Májusra 14,90 (15,10). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Törzs-előzető. Ne vegye nagyon lelkére, hogy az a fiatal ember két hét óta hidegnek látszik s nem olyan kedveskedő, mint azelőtt. Az igazán szerelmes emberek mindig hajlandók azt hinni, hogy a másik nem csügg rajta egész lelkével, hogy beszéde, érzése csak tettetés. Ezért néha ő maga is tettetővé lesz s így válik a szerelem egy édesbus játékká! Teljes és tökéletes őszinteség, ez legyen az igazi szerelem első alaptétele. Minden titkolózás, minden rejegetőzés megbosszulja magát és nincs fájdalommasab azoknál a könnyeknél, amelyek magányunkban ejtünk. Talán csak egy ilyen játék a maguk elhidegtülése is, az az állítólagos *nembánomság* s meglátja, utána annál vehemensebben lobog fel a régi láng. De jó lesz annak a fiatal embernek is tudni adni, hogy az ilyen játék nem illik a multhoz. Ha rá tudta beszélni, hogy első vőlegényét hagyja el miatta s legyen majdan az ő felesége, bizonyára nem akart csak kalandba bocsátkozni, mert ha igen, akkor nem találunk illő nevet annak az urnak a számára. De higgyük, hogy az úgy nem ilyen szomorú, hogy a félreértés, a tévedés köcsönös megmagyarázása után viszonyuk újra a régi lesz.

B. N. I. Nincs reá törvény, az a helyi forgalom viszonyától függ. 3. Erre sincs törvény. Szokásban van a vidéken, hogy abban az utcában, a hol a nagytörsde van, kistörsde engedély nem adnak, de ezt is csak igen ritkán tartják be. Ha a helyi forgalom megköveteli, adnak ilyen helyen is kistörsde-engedélyt. 3. Ha már két fórum elutasította, nem tehet panaszt. Ujra folyamodnia azonban joga van. 4. Nem tanácsosok, mert úgy sem ér vele semmi. A miniszter ugyanattól a pénzügyigazgatóságtól kérné be a jelentést, mely Önt elutasította. 5. Be kell jelenteni a város vagy a megye első közigazgatási hatóságánál (polgármester, alispán), megjelenője a lap címet, megjelenési helyét, a felelős szerkesztőt és kiadót, lakásaiakkal együtt s a nyomdát. A hol a lap nyomtatva lesz. Ha politikával is akar foglalkozni, úgy napilapnál 21 000 korona, hetilapnál 10 500 korona teendő le biztosíték gyanánt, 6. Négy oldal 60, nyolc oldal 120 korona.

19254. sz. Iszák. I. A budapesti cím- és lakjegyzékben nincs meg a lakása. De megtudhatja a budapesti rendőrség bejelentő hivatalában (V., Zrinyi-utca 2.) Az értesített kéré levele 30 filléres bélyeg ragasztandó s azonkívül 30 fillér mellekendő az értesítésért. 2. A kereskedelmi tárcá letárgyalása után. 3. A kereskedelmi miniszterium igen élénken foglalkozik a dologgal. 4. Körülbelül egy hónap múlva kerül sorra.

F. H. Budapest. Kérdésére már választunk, ha legutóbbi lapjainkban utána néz, meg is fogja találni. **Régi előzető.** Látogató ruha a tekete szalonkabát vagy Ferenc József kabát.

W. J. Hőgyész. 1. Hagyatéki tárgyalásig az özevgy rendelkezik vele. 2. A lakáshoz joga van. 3. Igen, érvényes. 4. Ami lellározza nincs, azt eladhatja. 5. Ha bizonyítékaik vannak, indítsanak ellene bünyvádi pört.

Intéző. Másodszor üzenjük meg, hogy várja be türellemmel az elintézését. Ha idejében beadja a kérvényét, nincs oka attól tartania, hogy nem fogják elintézeni.

M. J. Tállya. 1. Bun Samu: Egyszerű és kettős könyvvitel című könyvet bármely könyvkereskedésben megkaphatja. 4 korona az ára. 2. A budapesti egyetemen külön e célra kiküldött vizsgálóbizottság előtt. 3. A tandíj egy félre 60 korona, az egész tanulmányon tehát 120 korona.

Berlin. 1. Glück-Somogyi: Gyakorlati angol nyelvtan. Ára 160 korona. Minden könyvkereskedésben megkaphatja. Egy év alatt megtanulhatja, ha szorgalmasan folytatja a grammatikát és írás, olvasási és társalgási gyakorlatokat végez. 2. Bizonfy V. Angol-magyar és magyar-angol szó-tár, 11-20 korona. 3. Ballagi Mór: Német-magyar és magyar-német szótár. Van többféle kiadás 4, 12 és 32 koronáért. 4. A tavaszi és nyári időszak. 5. Két hét. 6. Magyar nyelven a kérdezett utazási könyvek nem kaphatók. 7. Tíz korona. 8. Igen, mind a két nyelvvél bejárhatja.

T. J. Pápa. Már a múlt héten megüzentük, hogy azokat a mintarajzokat a Nemzetközi ipari könyvkereskedésben (VIII. József-körút 15.) megkaphatja. Sorsjeggyét nem huzták ki.

Hu. kérdés. 1. Nem illik. 2. Vannak eljárások, amelyekkel a hajhullást meg lehet akadályozni. Tudni kell azonban az illető korát, mióta hull a haja, korpázik-e a fejbőre, zsíros-e a fejbőre, vékonyodik-e utóbbi időben a haja stb. Vértisztítószer nem használ. Tanácsos szakorvoshoz menni. Dr. Weyner Emil (V. Földút-utca 8. sz.) foglalkozik vele. 3. Keressen fel egy idegsepcialistát, dr. Korányi Sándor orvost (VIII. József-utca 11. sz.).

Sz. E. Török-Sat-Miklós. Nem ajánljuk, hogy megvegye, mert az csak reklám, gyakorlatilag semmiféle haszna sincs.

E. A. Brassó. Mint egyszerű tartalékos tizedes vonul be, önkéntesi jelvény nélkül.

P. I. Popeny. Igen megbüntetik, ha a főszóráson nem jelenik meg illetőleg elmaradását kellően igazolni nem tudja. Az igazolás legelőszérűbben katonai orvosi bizonyítvánnyal történhetik.

H. S. Nem kell félnie a pórtól, mert a gőzmalomtulajdonos odaszállíthatja, s annak adhatja el a lisztjét, akinek akarja.

T. J. Mármoros-Sziget. Már visszavonult, s most Ujpesten lakik.

800. Nem köteles azon a napon hivatalos órát tartani.

B. S. Szatmár. Csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével használható.

E. I. P. Négy középszkolai végzettség és a postamesteri szakvizsga letétele szükséges s azonkívül a posta forgalmának megfelelő kaució letétele szükséges.

Riza. Eger. El kell végeznie az óvónői tanfolyamot és képesítő vizsgát kell tennie.

Vasutas. Az egészen a sorozóbizottságtól függ. Önkéntesi jogáról le ne mondjon, mert ha esetleg alkalmasnak találják a tényleges szolgálata s nem oszthatk be a póttartalékba, három évig kellene szolgálnia.

Prága. 1. Abafi: A szabadkőművesség története. 2. Singer és Wolinerné (VI. Andrassy-ut 10.) megkaphatja.

N. D. Sziveskedjék a levelet megreklamálni, mert mi nem tudunk róla.

R. F. Tolna. Meltőzassék eziránt vagy az illető kórház igazgatóságához vagy Budapest főváros tanácsához fordulni.

P. Gizella. Arad. A vármegyei kir. tanfelügyelő-ség fölterjesztésére, a vallás és közoktatásügyi miniszter engedélyével, becsatolhatják.

Egy régi előzető. A fölvetél feltételei: legalább 16 éves kor, erős testalkat, kifogástalan erkölcsi élet és négy elemi iskola. Folyamodni a földmivelésügyi miniszterhez kell. A folyamodványra 1 koronás, a mellékletekre 30 filléres bélyeg ragasztandó.

Sch. R. Kabele. Nem kapnak kedvezményt.

G. N. (Az arckép.) Köszönettel.

Napirend.

Napló. Csütörtök, március 6. — Római katolikus: Költés s. — Protestáns: Fridolin. — Görög-ország: (február 21.) Timót. — Zsidó: Adar 27. — Nap két: 6 óra 16 percek. — Nyugskó 5 óra 35 percek. — Hold két: 3 óra 53 percek éjjel. — Nyugskó: 1 óra 58 percek délután.

A miniszterelnök és belfügyminiszter fogad 4 óra. A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A közoktatásügyi miniszter fogad délután 12 órakor. Az igazgatásügyi miniszter fogad délután 1 órakor. A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor. Az országgyűlési jegyző fogad délután 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettörténeti nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi társai 1 korona belépődíjjal meglehetnek.

Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiában zárva.

Teknológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. **Mezőgazdasági Múzeum** (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—1 óráig, Belépődíj nincsen.

Az Erzsébet-emlék pályamunkák kiállítása a városigeti Műcsarnokban délelőtt 9-től 4 óra u. 4-g. Belépődíj nincsen.

Zichy-kiállítás a Nemzeti Szalonban (Ferenciek-ter 9.) d. e. 9 órától este 9-g. Belépődíj 1 korona.

Festő-kiállítás a városigeti Műcsarnokban délelőtt 9-től este 7 óráig, 1 korona belépődíj mellett.

Fényképekkiállítás a Király-Bazárban (Ferenciek-ter 4. szám.) d. e. 10-től este 8-g. Belépődíj 1 korona.

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-g. és délután 3—8-g.

Iparművészeti Múzeum délelőtt 9 órától d. u. 1-g.

Állatkerti a Városgyűjtemény nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés ágirásait is eszközöket) a városigeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

IRTA: JÓKAI MÓR.

(2)

III. Az archangeli csodatevő szentkép.

A csatától néhány ágyulóvénnyire volt a püspöki nyaraló. Hatalmas kastély ötven szobával, toronnyal a közepén. A tornyot kettős kereszt díszíti. A főpap orosz hitvallású; de a hívei magyarok: ő maga is derék hazafi. A szabadságharc megindulásakor minden ezüst, arany ényvét a kastélynak ajándékozta. Most is ott maradt a kastélyban s végvárta az ütközetet. Maga intézkedett a vendégei elfogadására. Azok közül többen inkább felderre lesz szüksége, mint szálcásra, bébillerre.

A kastély kápolnájában van az archangeli csodatevő szentkép: az istenanya, fején koronával, ölében a keresztből levett fiával. A legenda azt tanítja, hogy mikor a hét térről átszurt szívű szüzanyának szeméből egy csepp könny kiesdől s az ráhull szívtől szakadt fiának halálos sebére, az egyszerre föléled halottaiból és életre támad.

Ezért a csodatevő könnyeseppért imádkozik naprossant egy kétségbeesett nő. A főpap hajdon huga, a szép Natália.

Az ő völgyébe volt az a déleceg huszárhadnagy, Lippay Tihamér. A szép hajdon azért imádkozik, hogy ne csak „volt”, hanem „lesz”.

Még égett az arcán völgyéynek becsúcsokja, amit akkor váltott, mikor az a csatába elindult. Amíg láthatta a távozót ablakából, folyvást integetett utána, aztán átrohant a kápolnába, térdreborult az oltárkép előtt, úgy könyörgött az istenanyának, hogy védje meg a szerelmét, hozza vissza épen, szobetlenül; s ha elcsúsz, támaszsa fel, hogy saját fiát feltámasztá, sebére hullott könnyjével.

Amint az első ágyudördülés megreszkettette a kastélyablakait, Natália odafutott az orgonához s eljátsza rajta a „Stabat Mater dolorosa” ajtatos szolozsmáját. Egyszerre négy-öt ágyú pukkanása döngött a távolban. Natáliának a képzeletében hangzott a kardok pengése. Megint odafutott az oltárhoz, gyertyát gyújtott, a kezébe vette s térdén csuszva kerülte körül az oltárt: „Oh boldogságos szüzanyám! Oh dicsőséges madonnám, halgasd meg az én könyörgésemet! Orizd meg az én drága egyetlenemet! Takard be őt a te fényes palástoddal! A Te Szent Fiadért, a Jézus Krisztusért. Amen!”

Ez istenostromló imának nem szakad vége. A főpap gazdasszonya, a jó öreg Helenka óránként bejön a kápolnába s igyekszik megnyugtani a kétségbeesett leányt. A dél is elmúlt, ebéd ideje volna: a testnek táplálék kell.

— Ki gondolna most az én nyomorult testemmel? Bár meg tudnék halni, mielőtt az ő halálhírét hallom!

És ismét arca veti magát az oltár számlán. S imája zokogásba fullad.

Az öreg Helenka agyarkodva unszolja, hogy keljen fel a hideg máryánylapról, eszt, fogfájást fog kapni: nem hallgat az most rá. Csak a Tihamért emlegeti. (Ki tudja, milyen fekhelye van annak ez órában?)

Végre az öreg gazdasszony egy vánkost erőszakkal a feje alá, s beteríti egy himzett takaróval. A leánynak láztól reszket már az imádkozó szava: a hideg rázza.

Aztán rákényszeríti a leányt az idegrentó fáradság az álomra. Elszunnyad az oltár számlán.

Akkor aztán nem hallja többé az ágyuk dörrenését, hanem angyalok szárnyainak csattogását.

És látja a fényes felhők között, napugáros, szivárványos glóriában megjelenni az archangeli csodatevő szentképét. Ölében tart egy fekvő férfialakot; himzett, bő palástja annak az egész természetet takarja, csak a szék alól bukkannak ki a lábai s azokon sarkantus csizma van. Ez ő! És aztán az égi alak szempillái alól kiesdől két könnyesepp s ráhull a fekvő alakra, mire az megmozdul a takaró palást alatt. Életre mozdul. Ez ő! A közeledő Helenka lépései felkötik extatikussálmából.

Alkonyra jár az idő. Az ágyudörgés megszűnt. Az ütközetnek vége van. A kastély körül tömeges pariparobaj hangzik.

— Megjött? — kiált repeső örömmel Natália. A hü cseléd a fejét ingatja, lassan suttogva: — Nem jött meg!

— Az nem lehet! — kiált a leány. — En láttam, amint a Szűz Mária betakarta a palástjával: láttam, amint isteni könnyre reáhullott s feltámasztotta. En láttam, ez igaz!

Az öreg asszonyt úgy elfogja a zokogás, hogy nem tud szólni, csak a kezével a háta mögé. A kápolna ajtajában áll egy sötét alak, lehorgasztott fővel. A mi lengyelünk.

Tétovázva lépne előre, ha tudna. Könnyű megostromolni egy dárdaerdőt; de nehéz egy menyasszonynak megmondani azt, hogy völgyébe esett a csatában.

De annál gyorsabban futott eléje a leány s megragadta a lengyel két karját szilajon.

— Negrotin! Hol Tihamér?

Alig hallható a felelet.

— Elcseszt a csatában.

— Hazudsz! Nem igaz! Az lehetetlen!

— En láttam, közel hozzám, amint egy kozák dárdaja leütö a lováról.

— Nem tudtad megvédeni?

— En megöltem a gyilkosát; de őt elhurcolta a lova a csatáról.

— Nem lehet! Nem igaz! Ő nem halhatott meg. Nekem a Szűz Mária jelent meg, aki őt betakarta. A Szűz Mária nem csufolja ki a kétségbeesetteket, a Szűz Mária nem játszik a szivekkel. Ő nem halhatott meg. Vezess el engemet a csatárra. Te tudod, hol esett el. Láttad, howá hurcolta a paripája. En fel fogom őt keresni. En visszalehellem belé a lelket. En tudom, hogy ő nem halt meg. Az istenanya nem játszik az imádkozókkal. Vezess a csatárra!

Negrotin látta, hogy ezt az őrdjög teremtést nem lehet a szándékáról lebeszélni. Talán igaz is van. Nem lehetett sokat tanakodni. A főpap szakere ott állt befogva az udvaron. Negrotin nagy hirtelen előkerítette a püspöki borbélyt, s aztán mindenféle sebészeti szerekkel felkészülve, felkaptak a könnyű cészára s vágattak a turai csatárra.

Igaz a volt a szegény hívő leánynak. Az istenanya nem üz gunyt a fájó szívűekkel. Ha maga nem szállhatott le a fényes felekekből, leküldte maga helyett legalacsonyabb szolgálóját, a szegény markotányosnét. Az fölkereste a bozóton az odahurcolt hadnagyot, kiszabadította a lova alól, lekapesolta a csákókat a fejeiről, annak a bőrellenzőjén hatolt át a kozák csidje, s sebet ütött a vitöz homlokán. Azt a sebet a Katonakta, tapasztalt gyors segélyként, teletömte vágott dohanygyal, mely a vérzést rögtön ellállta. S aztán nagy vitát folytatott a sebesültek felszedésével, meg a halottak eltakarításával. Ezek a szorgalmas fickók mindenképpen el akarták temetni a hadnagyot; mert hát olyan szép fénymasos csizmái voltak, ezüst sarkantyúval, hogy azokat érdemes lett volna megtartani emlékül. De a Katka mind elriogatta őket a hadnagy tetemétől.

— Biz az én hadnagymot nem kaparjátok el. Hisz még meleg a szive-tája. Nem halt ez meg. Menjtek az anyátok paradicsomába! Ti dögmadarak!

Nagyon jó volt sietniök a szabadítóknak. Bizony meg volt már Tihamér számára ásva a sírgödör.

Ejjel volt már; de az égő fenyőerdő bevilágította a tájat, Negrotin jól tájékozva volt.

Katka is észrevette a közeledőket s messziről kiabált eléjük:

— Ide, ide kapitány ur! Szép kisasszony! Itten van, akit keresnek!

Natália sikongatva futott a bozóthoz, ahol völgyébe feküdt, térdre borult mellé, csokjaival élesztette s ölében tartá a fejét, amíg a borbély a sebet bekötötte.

Hanem aztán gyorsan menekülni kellett erről a gyászhejéről, mert az égő fenyőerdőtől meggyulladt a bozót is. A két leány, Natália meg Katka, felkapta a karjára a Tihamér tetemét s futott vele a szekérhez, ott elhelyezkedtek, Natália tartotta a fejét, Katka a lábait az ölében. Negrotin egy gazdátlan kozák-köpnöyvet kapott fel, azt terítette rá, meg egy prémes kucsát húzott a fejére. A borbély a kocsi mellett ballagott, a kapitány előresietett gyalog, hirt vinni a kastélyba Tihamér életmaradásáról. A kocsinak lassan kellett döcögni, hogy a sebesültet ne rázza nagyon, akinek a pulzusát a borbély koronként megtapogató, biztosítva az érdekelt sziveket, hogy az útér életjelt hirdet.

Natália hálaimát rebegett susogva, s a karjai közt tartott kedvese halavány fejét lopva érinté ajkaival.

A Katka nagyot dörmögött magában: „ejnye az irgalmat, de jó helyre vette magát”.

Neki csak a lába jutott a vitéznek. Igaz, hisz ő vele csak táncolt.

IV. A haditanács.

A turai ütközet után a vezérek a főpap kastélyában ültök fel a főhadiszállásukat: ott tartották az éjszakai pihenőt.

A bőkezű házigazda izletes vacsorára várta a főtiszteket, akik előbb a sátrak alatt letelepült katonáik ellátásáról gondoskodtak. A főpap akiai, pincéje, magtára szolgáltatott, amire szükség volt.

Legelső gond volt a sebesültek ellátása. Azok a kastély alsó termeiben lettek elhelyezve. Meg-

érkezett a szekér is, a halottak sorából felszedett főhadnaggyal. Elemért Natália kisasszony a saját szobájába vitette fel s a maga fekhelyére helyezteté el. Ő maga az éjjel virrasztani fog.

A derék, gavalléros Mészáros Lázár tábornok kérdést intézett a főtisztelendő házigazdához, hogy nem jön-e a ház bájos tündére a vacsorához? Amire azt a választ nyerte, hogy Natáliának mára fogadalmi bójtje van, amit a Szűz Máriának tett: azt tartja.

A nagy refektóriumban a tisztek számára volt fölterítve, azok egymást váltották fel, ki hol üres széket kapott, arra leült, falatozott, egyet ivott rá s futott odább. A törzsorvos le sem ült, a zsebébe dugott valami falnivalót s sietett vissza a sebesülthez.

A mellékszobában vacsorált a főpap a prelátusával, meg a három fővezérrel, akikhez a prelátus időnként beszóltott egyet-egyet a refektóriumban étköz tisztek közül. Negrotin már háromszor is kereste, de az legutoljára került elő, mindjárt behívták a mellékszobába.

— Bocsnát, hogy késtem, mondá a kapitány; de előbb a lovamát, a jó Plutót kellett ellátnom ma: dupla abrakot szolgált meg, a derék dög.

— Elbucuszál tőle? kérdé a főppap.

— Bucsuzni? A lovamót? kérdé elbámulva a lengyel. Hát aztán mi lesz belőlem?

— Pap lesz belőled.

Negrotin nagyot kacagott erre a szóra: azt hitte, valami kapitális tréta van tervbe véve; de a többi urnak az area komor maradt.

— Csak te ülj le most az asztalhoz és falatozz egyremásra. Végy részt a haditanácsban.

— En? Haditanácsban? Hisz én csak egy közönséges Haudegen vagyok.

— Ne okoskodj! Te most itt főszemély vagy. Tömd be a szádát s nyisd ki a tüledet.

Eppen belépett a prelátus. Értesítést hozott a sebesült Tihamér állapotról. Már egészen eszméletére tért, levest is ivott, rá egy korty tokajit. Sebláza nincs. A törzsorvos azt mondta, hogy kapott sebe nem veszélyes. Az éjjel Natália kisasszony és a Katonakta fogtak virrasztani fölötte.

— Ugy, igaz! mondá a főpap, hisz a markotányosnák minden készségét elrombolta az ágyugolyó. Eredj, adj át neki szót tallert a nevében a káráért, aztán maradj ott a fehérbéknél, amíg a szobámba hívlek. Segíts nekik imádkozni.

A prelátusra nem volt szükség a haditanácsban.

Mikor a három vezér, a főpap és Negrotin magukra maradtak, Perczel Mór szólalt meg.

— Kedves, vitéz kapitányom. Legalább is hadd magasztaljalak fel a mai meszerű hősi küzdelmedért, melynek szemtanuja voltam. Örömet tüzém érte a melledre a saját érdemrendemet; de nem tehetem. Inkább még a te fehér sasodat is elveszem tőled. Ide figyelj, kérlek. A mai ütközet után haditanácsot tartottunk. Az a bajunk, hogy nálunk sok a vezér; de azért egy sincs. Ennél a kis dandárnál is vagyunk hárman, akik már armádiákat vezényeltünk. A mai lovasági rohamnak az a sikere volt, hogy Görgeynek utat nyitottunk a Tisza felé, megtörve Paskievics cerniözö kőrseregét. Most az én tervem az volna, hogy felhasználva az orosz seregben támadt zavart, előbbre nyomuljunk Jászberény felé s ezzel még jobban összekuszáljuk az orosz haditeret.

— Hogy aztán ott rekedjünk, mint egy egér-fogóban! — dörmögé keserű nevetéssel Mészáros Lázár. Nekünk nem lehet más tennünk, mint hogy az utakat elzárjuk a közeledő osztrák sereg előtt.

— Egyik sem ér semmit! — kiálta közbe Dembinszky. — Ti mind a ketten dilettánsok, condottíriak vagytok. En értek a stratégiához. Sztőrforgácsolt erővel mi nem győzhetünk. Mi hagyjuk Görgeyt előre-hátra kergetőzni Paskievicsel, s magunk az aldunai sereggel összpontosítsuk a haderőnket Szegednél s ott várjuk be Haynau támadását.

A három fővezér egész indulatoskodással erősködött a saját álláspontja mellett. Mind a három parancsolt egymásnak — és senkinek. Nekik sem parancsolt senki.

Negrotin csak a fogait piszkálta a villája hegyével.

— Már most hát halgasd meg az én haditeremet, — szólott, poharát a késfokkal megcsodítva a főtisztelendő házigazda. — Mert ebben már nekem is részem lesz. En a mondó vagyok, hogy ha most Haynau az osztrák főszereggel az Alföldre nyomakodik, akkor az Komáromnál csak egy kis megfigyelő sereget hagyott hátra. Komáromban pedig ott van Klappa harmincezer emberről hadsereggel. Azonkívül Kmety ott pátrizál a Tapolca mellett hétézer emberrel, (mintha nem kaphatna másutt is fokhagymát, sárgarépát).

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLEK

Atlasz.

Mikor tanulam mint balga gyerek,
Hogy Atlasz tartja vállán az eget;
Sohogya hittem — az igaz, hogy rég volt —
Ember vállán hogy pihenhet az égbot.

S hogy megtaláljam az én kicsi párom,
A mennyországot karomba ha zárom,
Hívó lélekkel földiezem e szép,
De nem is gyermeknek irt régi mesét...

Mikolth.

+ **Egy milliárd pere.** Schubert professzor ismeretes számítására és *Eyolf* korrekciójára vonatkozóan a következő levelek:

I.

Schubert professzor nem tévedett, hanem *Eyolf* bóbiskolt. Meglepetkezett a 11 perc és 12 másodperc-ről, amennyivel egy esztendő kevesebb 365·25 napnál. A milliárd percnél tehát mégis csak 1902. április 29-éig délutáni 10 óra 40 perccor vége leend. Schubert professzor közleményébe csak toll- vagy sajtóhiba csuszott bele, délelőtti helyett délután.

Goldjahn *Erzsébet.*

II.

Valóban meglepő, hogy ezen egyszerű számításokon alapuló számúvelet hányféle eredményre vezet. Pedig az én számításom sem egyezik egyikével sem az eddig közlötökkel. En ugyanis a Krisztus születését követő (0-dik) év január elsejétől (kis-karácsony napjától) számítva a milliárdodik (ezermilliomodik) percet f. évi április hó 28-dikának délelőtti 10 óra 40 percére teszem. Számításom a következő: Eddig ellett 1901. év, melyet 365 napjával számítva. 692.865 napot nyerünk. De minden 4-ik évben még egy napot hozzászámálva, az 1901-nak 4-edrésze, 475 napot tesz ki. Aunde Gergely pápa 1582-ben rendezvén a naptárt, október 4-ikéről 15-re ugrott, s ezáltal 10 napot kihagyott. S a Gergely-féle számítás szerint kimaradtak az 1700., 1800. és 1900. évek is tehát még 3 nap; összesen tehát 13 nap a 475-ből levonandó (s a görög-keleti egyház tényleg ennnyivel van hátrább), marad tehát 462 szökő-nap, melyet a 692.865-höz (= 1901 × 365) adva, eredményül 694.327 napot nyerünk. Ennyi nap tel el az első ujév éjjele óta.

Ha ezt a számot 1440-nel szorozom (egy napban a percek száma = 24 × 60 = 1440), megkapom az 1901. év december 31-ig eltelt időt percekben; ez pedig egyenlő 999.830.850 perccel. Hiányzik tehát az ezermillióhoz még 139.120 perc; ha ezt 1440-nel elosztom, megkapom az eredményt napokban, és pedig 117 nap és 640 perc, mely utóbbi = 10 óra 40 perccel. Ha december 31-től 117 napot számolok, január 31, február 28, március 31, összesen 90 nap, marad áprilisra 27 nap és 10 óra 40 perc, azaz az eredmény április 28-ának délelőtti 10 óra 40 perc.

Ha Krisztus születését december 25-ének éjjeleire tesszük, s innen akarunk számítani, úgy a milliárdodik perc egy héttel előbb, tehát folyó év április hó 21-dikén 10 óra 40 perccor leszén.

A számolás menets a következő:

$$1901 \times 365 = 692865 \text{ nap}$$

$$1901 : 4 = 475 \text{ „}$$

$$\text{Összesen } 694340 \text{ nap.}$$

Ebből levonandó

$$18 \text{ nap. (1582. okt. 5-15 = 10 nap)}$$

marad 694327 nap.

$$694327 \times 1440 = 999.830.850 \text{ pere}$$

$$117 \text{ nap (jan. 1 - ápr. 27) = 168.480 „}$$

$$\times 1440$$

$$10.6.40 \text{ p. (= } 10 \times 60 + 40) = 640 \text{ „}$$

$$\text{Összesen } 1.000.000.000 \text{ pere.}$$

Dr. Neumann S.

+ **Schiller büntetése.** Régi főljegyzésekből Schiller Frigyes ifjúkori élményei közül halásztak ki egy eddig ismeretlen részletet a németek. Schiller mint a katonai iskola növendéke éppen a Haramiák egyik részletét olvasta föl iskolatársainak, mikor váratlanul ott termelt a terem közepén Schmeckenbecher kapitány, a szigorú parancsnok. Roppant kihágás-számba ment akkor a fiatalok érdeklődése a költők iránt s így szigorú feddés várt azokra, akik a költőt hallgatták, de még szigorubbant hordta le Schmeckenbecher magát a fiatal poétát, aki nem állította meg az adományait, — katonai fellegős szerint ostoba örültségeket — társai körében telolvasni. A nagy dorgatórium után Schmeckenbecher megfordult és távo-

zott. Schillerből kiltört a visszafojtott méltatlankodás s azt találta utamarópiteni a távozónak, hogy: ilyen kapitányt egy sárgarépából is taraghatok magamnak.

Schmeckenbecher megallootta a tisztelet nélkül szükölködő nyilatkozatot s jelentést tett róla a hercegnek. Másnap reggel az iskola növendékei kötelesek voltak soriatál állani az udvaron s várni arra, ami jönni fog. Jött pedig nem sokára maga a herceg. A fejedelem végigmustrálta a fiatalokat s egyelőre feddő tekintettel büntette az egész sort. Azután maga elé szólította Schillert, aki katonás merevséggel kilépett és megállott.

— Mondta kend — rivalt reá a herceg, — hogy olyan kapitányt, mint Schmeckenbecher akár egy sárgarépából is kiforgat?

Schiller elpirult és válasza ez volt:

— Mondtam.

A haragos fejedelem elkövette azt a furcsaságot hogy répát hozatott s kést adott Schiller Frigyes kezébe ezzel az utasítással:

— Tehát faragjon kend!

Schiller kezébe vette a kést meg a sárgarépát, de persze hogy nem tudta megfaragni a kapitányt. Ezért azután nyolc napra elzáratta Németország nagy poétáját a német fejedelem.

+ **Ausztráliai szokások.** Ha binni lehet *Ada Cambridgenek*, az angol regényíróónéknak, akkor Ausztráliában nagyon furcsák a viszonyok. Szerinte Ausztráliában sommi tisztelete sincs a nőnek. Ha valamelyes nagy tolongásban egy nő karján egy csecsemővel megjelenik, ne várja, hogy a férfiak helyet csináljanak a számára. Ha a nő valahová betöpre egy férfival, nem szabad előlelni, hogy a nőnek kötelessége az ajtót kinyitni és előbb a férfinak s csak azután szabad az asszonynak belépnie. Társaságban, ha buffet van, senki sem vezeti az asszonyt karján oda, hanem magának kell odamennie és ehetik, íhatik, amennyi jól esik. Mert Ausztráliában nagyon sokat esznek. Mikor a yorki herceg nejevel Sydneyben volt, megdöbbenve látta a hatalmas étvágyát, amelyvel az ausztráliaiak végigtették a nagy bankettekét. Hátha még tudta volna, hogy ezek a banket előt otthon is jól megebédelték!

+ **Nyakkendő nélkül.** *Marchettivel*, az ismert olasz zeneszerzővel esett meg az alábbi kis história. Marchetti, aki nagyon kedvelt alak volt az olasz udvarnál, néhány évvel ezelőt egy téli reggelen a királynéba ment. Felöltőjén a gallérja föl volt tűrve s levétvén kabátját, bement a királynéhoz.

— Hogy néz ön ki, mester? — kérde a királyné nevetve.

— Én nem tudom, Felség...

— De hisz nem látja? Ön elrejtette a nyakkendőjét.

A mester nagy zavarában távozni akart, de a királyné nem engedte.

— Várjon csak, — mondá — majd segítünk a bajon.

Becsengette egyik komornáját és utasította, hogy hozzon néhány nyakkendőt.

— Igaz, hogy az én nyakkendőm, de azért majd találunk egyet.

A behozott nyakkendők között csakugyan volt egy, amit a királyné átnyújtott az előtte álló mesternek. De a szegény mester már tükön állott és sehogy sem volt képes a nyakkendőt megkötni.

— Ertem zavarát, kedves mester, — mondá a királyné — majd én segíték.

S szépen megköttöte a mester nyakán a kendőt.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület munkásügyi szakosztálya. Az Országos Iparegyesület munkásügyi szakosztálya tegnap délután dr. Matlekovits Sándor elnöklele alatt ülést tartott, amelynek napirendjére a székesfehérvárosi két millió koronás millenniumi alapítványának megváltása volt kitűzve. Az ülésen megjelentek a fővárosi tanácsa részéről *Bárcsy István* tanácsnok, és gróf *Festetics Géza* tanácsjegyző, *Thék Endre* egyesületi alelnök, *Gelléri Mór* igazgató. *Létay Gusztáv*, *Bánó József*, dr. *Verdy Károly*, dr. *Havass Rezső*, dr. *Rózsavölgyi Molnár*, *Havas Sándor*, *Lóde Rezső*, *Gülök Frigyes*, *Molnár Mihály*, *Vikár Béla*, *Gyömrői Manó*, dr. *Szegey-Maszák Elemér*, dr. *Lessner Richárd*, dr. *Fenyvessy József*, a munkások részéről *Teszársz Károly*, *Grossmann Miksa*, *Klárk Ferenc*, *Palik Ferenc*, *Kürschner Jakab*, *Katits Antal* és mások.

A kérdés előadója *Neuschloss Marcel* volt, aki a kérdés minden oldalát megvilágító előrelátásba fog-

lalta össze azokat a legfontosabb szociális kérdéseket, amelyeknek megoldása az állam és a társadalom leg-sürgősebb feladata közé tartozik. Foglalkozott a lakásügygel és utalt arra, hogy főleg a munkások munkakörülményeit javítani kell, hogy a munkások munkakörülményeit és az élelmiszerárakat a város és a vidék között könnyen meg lehetne teremteni. Az élelmiszerárak konstanciája, hogy általában jobb a külföldinél. A vásárcsarnokok ugyan megrágrították, de ezen lehetne segíteni a munkások fogyasztási szöveteitnek megalkotásával. Részletesen tárgyalta a népkönyvtárak, a gyári ékezők, a nyilvános melegítők és a hordozható konyhák szerepét a népelelmiszer javítása körül. A munkabiztosítás terén a betegséggyógyezés rendezése, a baleset, rokkantság, aggkor és munkanélküliség elleni biztosítás megalkotása a teendő. *Szellemi táplálékot* szolgáltatnak a munkásoknak a népkönyvtárak. Felolvasásokat kell tartani, a színházakat hangversenyeket hozzáférhetőkké kell tenni a munkásoknak és végül munkás-kaszinók útján kellene gondoskodni a munkások szórakoztatásáról.

Ismertette ezután az előadó a tanács előterjesztését, amely a megoldás módjával foglalkozik. Az előadó megvilágította a tervek a hiányait és arra a konklúzióra jutott, hogy ez az alapítvány helyes felhasználásának kérdésén nem oldja meg. Az előadó szerint a feladat az, hogy ebből a pénzből egy monumentális alkotást csináljunk. Az előadó javaslata az, hogy az alapítvány kamataiból a főváros egy napközi otthon létesítsen a munkásgyermekek számára. Ebben az otthonban gondot fordítanak a gyermekek higiénikus nevelésére, játéktevélyeiket, fűrőket rendezenek be számukra, ott ékezhethetnek, a kézügyességet fejlesztő könnyű munkákat végezhetnek hivatott egyének felügyelete alatt. A napközi otthon ugy lehetne létesíteni, hogy nagy termék állanak a gyermekek rendelkezésére amelyekben korés esetleg nem szerint eloszthatók lennének. A felvétel rendez beiratkozás után történne, a szülők csekély összeget fizetnének, naponként 7 krajcárt, amely összeg a gyermekek száma szerint csökkenthető, esetleg el is engedhető lenne. A gyermekek számára napközi otthon teremtése lenne tehát a főcél. De ez nem akadályozna abban, hogy este a munkások rendelkezésére álljanak a termek, amelyekben felolvasásokat, hangversenyeket lehetne tartani, dalköröket alakítani, nőket a háztartási teendőkben oktani és egyéb tanulási és szórakoztató dolgokat lehetne művelni.

Ez a program kibővíthető tanonc otthonok, háztartási iskolák, ékezők és theosztói helyiségek létesítésével.

Zajos tapsok között fejezte be az előadó nagy-érdéki javaslatainak előterjesztését, amelyeknek el- fogadására kérte a szakosztályt. — Ezután élénk eszmecsere keletkezett a kérdés fölött, amelynek során elsőnek *Thék Endre* szólalt fel, aki megelégedtlen tartja az előadó javaslatait, de kibővíteni óhajtja azzal, hogy a gyermekek ne csak nappal, hanem megszakítás nélkül egészen 12 éves korukig nyerjenek ilyen Gyermekotthonokban testi és szellemi nevelést.

Havas Rezső helyesli az előadónak azt az eszméjét, hogy kiűzők foglalkoztatók a munkás-ügyekkel. Az előadóval szemben azt javasolja, hogy az alapítványból nagy foglalkoztató műhelyeket állítson fel a főváros. Utal a jöszelvárosi és a kopenhágai nagy foglalkoztató műhelyre. *Grossmann Miksa* szerint az előadó által elmondottakhoz sok szó fér, mert sok bennük a téves adat. Az ő javaslata az, hogy igenis építsünk egy nagy házat, de ne gyermekotthon céljaira hanem arra, hogy benne az összes szakszervezetek helyet találjanak. Ahol a munkások szervezkedtek ott kevesebb az összeütközés, mert a szervezetek célja békét teremteni. De ehhez szükséges az egyesülési és gyűlékezési jog rendezése. Ezt a kérdést a törvényhozásnak kell megoldani. *Teszársz Károly* csodálja, hogy nem a munkásokon akarunk segíteni, hanem a gyermekeiken. Visszautasítja azt a feltevést, hogy a magyar munkás nem áll azon a nivón mint a külföldi. Védi a szakszervezeteket az ellen, hogy sztrádkészkek. A munkanélküliség egyedüli oka az intéző körök nemtörődősége. Ha a főváros igazán monumentális em ékét akarja megalkotni a millenniumnak akkor építsen házat a szakszervezeteknek és adja oda aján-dékba nekik. Végül hangsúlyozza, hogy a viszonyok fokozatosan odafejlesztessenek, hogy a munkásokamárak létesüljenek. *Matlekovits* e-nök megjegyzi, hogy a munkanélküliség biztosításának kérdése nem pénz-kérdés. Tévednek a munkások, ha az előadónak abban az állításában, hogy a magyar munkás nem oly művelt, mint a külföldi megvetést vagy kisebbséget látnak, mert hiszen Magyarország általában nem áll a műveltségnek azon a fokán mint a külföld. *Bárcsy István* fővárosi tanácsnok szerint az előadó eszméjét illetőleg abban nem lehet eltérés, hogy annak megvalósítása igen áldásos dolog volna. Gyermekotthonra szükség van, az kétségtelen. A kérdés csak az, hogy a millenniumi alapból, vagy más alapról létesítjük-e? Erre nézve most állást nem foglalhat, mert a közgyűlés már megállapodott, hogy *népóthonokat* egy létesíteni. Azt hiszi leghelyesebb volna egy szűkebb előkészítő bizottságot kiküldeni, amelynek teadatulna a telek kiszemlése és az építési program megalkotása. A további részletek már műszaki kérdések. A tárgyalásba a munkások is belevonhatók lesznek. *Verdy Károly* utal arra, hogy éppen a szociálisták programjába rögfóta fél van véve a gyermekotthonok eszméje és nem akad senki, aki az ellen teszálalt volna. Ahol városi nevelést akarunk ott legalul kell azt kezdeni. A népóthon a magyar nemzeti kultúrának örök temploma kell, hogy legyen. Az e-nök konstataja, hogy szólásra még sokan vannak telegezve és inditványozza, hogy tekintettel az idő előrehaladására voltára a vitát a folyó hó 11-ére kitűzendő ülésen folytassák. A szakosztály ezt helyiséssel fogadta, mire az e-nök az ülést bezárta.

A betegsegelyző pénztárak központi bizottságának tésze. A kerületi betegsegelyző pénztárak országos központi bizottsága, ma délután ülést tartott az Országos Iparegyesület helyiségében. Az ülésen dr. Matlekovits Sándor elnökkel és megjelentek: Neuschloss Odón, Sarkadi Ignác, Somlyay Lajos, Molnár Ferenc, Erdős Soma, Vizekely Sándor és Borosy Ferenc.

A január hó 26. és 27. napjain megtartott országos kongresszus jegyzőkönyvét a bizottság hitelesítette. Elhatározta, hogy a miniszterválaszra való tekintettel a kongresszusi határozatoknak megfelelő előadói feltevéseket megfelelő módon módosítja és egy közelebb tartandó újabb bizottsági ülésen lejárólva memorandum alakjában átnyújtja az új kereskedelmiügyi miniszternek a kongresszusi jegyzőkönyvvel együtt.

Bejelentették, hogy a belügyminiszter a hozzá intézett feltevésekre azt válaszolta, hogy a pénztári tagok kórháza való felvételének kérdésében a törvényi intézkedések megfelelőleg legközelebb fog intézkedni.

Reich Ottóknak az ügyvitel egyöntetűvé tételére, valamint Schreiber N. Ignácnak a betegsegelyzés ügyének az alsófokú ipari és kereskedelmi iskolákban való rendszeres ismertetésére vonatkozó indítványait a betegsegelyző pénztári reform életbelépte utáni időre halasztották.

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jelentik március 4-iki kelettel: Az értéktőzsde eleinte nem volt egyenes. A spekulációt nyugtalanítja az egyre növekedő aranykivétel, ami az árfolyamok hanyatlását vonta maga után. Hozzájárult az az aggodalom is, hogy az aranypiacra kedvezőtlen befolyást fog gyakorolni az, hogy ezen a héten több millió dollár szándékoznak San-Franciscoba küldeni az ottani közötti vasutak megvétele céljából. Később azonban javultabb lett az irányzat és az árfolyamok részben születtek. Minthogy azonban nyilvánosságra jutott, hogy a Missouri Pacific vasut bruttó bevételei januárban csökkentek, a tőzsde engedékeny árfolyamokkal és renyhe forgalommal zárult. Részvényforgalom 380.000 darab.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság közlései közül B. Kemény szombatban Santos-ba, az Adria tegnap Fiuméba, a Zrinyi ma Marseille-be érkezett. A Kassa tegnap Marseille-ből Fiuméba indult.

Vasutak bevétele. Az Osztrák-Magyar Államvasutársaság bevétele 3,547,655 korona (— 234,973 korona). Helyreigazítási többlet októbertől 35,908 korona. A Déli vasutársaság bevétele 6,693,279 korona (— 339,553 korona).

Az Országos Baromfitenyésztési Egyesület tegnap igazgatósági ülést tartott amelyen elhatározták, hogy a kiállítás ebben az évben is Budapesten rendezik. A tojáskivétel ügyében megállapodtak, hogy új csomagolási anyag és móddal tesznek kísérletet. A tisztavéri tenyésztésnek jobb ellenőrzése céljából áll baromfi törzskönyvet létesítenek. A tenyésztési ismeretek előmozdítása érdekében egyelőre a fővárosi közvetlen közelében szakszerű előadásokat tartanak és helyi egyesületeket létesítenek. Az első ilyen egyesület a múlt hónapban már Újpesten meg is alakult.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Hojer Antal kereskedő Smichow, Adler Sándor kereskedő Budapest (Nagykorona-utca 4.), Gradisohnig Mátyás vegyeskereskedő Windisohgrätz, Gothard V. cég Szeged, Komlós Sándor Kecskemét.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 39.— korona, áruban 39.60 korona. Bécsben a kontingentát készáru 38.— korona pénzben, 38.50 korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi március 5-én. Készlet 764 darab. Erkezett 532 darab. Összesen 1296 darab. Eladott 650 darab. Maradt 646 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 100—104 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 98—106 koronáig, 320—380 kgr. súlyban 96—106 K.-ig Oreg nehéz páronként 400—600 kilós 88—102 koronáig. Malac 68—74 korona. Az irányzat lanya.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, március 5.

Nyugodt irányzat mellett 4600 métermázsra buza került a forgalomba, változatlan árak mellett. Rozsban lanya irányzat mellett nem volt forgalom.

Más gabonanelemekben nem történt árváltozás. Eladott: Buza, Tiszavidéki: 300 mm. 78 k. 9 K. 60 f., 100 mm. 71-5 k. 9 K. 55 f. Fejérmegyei: 100 mm. 77 k. 9 K. 55 f. Tolnai: 1825 mm. 77-3 k. 9 K. 42 1/2 f. Raktáráru: 900 mm. 77 k. 9 K. 50 f., 500 mm. 75 k. 9 K. 85 f.

Mind három hónapra. Rozs: 100 mm. 7 K. 45 f. Zab: 100 mm. 7 K. 70 f., 100 mm. 7 K. 65 f., 200 mm. 7 K. 8 1/2 f., 200 mm. 7 K. 40 f. Tengeri: 100 mm. 5 K. 40 f., 100 mm. 5 K. 19 f., 200 mm. 5 K. 12 1/2 f. Cinquantin: 150 mm. 6 K. 03 f. Kézfélfedés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktőzsde szokásai szerint képzésben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára	
		K.-tol	K.-ig		K.-tol	K.-ig
Tiszavidéki új	76	9.36	9.40	20	9.55	9.70
"	77	9.30	9.35	21	—	—
"	78	9.30	9.35	22	—	—
"	79	9.30	9.35	23	—	—
Fehérmegyei	76	9.25	9.30	20	9.50	9.65
"	77	9.25	9.30	21	—	—
"	78	9.25	9.30	22	—	—
"	79	9.25	9.30	23	—	—
Festvidéki	76	9.26	9.30	20	9.50	9.65
"	77	9.25	9.30	21	—	—
"	78	9.25	9.30	22	—	—
"	79	9.25	9.30	23	—	—
Bánági	76	9.25	9.30	20	—	—
"	77	9.20	9.25	21	—	—
"	78	9.20	9.25	22	—	—
"	79	9.20	9.25	23	—	—
Bácskai	76	9.25	9.30	20	—	—
"	77	9.25	9.30	21	—	—
"	78	9.25	9.30	22	—	—
"	79	9.25	9.30	23	—	—

Egyéb gabonafélék	Kilós	Kilogramm ára	
		K.-tol	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	7.40	7.60
" másodikrendű	—	7.30	7.40
Árpa — takarmány	60-62	6.10	6.20
" — égetni való	62-64	6.70	6.80
" — szőlőszára való	64-66	6.40	6.50
Zab — elsőrendű	39-41	7.65	7.70
Tengeri — második	—	—	—
Repece új káposztás	—	—	—
" — bánági	—	—	—
Köles —	—	4.50	6.—

A határifüzlet folyamán a következő kőések történtek:

Áprilisi buza 1902.	9.29-9.30-9.25-9.23-9.26
Májusi buza 1902.	9.30-9.31-9.26-9.28
Októberi buza 1902.	8.27-8.24-8.21
Áprilisi rozs 1902.	7.47-7.43-7.45
Áprilisi zab 1902.	7.65-7.63-7.64
Májusi tengeri 1902.	5.24-5.20-5.22-5.21

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902.	9.24	penz	0.25	áru
Májusi buza 1902.	9.26	"	9.27	"
Októberi buza 1902.	8.22	"	8.23	"
Áprilisi rozs 1902.	7.44	"	7.45	"
Áprilisi zab 1902.	7.63	"	7.64	"
Májusi tengeri 1902.	5.20	"	5.21	"
Augusztusi repece 1902.	12.35	"	12.45	"

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisa 1902.	9.20	9.21
Buza májusa 1902.	9.22	9.22
Buza októberre 1902.	8.20	8.21
Áprilisi rozs 1902.	7.40	7.41
Áprilisi zab 1902.	7.59	7.60
Májusi tengeri 1902.	5.19	5.20
Augusztusi repece 1902.	12.35	12.45

A budapesti értéktőzsde.

Az értéktulajdalmi csekély forgalmában a nemzetközi értékpapírok árai tartottak maradtak. Némi élénkséget a Déli vasutársaság áremelkedése — bécsi és berlini vételekre — idéztek elő. A helyi értékpapírok teljesen elhanyagoltak és különösen a Salgó- és az Aszfaltársaságokat kínálták erősen.

Előződsze. Osztrák hitelrészvény 700.25-702.— Magyar hitelrészvény 719.—720.—Államvasuti részvény 679.75-680.— Városi Villamos vasuti részvény 823.— Közüti vaspálya részvény 656.— 652.50. Déli vasut 69.— korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.40-79.42 1/2 százalék. Magyar hitelbank részvény 718.50-719.25. Leszámlító bank részvény 450.50-451.— Osztrák hitelintézet részvény 700.50-701.75. Kereskedelmi bank részvény 1680.— Magyar Aszfalt részvény 140.— Salgótarjáni közszínháza 516.—518.— Közüti vaspályarészvény 656.—655.50. Városi villamosvasuti részvény 822.50. Déli vasut részvény 69.—71.— Államvasuti részvény 679.—680.50 korona.

Utódsze. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 699.50. Magyar hitelrészvény 718.50. Leszámlító 450.50. Rímamurányi vasműrészvény 500.— Osztrák-Magyar államvasuti részvény 678.25. Közüti vasut részvény 655.— Villamos vasut 822.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—53.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánági — korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 60.—56.— korona. Disznózsír: budapesti 56.—56.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 47.—48.— korona, 3 darabos 50.—51.— korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai: szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.75-17.— korona, 85 darabos 19.75-20.25 korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50-14.— korona, 100 darabos 16.50-16.75 korona. 85 darabos 19.60-20.— korona. Szilvai: slávoniai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50-17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az elődsze barátságos hangulatban indult. Később élénkebb volt az üzletmenet. A déli tőzsde csöndesen indult, jól tartott irányzat mellett, amely a továbbiakban is barátságos volt. Csak a vasművekre hanyatlottak nagyobb mértékben az árfolyamok. 1 óra 30 percor a vasművek részvényeire kedvezlen az irányzat.

Zárlat vasművekre hanyatlott, különben csöndes. Berlinre szilárd, Londonra csöndes.

Bécs, március 5. (Magyar értékek zárlata) 4 1/2-os aranyjáradék 120.05. Izsai és szegedi kölcsön sorsjegye 158.25. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.85. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.—. Magyar leszámlító és pénzváltóbank 440.—. Rímamurányi vasműrészvény 401.25. Magyar koronajáradék 97.45. 4 1/2-os Magyar földteherm. kötvény 97.—. Magyar hitelbank részvény 713.—. Magyar nyeresémi kölcsön sorsjegye 102.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank 2530.— Magyar cukoripar 14.75.

Bécs, március 5. (Osztrák értékek zárlata) 4 2/2-os papíráradék 101.60. 4 1/2-os osztr. aranyjáradék 120.80. 1860-os sorsjegye 155.70. Osztrák hitelsorsjegye 424.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankgyűléslet 463.50. Osztrák-magyar bank 1635.—. Déli vasut 71.—. Dunagőzhajózási részvény 870.—. Dohányrészvény 298.—. Császári és királyi arany 11.38. Német bankváltó 117.25. 4 2/2-os ezüst járadék 101.40. Osztrák koronajáradék 99.10. 1864-iki sorsjegye 243.—. Osztrák hitelintézet részvény 700.—. Unionbank 688.50. Osztrák Lánderbant 438.50. Osztrák-magyar Államvasut 679.—. Elbavölgyi vasut 475.—. Alpesi bányarészvény 388.—. 20 frank arany 19.07. Londoni váltóór 239.95 Bécsi Tramway Litt B. 283.—. Bécsi Tramway Litt A. 287.—. Lipót kőhő 335.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 700.10. Magyar hitelrészvény 719.50. Angol-Osztrák bank 284.50. Bécsi bankgyűléslet 464.—. Union bank 669.—. Lánderbant 434.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 679.25. Déli vasut 71.—. Elbavölgyi vasut 475.—. Eszaknyugati vasut részvény 464.50. Dohányrészvény 501.50. Rímamurányi vasmű 389.—. Alpesi bányarészvény —. Májusi járadék 101.60 Magyar korona járadék 97.35. Török sorsjegye 110.50. Német birodalmi mársa 117.30-33.—. Napoleon d'or 1908.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, március 5. (Tőzsdei tudósítás.) A vas-és közszépiaclról szóló kedvező jelentések és az a jelentés, hogy a koksztündikátus az üzemredukciót 25%-ig helyett 30%-ban állapította meg, az árfolyamok emelkedését vonta maga után. Bankok nem voltak egyenletesek. Belföldi járadékokban eleinte élénk üzlet mutatkozott emelkedő árfolyamok mellett. Idegen járadékok ártartók. Vasutak nagyobbára szilárdak. Később az irányzat jól tartotta magát, de a forgalom általában jelentéktelen volt. Magtakamatláb 1 1/2%.

Berlin, március 5. (Zárlat.) 4 2/2-os papíráradék 101.80. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.—. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 98.40. Osztrák-magyar államvasut 145.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóór 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.40. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 194.50. Általános villamosági Edison 193.10. Gelsenkirchen 167.75. Laura-kőhő 201.90. 4 2/2-os ezüstjáradék 101.75. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.25. Osztrák hitelrészvény 221.—. Déli vasut 19.40. Károly Lajos vasut 101.10. Orosz bankjegyek 216.60. 4 1/2-os új orosz kölcsön 86.25. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 101.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 177.—. Harpeni 164.50. Az irányzat szilárd.

Berlin, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.20. Magyar koronajáradék 98.20. Osztrák hitelrészvény 220.50. Osztrák-magyar államvasut 145.25. Déli vasut 19.40. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek kézzépen —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 216.60. (Ullimo.) Lombard —.

Páris, március 5. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék —. Osztrák Lánderbant —. 3 1/2-os francia járadék 102.—. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut 105.—. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.50. Párisi bankrészvény 1003.—. Olasz járadék 100.40. Francia törleszt. járadék 100.27. Osztrák földhitelezési részvény 1320.—. Török dohányrészvény 329.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, március 5. (Zárlat.) 4 2/2-os papíráradék 102.—. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 102.95. Magyar koronajáradék 98.50. Osztrák-magyar bank 117.15. Déli vasut 19.50. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóór 20.75. Bécsi bankgyűléslet 118.—. Villamos részvény 115.50. 3 1/2-os magyar aranykölcsön 86.30. 4 2/2-os ezüstjáradék 101.90. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.20. Osztrák hitelrészvény 221.50. Osztrák-magyar államvasut 145.60. Eszaknyugati vasut 115.—. Bécsi váltóór 85.25. Párisi váltóór 814.16. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 200.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, március 5. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 220.60. Német bank 214.10. Disconto 193.75. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni 168.10. Harpeni 165.60. Laura-kőhő 201.20. Olasz járadék —. Csendes.

Hamburg, március 5. (Zárlat.) 4 2/2-os ezüstjáradék 101.80. 1860. sorsjegye 155.50. Déli vasut 19.50. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 102.20. Osztrák hitelrészvény 220.80. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Olasz járadék 100.80. 4 1/2-os Magyar aranyjáradék 101.30. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 5. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 98-100 fillér. Oreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 108-107 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 102-104 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Szojer Ilonka kisasszony vendégfelléptével.

A denevér.

Operett 3 felv. Egy francia vigjáték után írták Hafner és Genée. Fordította Evva Lajos, Zenéjét szerette Strausz János.

Személyek:
Kisenstein Gábor Adél Szojer I.
Rosalinda W. Krammer Ida Palócné
Frank Kornai Melania Wlassak
Orlavszky Semsey Frosch Hegedűs
Alfréd Kertész Blind Dálnoki
Falke Mihályi

Kedzete 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Himfy dalai.

Vigjáték 3 felvonásban, egy előjátékkal. Írta: Bercezik Árpád.

Személyek:
Kisfaludy S. Mihályfi Takács József Horváth
Kisfaludy K. Dezso Skublics I. Szőke
Özv. Bíró Józsefné Rákosi Sz. Székely György Hetényi
Szegedy Rózsa Alszegi I. Horváth J. Egressy
Hay Annuska Ligeti J. Gaál József Körösmezői
Rosty Antal Veszvári Nagy Pál Labatár
Beszeredy K. Pálffy Nagy Pálné Lendvayné
Jolán Dömjén Janka Tuboly

Kedzete 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Miss Saharet vendégfelléptével.

Lotti ezredesei.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Írta Rudvard Stone. Fordította Faragó Odón. A dalok versszövegét írta Mérei Adolf.

Személyek:
Ton Dawentry Sziklai Barley Szilágyi
Harriet Sziklainé Mister Morway Iványi
Jean Dickson Boross Mister Bibb Kalocsay
Kitty Almási I. Miss Kate Soló
Ramsajnah Ráthonyi Esmeralda Iványiné
Lotti Tomcsányi Elsie Almási L.

Kedzete 7 1/2 órákor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárá Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Délután 3 órákor mérsékelt helyekkel.

Ocskay brigadéros.

Színmű prólógussal, 4 felv. Írta Herczeg Ferenc.

Személyek:
Ocskay László Bihari Dili Lenkei
Tisza Ilona Szerényi G. A palóc Rónászkó
Tisza Jutka Nógrády Szőrényi Balassa
Pyber Hegedűs Tarics Dalka
Ozorcóczy Kazaliczky Ocskay Sándor Tapolczai
Jávorka Góth Königsseggy Pécsei

Esti:

Balatonai regé.
Regényes színjáték 4 felv. Írta Herczeg Ferenc. Zenéjét szerette Kúin László.

Személyek:
A király Fenyvesi A molnárné Haraszthy
Benigna Szarényi G. Sztrópkó Rónászkó
Kiszny Pál Póthas Szózius Vendrei
Drágyi Kazaliczky Sós Varsányi
Pálóczi Balassa Lesance Fábrián
Pipacs Szerényi Györgyös Pécsi

Kedzete 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Az aranyos.

Operett 3 felvonásban. Írta Harry B. Smith. Zenéjét szerette Engländer L. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:
Pilsen pasa Németh Laura Küry
Mrs. Rocks Sziponé Forrage Szerdahelyi
Boxy Rocks Bojár Potage Ujvári
Lota Rocks Harmath Dolly Kápolnai
F. Offenbach Kovács M. Spencer Hortobágyi
Percy Hegyi Freddi Dezsőfi

Kedzete 7 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Nápoly.

Írta dr. Radó Antal.
Kedzete 7 1/2 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 6-án.
Francillon.

Vigjáték 3 felvonásban. Írta Dumas Sándor. Fordította Paulay Ede.

Személyek:
Riverrolles Ujházi Célestín Faludi
Riverrolles L. Gyenes Inas Narcisiz
Grandredon Nádya Riverollesné Márkus
Symeux Császár Smithné Helvei
Carillae Nádya B. Annette Vigvári M.
Pinguet Rózsahegy Élisza Keeseri

Kedzete 7 órákor.

Szerdán, március 12-én, a Royalteremben

ARÁNYI

Dezso, a berlini Westenszínház magánénekeseinek egyetlen dalestéje.

Közreműködő: Bürger Zsigmond tanár gondokaművész.

Úlések 6, 4 és 2 koronáért MERY BELA zeneműkereskedésében, Andrássy-ut 12.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Fényes új műsor. La Dante francia kettős. Pajkos lelkek operett-jelenet. Ariel és Loube komikus kerékpárosok. Eille Burke angol szomszédok. The Solovos (eltörzások). The Thorns (szexcentrikusok). Tarka Stinpad új műsor). Egy éjlet Versailles-ben (Ballett-egyfelv.). Brothers Avolo (nyújtó tornászok). Bauer Réka (énekesnő). Zannama Károly (magyar komikus). Közművelőd. Vasárnap két előadás.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

A kitünő márciusi műsor hallatlan sikere

Waldemar Richárd a felülmúlhatatlan humorista.

Leime Mitzi énekesnő.

Piper Ernő, banjós művész.

Ugymint fellépte az összes különlegességeknek. Az emeleti kávéházban Dajna Balog Rudi cigányzenekara játszik. Az előadás után ömlyösközés közelednek minden irányban, ugyint Budapestra is.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA

A téli kertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról kitünő zenekara játszik.

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület

az eddig ismeri szakszerű vezetése mellett magyar levelező-, vita- és német kurzusokat rendez.

A REMINGTON STANDARD gépirás és ezen gyorsírás tanfolyamokra jelentkezőket korlátolt számban felvesz

Glogowski és Társa Erzsébet-tér 16. sz.

Carver Tamás Albert Briggs a 11051. számú „Javitások Jaquardgépeken” című magyar szabadalmak tulajdonosa, szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetésbe lép; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással.

KELEMEN ÉS TÁRSA szabadalmi ügyvivő iroda Budapeston-Royal-szállóda B.

Kiselejtezőnk
1902. március 25-ig tetemesen lezártított áron mász és alkalmi

Ajándék

a legfinomabb és művészi kivitel

Ortner Rezső és Tsa Porcellán fest. gyár

raktára:

Teréz-körút 32.
!! Vigyázat Sarok-üzlet !!

Legfinomabb minőségű porcellán, rendkívül szép festésű dús arannyal, legérősebb tűzjelésű 6 személyes teljes készletek.

Étkező finom frt 5.50
Étkező modern „ 6.75
Étkező rooco „ 8.75
Étkező renaissance „ 9.75

Kávé modern frt 3.25
Kávé eleg. rooco „ 4.25
Tea finom szép festésű „ 3.50
Tea rooco dús arany „ 4.50
Mocca szery. illóval „ 4.50
Uvegkés. ill. vésései „ 5.50

Étkező 12 személyre 15 frt, 20, 25 és 35 frt. Majolika függőlampák potom olcsó 5 frt 50

Vidéki megrendelésnél kérjük a vasutállomás megnevezését.

TÓTH KÁLMÁN

**** ÖSSZES ****

KÖLTEMÉNYEI.

A nagy költő díszes új kiadása. Elétrajzi bevezetővel és illusztrációval készült.

ENDRŐDI SÁNDOR.
Két remek díszítésű kötet, nagy 8^a alak, a költő dombornyomású arcképevel.

*** Rendkívül ***
alkalmas ajándékmű.

Ara 16 korona.
Megrendelhető

Lampel Róbert-féle
(Wodianer F. és Fiai)

Cs. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21.

A városligeti MÜCSARNOKBAN Andrássy-út végén

naponta látható

Feszty Árpád **KRISZTUS** Belépő-díj 1 korona.

Vasárnap délután és pénteken egész nap 60 fillér (30 krajcár)

TEMETÉSE című

ÓRIÁSI HÁRMAS KÉPE.
Reggel 6 óráktól este 7 óráig. Este villanyvilágítással. Villamos vasút és omnibusz közeledés minden irányból. Földalatti villamos vasúti állomás.

HAGGENMACHER - féle

a sörfőzde által palackozott

GOLIÁT MALÁTA-SÖR

legkellemesebb aditt és tápláló ital.

Dr. Tolbics János kir. kerek. orvos. hit. végzés nyilatkozza: „A Haggemmacher-féle Goliát Maláta-Sör, vegyvizsgálatom alapján, főleg magas extract és maláta-cukor (Maltose) tartalma következtében a legkínóbb maláta-sör közé sorozom.”

Megrendelési hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

Páris 1900 Grand Prix. 1896. állami arany érem.

DEÁK FERENCZ MUNKÁI

DEÁK FERENCZ EMLÉKEZETE.

E közős cím foglalja össze két vastag kötetben a nagy államférfi összes munkáiból kiválogatott gondolatokat és a haza bölcsenkeit. E két kötet a legkülönbözőbb tanulmányok jobban megvilágítja Deák Ferencz nagyságát, politikai egyéniségét, puritán életviszonyait, vezérvilágát, lelki világát és pártatlan nevezését. Az I. kötet címe: **Gondolatok.** A II. kötet címe: **Levelek.** A két kötet ára dombornyomású címképpel ellátott, díszes, erős vászonkötésben 22 kor. 40 fill., fűző 10 kor. Egy-egy kötet ára külön-külön 11 kor. 10 fill., fűző 8 korona. Minden kötet önálló egész.

Megrendelhető a

LAMPÉL RÓBERT-FÉLE (WODIANER F. ÉS FIAI) - cseszvári és királyi udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	Endre és Johanna	Balatonai regé	Az aranyos	Lotty ezredese.
Szombat	Onegia	Folt, a mely tisztít	Balatonai regé	Egy görbe nap	Lotty ezredesei
S. u. vasárnap este	—	Kegyelemkenyér A betörő A bor	A Gyurkovics lányok	Flórka szerelme	Lotty ezredesei
	Hoffmann meséi		Balatonai regé	Az aranyos	Lotty ezredesei

